

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

III. évfolyam 3. szám

2014. május – június

„URam, te szerzel nekünk békességet, hiszen **mindent te tettél, ami velünk történt.**” (Ézs 26,12)

„E gyülekezeten, mely e helyre telepedett, :/: Könyörülj, Úr Isten, bővítsd rajta kegyelmedet, Áldd meg nagyjait, kicsinyjeit, Mind köz, mind tanácsos rendeit; Töröld el a sírók könnyeit!” (RÉ 283,5)

ÚJULJUNK MEG! ÚJÍTSUK MEG!

Heidelbergi Káténk szerint pünkösdkor azt ünnepeljük, hogy „Isten Fia a világ kezdetétől a világ végezetéig az egész emberi nemzetségből Szentlelke és igéje által az igaz hitben megegyező, örök életre kiválasztott gyülekezetet gyűjt magának, ezt oltalmazza és megtartja.” A 450 évvel ezelőtti hitvalló sor Pomázon 1783-ban vált láthatóvá. A lelkes reformátusok első feladatuk egyikének tekintették a rendszeres igehirdetés és az oktatás megszervezését. Mindezt iskolát és imatermet építettek, hol a közösség 25 évig „imáda jó Istenét.” A hely azonban kicsinek bizonyult így 200 évvel ezelőtt 1814. május 30-án, pünkösöd hétfőjén úgy döntöttek, hogy templomot építenek. Így ünnepünk nemcsak az Egyház, hanem templomunk születésnapja is.

Isten háza biztosan a Lélek munkája. Nem véletlen, mikor belépünk templomunkba, tekintetünket a szöszék felirata színtel vonzza. Az ismeretlen szerző bizonyára az álmodó látó ősatya megállapítására utal: „*Bizonyára az ÚR van ezen a helyen, és én nem tudtam! ... Milyen félelmes ez a hely! Nem más ez, mint Isten háza és a menny kapuja.*” (1Móz 28,16-17) Így mikor összerakjuk a múlt mozaikjait, Jákóbbal együtt mi is beleborzongunk...

Az idő ugyanis gyakran feledékennyé tesz, ám Jézus evangéliuma ma is érvényes: „*Bizony, bizony, mondom néked, ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába. Ami testtől született,*

test az, és ami Lélektől született, lélek az. Ne csodálkozz, hogy ezt mondtam neked: Újonnan kell születnetek.” (Jn 3,5-7) Az őstől ajándékba kapott templomot ma megtöltő pomázi reformátusok, vajon a Lélekkel megtelve valljuk-e, hogy ennek – a 231 éves – gyülekezetnek „én is élő tagja vagyok, és örökké az is maradok”?!

A Szentlélektől újjászült embernek ugyanis megváltozik a gondolkodása; Istenhez, emberekhez, családjához, ellenségeihez, környezetéhez való viszonya. Nem sóval hinti meg világát, hogy az élet csírázni se tudjon, hanem azért gyomlál és plántál, hogy építeni tudjon. Tervez, álmokat álmodik, profétál. Közben pedig maga is, mint élő kő, lelki házá épül.

Az alapítók megértették: „*Bizonyára az ÚR van ezen a helyen.*” Pomázon. S miután ők maguk az Ő népévé lettek, építésbe kezdtek. Tudjuk, a templomépítés és templom-renoválás mindig a legszentebb vállalkozás. Ilyenkor az Úr háza épül, ahol az ő igéje szólít meg bennünket, és ez a hely az, ahonnan egész gyülekezet imái is szállnak az ő mennyi trónusa elé.

Ne felejtsetek: az építők nem magukra, hanem ránk gondoltak, mikor a templom alapkövetét elhelyezték! Istennek legyen dicsőség, hogy nekünk, lelkes mai pomázi reformátusoknak pedig az adatott, hogy erőnk szerint részt vehessünk az Isten háza megújításában!

Nyilas Zoltán lelkipásztor

Tartalom

- 1 Nyilas Zoltán: Újuljunk meg!
- 2 SZÓL AZ IGE – Imádkozzatok!
Nyilas Zoltán lpt. igehirdetése
- 3 Sebestény-Jáger Orsolya versei
- 4 Dr. Szűcs Ferenc: Isten ideje
Nagyszombati igehirdetés
- 7 Ady Endre, Áprily Lajos versei
- 8 Barna Edit: A halandó reménysége
- 9 Pap Lászlóné: A csodálatos harmadik
- 10 „Szeretem a Krisztus gyülekezetét”
Beszélgetés Csere Mátyas lpt.-ral
- 14 Cseri Istvánné: Psalmus Kórus Zilahon
- 15 Holságné: Tízgyermekes boldog ház.
- 16 Kurfis Imre: Jézus, az ember
- 17 Sebestényné Jáger Orsolya: Bőség
Dr. Regius Ferenc 80 éves
- 18 PORTRÉ – Isten nélkül nincsen élet
Kovács Lajosné Eszter néni
- 20 Osváth Zsolt: Nem pünkösdi kirány
- 21 Czanner Hajnalka: Szeretsz-e engem
Gyöngyösi Lászlóné: Uram, taníts! - vers
- 22 Kerekes: Hírek egy országból 2
Pesti Krisztina, Csongor János
- 24 Haranginé Csuta Anna: A belátás
- 25 Barton Snow: Éntőlem lett e dolog
- 26 Soós László: Záporként hull majd az áldás
- 27 Köszönet - NÁLUNK KERESZTELTIÉK
- 28 Szív-közelben: Erdélyi Sándor
- 31 Hardi Judit: Mind életemben...
- 32 Konfirmáció 2014
- 34 Labancz Gyula: Paprika vagy virág
- 35 REFORMÁTUS JELKÉPEK - Agalamb
- 35 Takács László: Aki tornyot akar építeni
- 38 Hardi Péter: Gyurinka József
- 40 Mit adott nekem a Bibliaolvasó Kör?
- 43 Bíró Istvánné: Kórustalálkozó
- 44 A pomázi református templom
- 45 Dobos István ref. prédikátor
- 47 RÉGI HISTÓRIÁK
Könczöl Dánielné: Presbitériumi döntések
Puskás: *Túrós Péter* nyomában 4.
- 48 KÖNYVAJÁNLÓ
- 49 Ravasz László: Ajándék
- 50 GYERMEKEKNEK
A kövér és a sovány ördög
- 51 Jubiláló konfirmáltak köszöntése
ANNO
- 52 NAPLÓ

SZÓL AZ IGE

IMÁDKOZZATOK EGYMÁSÉRT!

Textus: Jób 42,7-12

Kedves testvérek! Református bibliaolvásó kalauzunk alapján a felolvasott igével lezárjuk Jób könyvének közös olvasását. Az egyházatyák, amikor a húsvét utáni vasárnapokat elnevezték, latin elnevezést adtak mindegyik alkalomnak. A mai nap zsoltáros felszólítása: rogate! azaz kérjete! Kérjete, de mondhatnám úgy is: imádkozzatok!

Hosszú, viszontagságokkal teli hetek vagy hónapok után Jóbnak is ezt mondja Isten: imádkozz a te barátaidért. Azt hallottuk, hogy miután Jób imádkozott, ismét jóra fordult a sorsa. Kétszeresen adta vissza az Úr Jóbnak azt, amilye volt. Egy nehéz időszak, pereskedés, harcok, küzdelem, belső vívódás után halljuk az isteni felszólítást: imádkozz, Jób!

Horváth-Hegyi Olivér lelkipásztor testvérünk egy igehirdetésben személyes történetét mondja el, melyet most én magam is szeretnék idézni:

„Egyszer egy ortodox pappal beszélgettem. Próbára akart tenni, és azt tudakolta tőlem, hogy szerintem mitől lesz valakiből teológus. „Isten arra indítja, hogy hittudományt, teológiát tanuljon, ő pedig lelkiismeretesen képzi magát, és sikeresen leviszágázik” – kíséreltem meg választ adni, de láttam az arcán, hogy valamit várna még. „Majd lelkész lesz belőle, a tanultakat megvalósítja a gyakorlatban, a tapasztalatait beépíti a már elsajátított teológiai rendszerekbe” – még mindig nem láttam az elégedettséget a szemében. „A püspök megáldja, a gyülekezet tagjai tisztelik és megbecsülik” – ez volt az utolsó kártyám; kifogytam az ötletekből. Ő

pedig azt mondta, hogy ortodox tanítás szerint: teológus az, aki imádkozik.”

Erről szól most a felolvasott ige, és erre bátorít bennünket Isten Igéje: kérjete! Jézus Krisztus maga tanít bennünket a Hegyi Beszédben: „kérjete, és adatik nektek”. A 475. dicséretünk így szól: „Imádkozzatok, és buzgón kérjete!” Isten számára nem mellesleg az, ahogyan az ember megfogalmazza könyörgését, megfogalmazza imádságát.

Az imádság tekintetében úgy hiszem, hogy kétféleképpen szoktunk gondolkodni. Legalább is, ha a nagy általánosságokat figyeljük, akkor kétfajta végletességgel találkozunk. A végletek első fele egy nagyon pozitív véglet, amikor az imádság teljesen magától értetődő dolog. Ha beteg lesz valaki, akkor imádkozik, ha szükséget szenved, akkor kér; ha valami öröm éri, akkor pedig hálát ad érte. A másik ember viszont panaszkodik: „nem tudok imádkozni, nem tudom elmondani a dolgaimat. Pedig jó volna néha megkönnyebbülni, jó volna néha kimondani, elmondani, de nincs ötletem. Nem tudom, hogyan fogjak hozzá” – állítja.

Az első imádkozó a magabiztos. A legszebb esetekben ezeket az imádságokat szüleitől vagy nagyszüleitől tanulta. Ilyen az, amikor visszaemlékszik az ember azokra az estékre, amikor a nagymamája azt mondja: „gyere, bújj hozzám, te légy az én kis kályhám!” És visszaemlékszik arra, ahogyan az egyszerű gyermeki imádságokat megtanították neki. Tapasztalából mondom, valóban úgy van, ha álmából fölébred az ember, akkor is el tudja mondani ezeket.

De tudjátok, kedves testvérek, ez az imádkozó élet, a hagyományok tiszteletére épülő imádkozó élet mégiscsak hordoz magában egy sajátosságot: tudniillik mindig mindig estére marad. Szinte az alvás előtti utolsó állapot, az utolsó pont. Gyorsan összefoglalom a napomat, majd mikor már elfáradtam gyorsan Ámen-t mondom. Ugyanis az álom is hamar érkezik.

A másik véglet, az imádkozni nem tudó. Ő legfeljebb akkor fogalmazza meg rövid fohászát, ha Isten segítségére szorul. „Istenem, segíts!” „Uram, gyógyíts meg!” „Uram, Jézus Krisztus, kö-

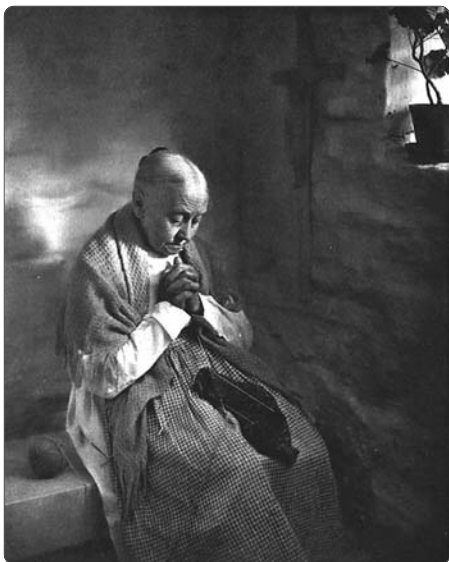
nyörülj rajtam!” Ha viszont rákérdeznék az imádság tartalmára, a mélységére, akkor az ember szégyellőssé válik. Nem véletlen, hogy az Újszövetségben van egy olyan pillanat (és az sem véletlen, hogy egy pogányból lett keresztyén – olyan, mint mi – Lukács jegyzi fel), mikor Jézus egy tanítványa, aki látva Urát imádkozni, a következőt

mondja: „Uram, taníts minket imádkozni!” Uram, te légy az, aki megfogalmazod és elmondod számunkra, hogy hogyan imádkozzunk, hogyan szólítsunk meg. Taníts minket imádkozni!

Az elmúlt napokban egyházkerületünkben közgyűlés volt. A sok-sok aktuális kérdésen túl püspök úr a következőket mondta: „hogy ki jutott hitre, azt abból lehet biztosan és csalhatatlanul megítélni, hogy akar-e tanulni.” Kész-e újra és újra beülni Isten iskolájába, és nem azt mondja magáról „én már kész vagyok, nekem már nincs semmi új, amit mondhatnál, Istenem.” Taníts minket imádkozni! Mint ennek a mai vasárnapnak a felszólítása: kérjete, könyörögjete, imádkozzatok! Uram, taníts! Uram, segíts bennünket!

Az imádságnak nagyon sok biblikus ismérve van. Meg lehet tanulni őket, de nem szabad, hogy tanulttá váljanak, hanem személyessé kell válniuk a mi életünkben. Az imádságnak – először is – alapfeltétele, hogy az ember kész legyen mindig, minden körülmény között imádkozni. Tartsatok könyörgéseket mindenkor! Tartsatok imádságokat mindenkor! Szólítsátok meg bátran a ti Uratokat! Nem csak azokkal a szavakkal, amely szavakat a lelkipászortól, előljáróktól, az internetről csipegettek össze, hanem úgy, ahogy személyesen érzitek, ahogyan megszólítanátok férjeteiket, feleségeketek, vagy ahogyan a Szentírás mondja, ahogyan megszólítottátok vagy megszólítottátok édesapátokat. Olyan alázattal, olyan gyer-

meki bizalommal, Jézus azt mondja, „*Abbá, Atyám!*”-módjára. Mindenkor. Szenvedés és öröm közepette.

Kedves testvérek, az elmúlt néhány napban nagyon sok érzéssel telített időszakot éltünk át. Bevallom őszintén, hogy örömmel, de nehezen dolgozom fel. És talán az egyik legmeghatóbb része az volt, hogy az ország különböző részéről – töletek és ismeretlenektől – kaptam egy-egy rövid üzenetet, hogy próbánkban imádkoznak értünk. Bevallom őszintén, többször meg kellett nézmem a térképen, hogy hol vannak ezek a települések a Beregben, Szatmárban, az országnak más vidékein: például a Nyírségben.

Imádkozzatok, minden körülmény közepette! Imádkozzatok, mert azt mondja az ige, Jakab apostol levelének az 5., befejező részében: „*a hitből fakadó imádság megszabadítja a szenvedőt, az Úr felsegíti őt, sőt, ha bűnt követett el, bocsánatot nyer.*” Valljátok meg azért egymásnak bűneiteket, hogy meggyógyuljatok. Amikor kérünk, amikor könyörgünk, akkor nemcsak az állapotunkat kell tökéletesen látni, hogy hol vagyunk, hanem azt is, hogy Isten hogyan szeretne gyógyítani bennünket. Azt mondja a felolvasott alapige, Jób történetének egésze, hogy a gyógyulás, a változás akkor jelenik meg, ha az ember belátja az Isten előtt a maga szerepét, a maga helyét, ha kész megvallani a bűneit, és kész odatenni kezébe teljes életét.

Az ígében azt olvasuk, hogy Isten azt mondja Jób barátainak, hogy nem dicsérellek titeket. Panaszom van ellenetek, mert nem beszéltetek helyesen. Vegyetek hát hét bikát, meg hét kost, menjete el szolgálomhoz, Jóbbhoz, mutassatok be égőáldozatot, mutassatok be áldozatot! Mutassatok meg, hogy ki az Isten! Tegyétek helyre a ti életeteket! Lássátok meg, hogy Isten felettetek van, és kész rendbe tenni a ti életeteket. Amikor Isten felkínálja ezt a nagy lehe-

tőséget, akkor Jóbnak is feladatot ad. Azt mondja Jóbnak, hogy imádkozz értük. Jób pedig imádkozni fog értetek.

Istentiszteleteink állandó része az egymásért való könyörgés, a közbenjáró imádság. Imádkozunk a másik emberért. Imádkozunk a barátainkért, imádkozunk szereteteinkért, ellenségeinkért, a világ keresztyén-ségéért, más felekezetűekért, nem hívókért. Pál apostol ezt kiterjeszti, és azt mondja a Timóteushoz írt levelében, hogy imádkozzatok minden emberért, királyokért és fellebbvalókért. Azonban a közbenjáró imádságnak a legnagyobb terhe az, hogy nemcsak úgy kell tennünk, hogy imádkozunk a másikért, hanem hozzánk tartozónak kell tekinteni. Úgy, mint akinek a fájdalma a mi fájdalmunk, akinek a gondja a mi gondunk, akinek az öröme a mi örömünk. Érte, a másikért csak így imádkozhatunk. De erre buzdít bennünket a mi Urunk: kérjete, imádkozzatok! Imádkozzatok őszintén a másikért, a másik gondjaiért, sorsáért úgy, hogy egészen a magunkévá tesszük az ő életét. Gondoljunk Ábrahám történetére, amikor az Úr el akarja pusztítani Sodomát, akkor így kiáltott: vajon elpusztítod-e az igazat is a bűnösrel együtt, hátha van 50, 45, 40, 30, 20, 10 igaz ember. Szinte alkudozott. Életét összekapcsolta azoknak az embereknek az életével, akikről úgy gondolta, hogy igazak és az ő Urát keresik. Jézus példa számunkra: barátja sírjánál is tudott imádkozni, sőt még a kereszten is, azokért, akik őt odajuttatták.

Kérjete! – szól ennek a mai napnak a felszólítása. Tudom – Kálvin János mondja –, látszólag ugyan ellenkezik, ha Isten jogos bosszúállásának tudatával összekötjük az ő kegyelmében való bizakodást, a bűnbánat és a hit elválaszthatatlan kötelekkel összefűzött társai egymásnak, melyek közül az egyik rémít, a másik pedig vigasztal bennünket. De mégis a legfőbb áldozat, amelyet Isten kíván, hogy imádkozzunk egymásért.

És íme, kedves testvérek, Jób történetében az igazi fordulópon, az első, második fejezet után itt az utolsóban van. Amikor az Úr jóra fordította a szenvedő sorsát. Miután korábban megdorgált barátaiért imádkozott, Isten őt meggazdagította, megáldotta és megvigasztalta. Nos, ezért szól e mai napnak felszólítása: kérjete, imádkozzatok!

Ámen. *Nyilas Zoltán lelkipásztor*

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

AZ EMMAUSI TANÍTVÁNYOK (Lk 24, 15-35)

A megtett út felén reánk hullt a fény.
Földre szegezett álmokon át
köddé lett köröttünk a kóborló világ.

Az út már mindegyre fényesebb,
míg bennünk végül begyógyul a seb.
Szemünkön mégis szálnalmas lepel
takarja Lényed – míg nem ismerünk fel.

Majd kunyhónkba térsz,
hogy asztalunkhoz ülj.

Bocsásd meg
koldus csöndjeink.
S míg megtöröd kenyerünk
súgjuk: maradj...

– vagy jöjj el megint.

NIKODÉMUS

Szelet hoz az est, bíborszín ég alatt,
valaki lopózik a kertek alján,
köpenye ráncából ezer sóhaj arca,
alakja zord erőd önnön magányán.

Máskor lomha lépte, most mind sietősebb,
sejti talán már mennyire várják,
de nem sejti még azt, hogy lépteit e perctől

örök időkre imába foglalják.

Lélek érkezik, titkoknak titka,
mint szél, útja úgy marad örök talány,
s leborulunk mind, ha megértjük végül:
kereszt-alakú volt szívünkben a hiány.

A HÁRFA HÚRJA

Hallom a nyitott ablakon át,
– mintha hárfán pengetné az élet –
a májusi lombok suhogását.
Vagy csak a tétova távolban zenélnék?

Uram, pendítsd meg bennünk
vénülő szívünk megfáradt dallamát,
s ha félünk: Te védj meg.

Pendítsd meg bennünk,
mert látod: észre sem vettük,
hogy elmúlt, elszaladt...

s a túlpartra lépve
súlyos terhünk tegyük le Rád,
már itt, a szelíd hársak alatt.

Hadd halljuk szívünk ablakain át
először talán, vagy újra és újra,
beért éveink csöndesült moráját:
csak Benned zeng a hárfa húrja.

Dr. Szűcs Ferenc

Kedves testvérek, évtizedekkel ezelőtt egy pszichológus-pszichiáter barátom egy különös ötlettel vezérelve vett az Alföldön egy tanyát. Jó távol minden településtől, villany, telefon nélkül – akkor még nem voltak mobiltelefonok –, azzal a szándékkal, hogy oda elvigye egy hétre a városi lelkigondozóit, pácienseit. A szabály az volt, hogy a megérkezéskor mindenkinek le kellett adnia az óráját, és azt csak a hét végén kapták vissza. Elmondta ez a barátunk, hogy hogyan viselkedett ez a csoport, hogyan viselkedtek a résztvevők. Az első két napban a legtöbben rendkívül idegesek lettek. Szüntelen nézték volna a kezükön, vagy a zsebükből kihúzva az órát. A harmadik naptól kezdve azonban változás történt, sokan a felkelő nappal és a kakaskukorékolással ébredtek, gyönyörködtek az alföldi napfelkeltében, és ugyanez volt este is. Ráhangolódtak a zajos városból érkezettek az időnek a természetes ritmusára, a teremtésnek a rendjére, hogy nappalok és éjszakák vannak, a nappalok a munkára, az éjszakák a pihenésre valók.

Nyilvánvalóan ez is volt ennek a különös hétnek a célja, hogy az idő szorításában élő modern embereket rádöbbenesse arra, hogy ki lehet szabadulni a teljesítményi időnek a fogságából. Abból a stresszből, amit az órák és határidők, naptárak jelentenek az életünkben, mert valljuk be, hogy egy kicsit a modern ember nem a természetes időben él, hanem – valaki így mondta ezt, hogy – a mesterséges időben. Lehet átvenni egy egészen más időnek a ritmusát, azét a rendét, amelyet a teremtett világ ritmusa diktál, és erre ráhangolódva meg lehet érteni, amit a Prédikátor Könyvében így olvasunk: „*mindennek rendelt ideje van az ég alatt*”.

Érdekes módon akkortájt, amikor Európában kezdtek a kisebb házi órák, sőt zsebórák elterjedni, akkor adta Shakespeare Hamlet szájába ezt a híres mondatot, hogy „*kizökök az idő*”. Nagyon kifejező ez a

Prof. Dr. Szűcs Ferenc
lelkipásztor nagyszombati igehirdetése

Textus: Jel 8,1-6

költői kép, mert valóban az képződik meg előttünk, mintha egy vonatot, vagy villamost látnánk, simán folyik minden, és egyszer csak kisiklik a vonat és nem megy tovább. Kizökök az idő. Összszavardok a közlekedés. De néha azt is el kell mondani, hogy a fék zökken ki, és akkor fölgyorsulnak az események, akkor rohan velünk az idő, úgy, ahogy a 90. Zsoltár mondja: azt érezzük, mintha repülnénk. A hetven vagy nyolcvan esztendő olyan gyorsan elreplül – ez is bibliai

kifejezés. Persze máskor meg kínosan hosszsan telnek az éjszakák, különösen, ha azok álmatlanul telnek, amikben várni kell a reggelre, várni kell valamire, vagy valakire. Nem véletlenül mondták az ókori görögök, hogy az idő istene a Kronosz, amelyről mi a kronológiát és egyáltalán az idő fogalmát is átvettük, az egy gonosz isten. Aki fölfalja a saját gyermekeit. A mi nyelvünkben is van néhány olyan szólás és szófordulat, ami szintén azt fejezi ki, hogy mi se vagyunk igazán jóban az idővel. Ha hosszú a tétlen várakozás valahol, akkor azt mondjuk, hogy agyonütjük valamivel az időt, mintha az valami el-

lenség volna. Ha sietni kell, akkor pedig versenyt futunk az idővel, de az rendszerint megelőz minket.

Napi igénkben azt a meglepő mondatot olvassuk – egyedül itt a Szentírásban –, hogy nemcsak földi idő van. Nemcsak a földön van óra, hanem a mennyben is. Persze ezt jelképesen kell érteni, hiszen a Jelenések Könyve nem helyszíni tudósítás a mennyből, hanem kijelentés, apokalipszis, mely emberi nyelven mondja el a mennyei világnak a titkait. Nos ez a beszédmód azt mondja el most itt nekünk János apostol mennyei látomásában, hogy mintha egy mennyei óra is működne a mennyországban, mert így olvastuk, hogy a mennyben mintegy fél órányi csend támadt. Érdemes ezen egy kicsit elgondolkodni, bármennyire is emberi képek ezek, földi képek, hogy van Istennek is órája. Majd amikor a történelem lepereg, amikor az üdvtörténet beteljesedik, két fejezettel később azt olvassuk itt a 10. részben, hogy „*idő többé nem lesz*”. De addig van. És addig Isten is komolyan veszi ezt az időt. Isten órája is pontosan üti az egészet és a felet, éppúgy, ahogy a régi toronyórák, és ez azt is jelentené, hogy a mi földi óráinkat ehhez a mennyei időszámításhoz kellene igazán hozzáállítani. Pontosán úgy, ahogy Németországban működik az európai atomóra, amihez minden órát hozzáigazítanak, amelyik a másodpercnek a századrészét is pontosan méri.

Azért fontos ez, testvérek, mert különösen a János evangéliumában látjuk a kétféle óra között a különbséget. A János Jelenések Könyve is ebbe a körbe tartozik. E szerint az isteni időszámítás nem mindig egyezik a miénkkel. Van, amikor siet a mi óránk. A kánai menyegzőre gondoljunk, amikor Jézus édesanyja, Mária, látva azt, hogy baj van a menyegzőn, könnyen botrányba fullad az egész, mert elfogyott a bor, odamegy Jézushoz, és próbálja őt siettetni. Jézus ekkor nagyon határozottan – talán azt is mondhatnánk, hogy tőle szokatlan módon – kicsit

udvariatlanul utasítja el az édesanyját: mi közöm nekem ehhez, asszony? Nem jött el még az én óráim. Jézus arra figyelmeztet itt, hogy ő mindig ezt a láthatatlan isteni órát figyelte, erre az óramutatóra nézett, és ez más mutatott, mint az emberi órák.

De ugyanúgy sietett a betániai Márta és Mária órája, mert különös módon mind a ketten

Tissot: Jézus feltámaszja Lázárt

azzal fogadják Jézust, hogy „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérünk.” Elkéstel. Csak négy napot. De ez a négy nap a mi életünket változtatta meg. Sokszor elgondolkodom azon, hogy hányszor írjuk át gondolatban, vagy talán ki is mondjuk, a saját élet-történetünket, mi lett volna, ha...? Lehet, hogy csak órákon múltak dolgok. Amikor az ember türelmetlenül változást akar, mert szeretné, hogy ha változnának a dolgok, akkor sokszor úgy látjuk, ahogy Ady Endre látta a magyar népet a múlt századnak a fordulóján, hogy mi mindig mindenről elkésünk. Mint hogyha ez volna ránk jellemző, hogy egy kicsit mindig később érkezzünk, mert a dolgok már régen eldőlték. De legtöbbször talán a történelmünkről is ezzel a feltétellel gondolkodunk: mi lett volna, ha...? Persze ennek csak annyi értelme van, hogy a fantáziánkat megmozgatja. Rendszerint mégis úgy gondoljuk, hogy az Úristen késik el, Jézus késik el. Ha Isten időben megérkezett volna, akkor másként alakultak volna a dolgok.

Jézus tehát arra figyelmeztette a tanítványait, hogy figyeljünk Isten óráütésére, és ez a mai ige is ezt mondja, hogy van Istennek is órája, az üdvtörténetnek is van órája, és nem a mi dolgunk tudni az időket és az alkalmakat, amiket még az angyalok is, meg még maga a Fiú Isten is az Atyára figyelve tud csak. Hogy mikor, mennyi ideig van csend a mennyben, mikor lehet majd újra énekelni, az angyaloknak mikor lehet a trombitát kezébe venni, még az angyaloknak is – hadd mondjam így – azt a nagy Karmester dönti el. Pontosan úgy, ahogy a jó zenekarokban és az énekkarokban, amikor mindenki figyel az intésre, és akkor kell belépni.

Azért fontos figyelniünk erre a mennyei órára, mert a földi időszámítás könnyen belekényszerít a mesterséges időbe, és ez vagy ag-

godalmassá tesz, vagy éppen türelmetlenné. Ilyenkor úgy tűnik, hogy az életünket az idő tartja a kezében. A Biblia ezt másképpen mondja. A bibliai ember azt mondja, hogy „*életem ideje kezdedben van*”, Istenem. Nem én vagyok az idő kezében, hanem az én életem ideje van a te kezdedben, ezt mondja a zsoltáros (Zsolt 31,16). És a te időd, a te órad egészen más. Amikor eljön valaminek az ideje az isteni rend szerint, akkor az nagyon pontosan történik. A fél óra és az egész is. Meg a történelemben is így van, ahogy a 90. Zsoltár azt mondja, hogy ezer esztendő annyi előtted, mint egy nap, vagy mint egy órjárásnyi idő éjszaka. Aki erre az óráütésre figyel, az tudomásul veszi, hogy vannak megfelelő órák, amikor még a mennyben is ideje van a csendnek. Különös dolog ez, mert ugye az egyik énekünk azt mondja, hogy „*ő, kit éjjel-nappal angyalsereg áld s magasztal*”. Mintha ez egy szünet nélküli nagy istendicsőítés, nagy istentisztelet lenne. De íme, ennek is van egy rövid meghatározott szünete. Lehet olyan pillanat, amikor Isten még az angyalse-reget is csendre inti. Azt gondolom, hogy sokkal inkább kell, hogy igaz legyen ez ránk, hogy „*Csendesedjétek és ismerjétek el, hogy én vagyok az Isten!*” (Zsolt 46,11)

Nem szeretném megkerülni ennek a magyarázatát, bár rengetegféle magyarázat van erre a titokzatos mondatra vonatkozóan. Úgy gondolom, hogy nem belemagyarázás, ha azt

Botticelli: Krisztus titokzatos születése

mondom, hogy éppen ez a csend nagyon illik a nagyhétnek erre az utolsó három szent napjára, mert itt valami olyan mély titok szólal meg, amit még az angyalok nyelve sem képes igazán kifejezni. Ha egyáltalán valamikor elcsendesül az ég, azt hiszem, hogy az az első nagycsütörtök, nagypéntek, nagyszombat napja lehetett. Sokkal kisebb meglepetésekre mi is szoktuk mondani, hogy nem tudok megszólalni, szóhoz se tudok jutni.

Azt gondolom, testvéreim, hogy ha a bibliai történeteknek az angyaljeleneit nézzük, és a karácsonyra gondolunk, akkor ott egy egészen más kép van. Az angyalok eljönnek ide, és együtt örülnek a világgal, és csodálkoznak. Mondhatnánk egy kicsit tréfásan, hogy minden

angyal szeretne Betlehem közelében lenni, mert valahogy még az ő eszükbe sem fér bele az, hogy a mindenség teremtője, a Fiú Isten, aki által lett minden, és ránézve teremtett minden, az ott van egy jászolban bepólyálva. Botticellinek van egy nagyon szép és híres festménye, Krisztus titokzatos születése a címe, amelyik egészen odáig ábrázolja ezt, hogy elvegyülnek az angyalok az emberek között. Ez egy örömmünep.

Azt gondolom, hogy ha nagypéntekre gondolunk, akkor pontosan az ellenkezője történik, mert ez a mennyei csend a nagypéntekre és a nagyszombatra illik igazán. Bizony itt a mennyi világ is elcsöndesedik. Egy híres teológus úgy mondja ezt, hogy amikor Jézus haláláról van szó, akkor szétrobbannak a szavak. Bizony az emberi szavak alkalmatlanok arra, hogy elmondják. Nem is véletlen az, hogy amikor az evangélisták vagy az apostolok Jézus halálát el akarják mondani, akkor tulajdonképpen egyfajta dadogás történik, mert sokféle képen, sokféle kölcsönzött beszédmódban próbálják elmondani a titkot. Van amikor a kereskedelmi nyelvből vesznek kölcsön szavakat, van amikor az áldozati nyelvből, és ez pontosan azért van, mert ki tudná igazán elmondani azt, hogy mi történt a kereszten az Atya és a Fiú között. A Szentháromság titkát tekintve mit jelent az, amikor a Fiú Isten azt mondja, hogy „*én Istenem, én Istenem, miért hagytlál el engemet?*”

Azt gondolom, hogy méltó az, hogy ilyenkor elcsöndesedjen az ember is. Valahol megértem a katolikus testvéreinknek a gyakorlatát, hogy nagycsütörtökön elnémulnak a harangok, nem szól az istentiszteleten a csengő és az orgona. A mi eleink ezt nem tudták átvenni, nyilván azért, mert azt gondolták, hogy mi nem gyászoljuk Jézus Krisztust – ebben is van némi logika –, de azt gondolom, hogy maga a szándék tökéletesen kifejezi azt, ami ennek a nagyheti három napnak az igazi lényege. Talán éppen ebben az igében gyökerezik. Szétrobbannak a szavak. Nem tudunk igazán mit mondani. De az ilyen csend azért is jó, mert ilyenkor erőteljesebben szólalnak meg a trombiták, a húsvéti halleluja annál hatalmasabb. Mint amikor a zenekarban is a csöndes, a halk, a piano szólam után egyszer csak megszólal teljes hangerővel a zene. A csend itt tulajdonképpen egy olyan feszült várakozás, amikor a hét angyal már kezébe vette a trombitát (a trombita az tulajdonképpen mindig a jeladás), egy újabb isteni cselekvésnek a riadóját fújja meg, de most még vár. A mennyei ünnepen ez a szünettel a drámai feszültségnek, a várakozás feszültségének a kifejezője.

Végig lehetne gondolni, testvéreim, azt, hogy Jézus halála után, a nagypénteki halál után miért vár az Úristen órája – hogy így mondjam – három napot, s mért mondja Jézus, hogy a harmadik napon fog feltámadni? Mert van ideje az eltemetésnek, van ideje az elsírásnak, és van ideje az örömmel, az angyali szó-
nak, hogy nincsen itt, mert feltámadott.

Érdeemes, testvérek, arra figyelni, hogy mikor is kezdődik el ez a félórás csend. Így olvastuk, hogy akkor, amikor a Bárány föl-nyitotta a hetedik pecsétet is. Néhány fejezettel korábban van egy drámai mennyei jelenet. János apostol a mennyei trón-

teremben lát egy lepecsételt könyvet, tulajdonképpen ez nem is könyv, hanem irattekercs, rajta van hét pecsét. A hetes szám a teljesség, valami nagy-nagy titokról van itt szó. Az ókori világban is így pecsételték le dolgokat, üzeneteket. Ma is van ilyen, hogy titkosítanak valamit bizonyos időkre. Tulajdonképpen itt a legnagyobb titokról van szó.

Gondolhatunk arra, hogy tulajdonképpen így van ez a Bibliával is. Ha csak az Ószövetség volna a kezünkben, ha az Ószövetséget csak önmagában olvassuk, az is nagyon érdekes és szép történet, de igazában a kulcsa, a pecsétek megnyílása akkor történik, amikor például az emmausi tanítványoknak Jézus elkezdte Mózesről kezdve a prófétákon át aprólékosan elmagyarázni, hogy mit is jelent ez az egész. A megöletett Bárány, és a mégis élő Bárány nyitja meg ezt a könyvet. De gondolhatunk a történelemnek a nagy titkaira, meg az életünk ezemi titkára is. Annyi mindent nem értünk, annyi minden lepecsételt titok van. Nem látunk bele, mi miért van. Miért van szenvedés, miért szenvednek az ártatlanok, miért van keresztség, miért van ámulás, miért van annyi baj ebben a világban? És ha az ember ezt csak önmagában nézi, akkor az történik, ami János apostollal történt, hogy a mennyi látnok sírva fakad, mert akkor csakugyan siralmas az élet. És akkor egy angyal fölemeli őt, ismerjük ezt a nagyon szép, drámai jelenetet, fölemeli őt, és azt mondja, ne sírj. Győzött a Júda nemzetségéből való oroszlán, Dávid gyökere és sarja. Júda törzsét, ahonnan Jézus is származik, ezzel az állat jelképpel, az oroszlán jelképpel ábrázolta az Ószövetség.

És itt következik egy nagy fordulat. Gyakran el szoktam mondani, hogy minden drámaíró és minden színpadi rendező megirigyelheti ezt a fordulatot, ami itt következik, mert az angyal bejelenti Júda oroszlánját, és megjelenik egy bárány. Óriási fordulat. Mintegy megölt áldozati bárány jelenik meg a színen. Ő lép oda, egyedül ő méltó, hogy kezébe vegye a tekeretsét, és fölnyissa annak pecsétjeit. Testvéreim, gyakran elmondom, hogy a Jelenések Könyve nem mond mást, mint a négy evangélium, nem is szabad úgy olvasni, hogy itt valami egészen másról van szó. Ugyanazt mondja, mint a Márk evangéliuma, mint a Máté, a János, mint Lukács, az apostolok, csak másképp. Más nyelven, más példázatokkal. Éppen ezért nem is szabad nekünk sem hozzátenni, sem elvenni valamit, mert az a Jézus Krisztus apokaliptiszese, így olvassuk. A címet kellene egyszer komolyan venni mindenkinek, hogy ez Jézus Krisztus kijelentése, ő jelenik meg. Ő önmagát akarja kijelenteni. És ez az üzenet nem más itt sem, mint hogy a nagypénteki áldozat, a keresztség a kulcs a titok megnyílására. Isten lezárt titka csak itt tárul fel egyedül. A hét pecsét, a lepecsételt titok, a keresztről szóló beszédnek a titka. Milyen titok ez? Olyan, amit mégis hirdetni kell. Pál apostol azt

mondja, hogy én azért küldtettem, hogy megismertessem a Krisztus titkát mindenkivel. Az Újszövetség görög nyelvben a titok szóra két különböző szó van. Van egy olyan, amiből a mi kriptá szavunk is származik, ami le van ugyan zárva, de el lehet venni a követ, föl lehet nyitni, és van egy másik szó, amit szintén ismerünk,

mert ez a misztérium, az a titok, amiről a mi Csokonainak azt mondta, hogy „titok, melynek mélységére hágok, annál nagyobb titkok mélyére találok”. Vagyis olyan titok, amit megismerhetünk, de soha nem ismerhetünk ki. Megérthetjük, de soha nem foghatjuk föl igazán, mert minden értelmet felülhalad. Túl van az emberi logikán, túl van az emberi szavakon. A nagyhét pontosan azért ismétlődik meg újra és újra, hogy ebbe a titokba beletekints. Ezért olvassuk újra és újra a nagyhéten is ezt a kibontott tekeretsét.

Miről is szól az utolsó pecsét? Hol halkul el a menny? Pontosan akkor, amikor megjelenik a mennyben egy nagy sokaság. A tegnapi ige éppen erről szólt. Láttam egy nagy sokaságot. Fehér ruhába voltak öltözve az emberek. Gyermekek és felnőttek. És megkérdezte egy hang – mert ez is egy gyakori visszatérő dolog a Jelenések Könyvében –, ezek, akik itt vannak fehér ruhában, kik, és honnan jöttek? És akkor megszólal a felelet: ezek azok, akik jöttek a nagy nyomorúságból, és megmosták, és megfehéřítették ruháikat a Bárány vérében. Micsoda titok ez, testvéreim! Egy nagy sokaság, jön a bűnnek, a szennynek a világából, a nyomorúságokból, és mégis megfehéřítették a ruháikat, és az angyalok őket nézik. Ez más fehéřség, mint a teremteden fény, az Isten vakítóan fehér tisztasága. De különbözik az angyalok teremtett fényességétől is. Ez a megmosott fehéřség. Amikor a hetedik pecsétet is fölnyitotta a Bárány, akkor kiderül, hogy az ő vérében meg lehet tisztulni, hogy a bűnösök új életet kapnak, hogy újat lehet kezdeni, hogy szentként lehet az Isten előtt megállni, úgy, hogy a ruhák kifényesednek, és a Bárány menyegzőjének vacsoráján ülhetünk le. Mert ez egy másik kép, az elkészült vacsora képe, és mi oda ülünk le megmosott tiszta ruhában. Ennek a kóstolóját kaptuk tegnap az úrva-

csorában, és kapjuk holnap is, ha Isten élte.

Amikor ez a pecsét fölnyílik, akkor a mennyi karmesteri pálca csöndet int. Mit lehet erre mondani? Mit lehet mondani arra, hogy a nagy nyomorúságból jöttek nagy örömbé és menyegzői vacsorára hivatalosak? Lehet ezt magyarázni? Itt még az angyalnyelv sem elég. A mintegy fél órai csend valahol erről szól. Mikor a hetedik pecsét is megnyílt, mintegy fél órányi csend támad a mennyben. Olyan ez – egy másik teológus ezt így magyarázta – a fél óra, ami egy kicsit a féldőt is jelenti. Manapság inkább egy mérközésnek a félidejére emlékeztet ez. Még nincs vége a mérközésnek. Tehát itt azért valami olyasmi történt nagypénteken és húsvétkor, amiben a bűn, a halál, a nagy ellenség végképp vereséget szenvedett, de ez még nem lett nyilvánvalóvá. Ez a teológus úgy mondta, hogy olyan ez, mint a második világháborúban a nagy szatélradár csata, amikor gyakorlatilag már eldőlt a háború. Nagyjából mindenki tudta, hogy itt most már csak hetek, hónapok kérdése, hogy vége lesz, persze még elég sokáig tartott, még mi igazán ezután szenvedtük meg, és Budapestet akkor bombázták rommá. Még sok ezer ember halála következett ezután. Valahogy így van ez még most is a Sátánnal, a halállal és a bűnnel. A döntő ütközet megtörtént a golgotai kereszten. De még a harcnak nincs vége. Mint utolsó ellenség töröltetik el a halál – mondja Pál apostol. Még ott van ez az ellenség. Még pusztít. De mi már tudjuk, hogy az angyalok készülnek a végső küzdelemre, ahol majd megfűjhatják a trombitákat. Még csak a kezükben van. Még nem szólalt meg a végső jel.

De ebben a csendben történik valami nagyon nagyon fontos, ha megfigyeltük az összekapcsolást, Csend van a mennyben, de nincs télenség. Nincsenek szavak, de ott van egy angyal, aki a földi egyháznak, a földi hívőknek a könyörgését mintegy összegyűjti egy arany csészébe, leteszi az oltárra, hogy hozzátegyje az oltáron lévő jó illatú áldozatnak a tömjénjét. Pontosan úgy játszódik le ez a jelenet, ahogy a jeruzsálemi templomban annak idején az illatáldozatot bemutatták. Gyönyörű ez a kép azért, mert mutatja, hogy ahogy mondtam, a csendben történik valami nagyon fontos. Mi történik? Isten angyala összegyűjti a földi egyháznak a nagyon földhözragadt imádságait, sóhajtásait, bűnvallásait, hálaadását. Sokszor úgy érezzük, hogy olyan erőten ez. Mégis mit mond az ige? Imádkozz! Szüntelen imádkozzatok! Mert Isten akkor is figyel rá, akkor is összegyűjti ezeket az imádságokat, ha nincs is rá rögtön mennyi válasz, mert csönd van a mennyben. Fél órai csönd.

Az Isten csöndje azonban nem azt jelenti, hogy siketkévé vált az ég. Ahogy mondtam, egy angyal azzal van megbízva, hogy a csöndbe a gyülekezet imádságait összegyűjtse és hozzátegyjen valamit. Micsodát? Pál apostol egy kicsit földhözragadtabb képpel mondja el, hogy amit mi kérni akarunk, sokszor nem tudjuk. Nem is jól kérjük. De a Szentlélek segítségére van a mi könyörgésünknek és kipótolja azt. A Jelenések

A hetedik pecsét feltörése

Könyve tulajdonképpen erről beszél. Hozzátesz valamit az angyal, de honnan? Az oltárról. Melyik oltárról? A golgotai keresztről tesz hozzá valamit az Isten angyala a te nyomorult imádságodhoz. A Jézus imádságát teszi hozzá. Azét a Jézusét, aki Péternek azt mondja, amikor nagyon nagy legény volt, és fogadkozott, hogy amikor majd elbuksz, nem bukss el egészen, mert én imádkoztam érted, hogy el ne fogyjon a te hited. Testvérek, az egyház hite azért nem fogy el, mert valaki imádkozott értünk. Valaki mindig hozzáteszi az oltárról azt a jó illatot, ami nélkül igazán nem szállna fel, nem töltené be a mennyei teret igazán ez az illat. És tudjuk, hogy ott van Jézus a kereszten, aki imádkozik az üldözőiért, a keresztre feszítőiért, „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek.*” Hát ez az a jó illat. Amit nem tudunk mi igazán fölfogni. Jézus imádkozik Pilátusért, aki eljátszotta a római jogot és minden becsületet. Imádkozik a katonákért, akik durván és agresszíven, embertelenül viselkednek. És a szétfutó tanítványokért, és az egyházért, és teértem és érterem. És ezért szabad nekünk is abban a bizalomban Isten elé vinni mindig a könyörgéseinket, hogy onnan erről az oltárról valamit hozzátesznek még.

Valaki egyszer megkérdezte tőlem, hogy mondanám el, hogy mi az istentisztelet igazán? Mi különbözteti meg más alkalmaktól? És akkor ez az énekvers jutott eszembe, amit az istentisztelet elején el is énekeltünk kezdő énekként, hogy „*Ki egybegyűjtött most minket / Hogy ünnepet szenteljünk*” (RE 378). Úgy kiveszett a szóhasználatból az ünnepszentelés. Talán azért, mert ma igazán már ünnepeink sincsenek. Összefolynak az idők, a hétköznapiak. Az idő hajszolásában nem tudunk odaszentelni az Istennek akárcsak egy órát is. Jézus azt mondja a Gecsemáné kertben a tanítványoknak, akiket odahívott, hogy vele virrasszanak, hogy egy óráig nem tudtatok velem vigyázni? Simon, te, aki nagyon fogadkoztál, hát elaludtál! De vannak órák, amikor nem szabad elaludni. Azt mondja Jézus, vigyázzatok, virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.

Isten várja ezeket az imádságokat, összegyűjti a mi könyörgéseinket. Szoktuk mondani,

hogy nem Istennek van szüksége a mi imádságainkra. De hadd fordítsam meg, hogy a szerető Isten várja a viszonzó szeretetet. Ezzel a viszonzó szeretettel szólítsd meg őt! Hogy ne maradj néma! Mert a mennyei csöndben mintha az történe, testvérek, hogy Isten csöndre inti az angyalokat, hogy odafigyeljen a te kiáltásodra. Odafigyeljen a te halk imádságodra, amikor kitér a szívedet, amikor elmondod a bűneidet, és elmondod a kéréseidet. Jézus azt mondja, „*kérjétek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek, és megnyitattik nektek*”. Sokszor elmondtam, hogy ez a mondat szerepel a Holt-tengeri tekercseken, hasonló módon, tehát ismerték ezt a mondást mások is, csak a másképp szolt. Az úgy szolt, hogy „keressetek, hogy találjatok, zörgessetek, hogy megnyissák nektek”. Jézus azt mondja, hogy ne ezért zörgess, hogy megnyissák, mert az Isten meg akarja nyitni, hanem azért kopogtass, mert tudod, hogy valaki megnyitja az ajtót. Tudod, hogy ki van ott az ajtó másik oldalán. Az az Isten, aki az ő tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem őt mindnyájunkért odaadta. Hát mi módon ne adna nekünk vele együtt mindent?

Erről beszél a nagyhét, ezt a titkot tárja fel nekünk évről évre az Uristen, és elmondja még azt is, hogy amikor mi imádkozunk – úgy folytatódik a történet –, ez az imádság megváltoztatja itt a világot. Ne az ítéletre gondoljunk mindjárt, de lássuk a nagypéntek történetében is, hogy amikor Jézus imádkozik az ellenségeiért, amikor a legbékésebb imádság elhangzik, és Jézus kileheli a lelkét, hatalmas földrengés lesz, villámlás lesz, megrendül a föld és tulajdonképpen az Uristen beleavatkozik ennek a világnak az életébe. Minden imádság tulajdonképpen beleavatkozás a földi életnek a menetébe. Ezért érdemes imádkozni, ezért érdemes könyörögni, ezért érdemes összejönni és imádkozni minden emberért, még a királyokért, hatalmasságban lévőkért is, ahogyan az ige mondja. Mert Isten azért inti talán csendre az angyalokat, hogy odahajtsa a fülét a te kiáltásodhoz, hogy jó illatú áldozatként vegye a neki szentelt időt. Így legyen ez most a húsvéti ünnepekben is!

Ámen.

(Pomáz, 2014. április 19.)

ADY ENDRE

ISTENHEZ HANYATLÓ ÁRNYÉK

„*Mint az árnyék, mikor elhanyatlík, el kell mennem, és ide s tova hanyattatom, mint a sáska.*” Zsoltárok könyve 109.

Akaratomból is kihullassz,
Én akart, vágyott Istenem,
Már magamat sem ismerem
S Hozzád beszélni rontás fullaszt.

Üldöztetésimben kellettél
S kerestelek bús-szilajon
S már-már jajomból kihagyom
Neved, mely szebb minden neveknél.

Szent Képzelés, örök hit-balzsam,
Ki létenül is leglevőbb,
Meghalok szent Szined előtt
S akarom, hogy hited akarjam.

Megüzeték s nem nyugszom addig,
Míg hitedet meg nem nyerem,
Mert kockán van az életem,
Mint árnyék, mikor elhanyatlík.

S hanyattatom, miként a sáska,
Mert csak Tenéked van erőd
S mert nem láttam régen előbb:
Nem szabad hinni senki másba.

ÁPRILY LAJOS BARTIMEUS

Szép volt, anyám, mikor a két szelíd kéz
megérintette fénytől szűz szemem,
világgá lett a bús világtalanság,
s öröm borzongott át a lelkemen.

Koldus-kövem felett a tér derengett,
arcom felé egy arc világított,
s képrázva néztem hívó, mély szemébe
Annak, ki jött, megállt, meggyógyított.

Szép volt, anyám, szememmel simogatni
virág selymét, gyümölcsök bársonyát,
vagy messze-húzó út ívét követni
a dús vetésű Jordán-tájon át.

Ma is csodám a csillagsűrűs éjjel,
a nyári éj, mely csóvákat hajít,
a virradat, mely kútvízhez kicsalja
a város nőit és galambjait.

Jerikó minden színe birtokom lett.
Egész világ. De meddig lesz enyém?
Ha börtönömbé holnap visszahullnék,
tán elhullatnám s elfelejteném.

A pálma zöldjét, esti domb liláját,
barna leányrajt, bíbor rózsátót.
De lelkem mélyén hordozom halálíg,
hogy láttam Őt, anyám, hogy láttam Őt!

A HALANDÓ REMÉNYSÉGE

Textus: I Kor 15,35-58

Kedves testvéreim! Az imént felolvasott ígerészben Pál a feltámadásról tanítja a korinthusi gyülekezetet. Erre a tanításra azért volt szükség, mert a korinthusi keresztyének egyfelől nem tudták elfogadni ezt a tanítást, másfelől rosszul értelmezték. Pál levele összefoglalta számukra a feltámadásról szóló tanítást, ahogy levele most is, számunkra is szól.

A leírás, a Korinthusi levél 15. fejezetében, igen hosszú és részletes. Pál Jézus Krisztus feltámadásáról ír elsőként, hiszen ez hatalmas jelentőséggel bír, mert feltámadásával Krisztus magán a halálon győzedelmeskedett.

Ahogy az Ószövetségben is olvassuk, Krisztus véget fog vetni a halálnak örökre, és Isten letörlő a könnyet minden arcáról. Jézus feltámadásával ez az ószövetségi ígéret beteljesedett. Isten ószövetségi ígérete az, hogy kivált bennünket a holtak hazájából, megvált a haláltól. Arról olvasunk az Ószövetségben, hogy a halál fullánkja eltűnik. Mi a halál fullánkja? A bűn, ami minden nap erőt vesz rajtunk, amiről magunktól nem is tudnánk, de Isten törvényéből megismerjük azt. Bűneink következménye pedig a halál, ami nem elhanyagolható és lebecsülhető dolog. Egyetlen reménységünk vele szemben az, hogy nem az övé a végső győzelem, hiszen Krisztus már győzelmet aratott felette, azzal, hogy feltámadt a halálból.

Bár feltámadásunk – ahogy halálunk is – egy szempillantás alatt fog megtörténni, ez mégis egy folyamat is egyben, ami már most elkezdődött bennünk, ebben a földi életben, ez pedig a megigazulás. Isten ígérete arra, hogy Ő megváltoztat bennünket. A feltámadás folyamatára nagyon jó példa, amit Jézus hoz, ahogy a búzamazag a földbe hullik és elhal, majd növény lesz belőle. Ez egy hosszú folyamat, amelyben a magnak meg kell halnia az első létformájában, hogy új élete legyen. Azt olvassuk a Bibliában, hogy hús és vér nem örökölheti Isten országát. De itt a hús és vér nem kifejezetten a testet kell, hogy jelentse, hanem emberségünk meg nem változott részét, az, ami még a régihez tartozik, ami nem Istentől van. Ahogy mi is életünk során folyamatosan erősödünk hitünkben, formálódunk és változunk, az is azt mutatja, hogy feltámadásunk egy folyamat, ami már most elkezdődött, és Krisztus visszajövetelével be fog teljesedni.

Pál az ember feltámadásáról nem pusztán tanításként ír, hanem lelkipályozói célja is van ezzel. A korinthusi keresztyének is, aho-

gyan mi is, gyakran szembesültek a halállal, ezért szükségük volt erre. Pál célja pedig lefelé az volt, hogy a gyülekezet megbirkózhasson a halál tényével, hogy hinni tudjon a feltámadásban. Az utolsó mondat pedig – amit ki is emeltem – egy buzdítás, amely a gyülekezethez szól. Pál arról beszél ebben, hogy a feltámadás hogyan határozza meg a mai napunkat, jelenünket. Pál ebben az utolsó versben két dologról szól, és ezt a két dolgot fogom én is kiemelni.

Először: bízunk Istenben, abban, hogy Ő Jézus Krisztusban és az Ő váltságában való hitünk következményeként új, megváltott életet ad nekünk, majd pedig ez be fog teljesedni azzal, hogy mi is fel fogunk támadni, ahogyan Krisztus is feltámadt a halálból.

Másodszor: hogy Jézus Krisztus irántunk való váltsága következményeként az Isten iránti szeretetünk és hálánk legyen az, ami mindennapi feladatainkban és szolgálatainkban szorgalomra indít.

BÍZZUNK ISTENBEN!

Ha arra gondolunk, hogy mi nyújt biztosságot az életünkben, mi az, ami rögtön az eszünkbe jut? Ha a saját kezünkbe vesszük az életünket, akkor a pénz, a hatalom, egy áhított pozíció megszerzése, a tudás, emberi tulajdonságaink, erősségeink vagy lehetőségeink azok, amik biztos pontot jelenthetnek. Ezek a dolgok valóban segíthetnek bennünket az élet dolgaiban, boldogulásunkban, mégis: mindezek elveszithetők, elmúlnak, és véget érnek. Hiszen törékeny az életünk: Ha kiderül egy betegség, történik egy baleset, vagy egy fordulat következik be az életünkben, amire nem számítottunk, akkor azzal szembesülünk, hogy hiába akartuk saját kezünkbe venni az életünket, hiába volt sok minden, amit elértünk, amit kiérdemeltünk, amit megszereztünk és felépítettünk, az éppen azért, mert csupán a saját igyekezetünk gyümölcse, mit sem ér, semmivé válik, hiábavaló.

A Bibliában sokszor olvassuk a hiábavalóságról, főleg a Prédikátor könyvében. Az a hiábavaló, ami olyan, mintha nem is lett volna, könnyű és mulandó. Sokszor látjuk ezt mi is, amikor munkánk hiábavalóvá válik. Amikor saját erőnkkel elérünk sok mindent, és ezután ami biztosnak tűnt, egyszer csak semmivé lesz és összeomlik, mintha nem is lett volna, akkor válik nyilvánvalóvá, hogy mindez hiábavalóság volt.

Barna Edit

Ha pedig minden hiábavalóság, amit saját igyekezetünkkel elérhetünk, akkor mégis miben lehetünk biztosak? Az egyetlen biztos pont és ígéret, ami lehet az életünkben, az az, hogy Isten kezébe tesszük az életünket azzal, hogy elfogadjuk Jézus Krisztus váltságát, azt, hogy Ő helyettünk halt meg, és értünk támadt fel a halálból. Általa pedig mi is feltámadunk, Isten megváltoztatja az életünket, gondolkodásmódunkat. Ez a hűsvét üzenete. Ez az, ami biztos. Ez az, amit tudhatunk, hogy nem a mi kezünkben van, hanem jó és biztos helyen, Isten kezében.

Pál azt írja az 58. versben: „*legyetek szilárdak, rendíthetetlenek!*” Tehát bízzatok Istenben! Az Istenben való bizalmunkat pedig egy érdekes példával tudnám szemléltetni, ami nem tökéletes, de egészen világos. Tudhatjuk: Isten megváltotta számunkra a jegyet az Ő országába. De talán nem annyira jó kép ez, hogy megváltotta és odaadta nekünk ezt a jegyet, hiszen ezt még mindig elveszíthetjük. Inkább mondhatnánk azt, hogy Isten leadta a nevünket a bejáratnál! Be van írva a nevünk erre a listára, azoknak a névsorába, akik előtt majd megnyílik az ajtó. És ezt senki el nem veheti tőlünk. Ez azonban csupán arra vonatkozik, hogy Jézus Krisztus érdeméért helyünk van Isten országában. Azonban Isten még ennél is többet tett. Ő megígérte Jézus feltámadásával, hogy megváltoztat, megigazít, majd pedig feltámaszt bennünket is a halálból.

Tehát amiben igazán biztosak lehetünk, és amiben reménykedhetünk az nem a mi kezünkben van, hanem Isten kezében, ami jó és biztos hely. Biztosan tudhatjuk, hogy Ő megváltoztatja az életünket és kihoz majd bennünket a halálból is.

BUZGÓLKODJUNK AZ ÚR MUNKÁJÁBAN!

Az ige továbbá arra biztat minket, hogy legyünk tevékenyek, bátrak és szorgalmasak a mindennapi munkánkban, szolgálatainkban, és nem hiábavaló amit teszünk.

Ezt olvastuk: „*Fáradozásotok nem hiábavaló az Úrban*” és „*Buzgólkodjatok mindenkori az Úr munkájában!*”

Mi az, amiben mi most is, és ma is buzó-
gók vagyunk? Amin folyamatosan dolgo-
zunk, és aggódunk miatta? Építjük talán a
jövönket, vagy arra igyekszünk, hogy előre
bebiztosítsuk a dolgokat? Ennek a követ-
kezménye csak az lesz, hogy teljesítmény-
kényszer vesz erőt rajtunk, és folyamatos
aggódásban és félelemben fogunk élni a jövő
miatt. Ez pedig tönkre fogja tenni a minden-
napjainkat, életünket, jelenünket is.

Pál itt ezzel kapcsolatban arra hívja fel a
figyelmünket, hogy a jövönket nem ma-
gunknak kell munkálnunk, nem nekünk kell
igyekeznünk, hiszen ez Isten kezében van,
ezt kell szem előtt tartanunk. Ezért nem kell,
hogy félelem legyen bennünk emiatt, hogy
aggódjunk, hiszen jövönk biztos kézben van,
Isten kezében. Nem kell a jelenünket arra
pazarolnunk, arra fordítanunk, hogy folya-
matosan csak aggódjunk a jövővel szembe
miatt. Hiszen az már biztos: Jézus halálával
örök életünk Isten országában már biztos.
Feltámadásával életünk megigazulása már
biztos, és ezért nem kell önmagunkban biz-
nunk, hanem bízhatunk Istenben. Nyugod-
tan, Istenben bízva végezhetjük mindennapi
feladatainkat, szolgálatainkat is.

Azonban nem gondolhatjuk azt, hogy
ha örök életünk és feltámadásunk biztosít-
ott, akkor nem is kell többé semmit sem ten-
nünk feladatainkban, szolgálatainkban. Ha így
gondolkodnánk, az vakhít lenne, nem pedig
Jézus Krisztusban való hit. Hiszen a benne
való hitből egyértelműen következik, hogy az
íranta való szeretetből, a neki való hálából és
engedelmességgel fogjuk végezni minden
munkánkat, szolgálatainkat. Természetes kö-
vetkezménye, ha hiszünk Krisztus váltsá-
gában, hogy mi is meg fogunk változni, új
életet fogunk élni Krisztusban, szorgalmas,
tevékeny és szolgáló életet.

A munkánk, dolgaink pedig nem lesz-
nek többé hiábavalók, mert az életünk nem
a magunk kezében, hanem Isten kezében
lesz. Amit pedig teszünk, olyan lesz, mint
egy jól megfaragott kő, melynek Isten
helyet talál, és be tudja építeni a házba, a
megfelelő helyre.

Van egy híres történet Lutherről, misze-
rint egyszer megkérdezték tőle, hogy mit
tenne, ha megtudná, hogy holnap visszatér
a Krisztus. Erre azt válaszolta: ma még
elültetnék egy fát.

Pál éppen erre a nyugalomra és re-
ményiségre biztatja a korinthusiakat és ben-
nünket is. Hígyük, hogy Jézus Krisztus
meghalt értünk és feltámadt a halálból, és
legyen reményiségünk abban, hogy általa
örök életünk van az Ő országában, Ő meg-
változtat bennünket, és ez be is fog tel-
jesedni az Ő visszajövetelekor, amikor mi
is fel fogunk támadni a halálból! Bízunk
tehát Istenben! És a Jézus Krisztus iránti
szeretetünk, hálánk és Isten iránti en-
gedelmességünk tegyen minket szorgalm-
massá mindennapi feladatainkban és szol-
gálatainkban is! Úgy legyen! Amen!

Barna Edit legátus

(Az igehirdetés elhangzott 2014. április
21-én, húsvét hétfőjén.)

Templomba járó emberek körében is igen
gyakori, hogy az Atya és a Fiú személye, a
velük kapcsolatos tudnivalók ismertek, de a
Szentháromság harmadik személyével, a
Szentlélekkel nem tudnak igazán mit kez-
deni. Sokan isteni erőnek tartják, mely meg-
jelenik és hat, mint valami vitamin injekció.
Mások szerint minden emberben jelen van,
bárki legyen is az. Itt szükséges megjegyez-
nem egy nem mindenki előtt ismert tény. Az
1Mózes 2:7-ben ezt olvassuk: „*És formálta
az Úr Isten az embert a földnek porából, és
lehelte az ő orrába életnek lehelétét. Így lett
az ember élő lélek.*” Istennek ez a cse-
lekedete, amit Ádámmal tett, emelte ki az
embert az állatvilágból és tette az ember
számára lehetővé, hogy Krisztus befogadása
által a Szentlélek valóban lakozást vegyen
benne.

Van még egy hamis tanítás, amiről szól-
nom kell: Tévedés, hogy a Lélek ember által
adható és kapható! Jézus mondja a János
14:16,17-ben: „*És én kérem az Atyát és más
Vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon
mindörökké. Az igazságnak ama Lelkét.*”
Tehát Isten ajándékaiként minden újjászü-
letett emberben jelen van, ahogy az előbbi
ige folytatása mondja: „*...Akit a világ be nem
fogadhat, mert nem látja Őt, de ti ismeritek
Őt, mert nálatok lakik és bennetek marad.*”

Van a Bibliában egy ember, aki éli hét-
köznapit életét. Halászik, s amikor kiér a part-
ra, rendbe hozza a csónakot, a hálót, meg-
szenteli a szombatot, tiszteli apját és anyját.
Ugyanez elmondható némely ma élő kegyes
emberről is.

János, a Zebedeus fia, a Genezáreti-tó
mellett, valószínűleg Betsaidában élt. Egy
napon Jézus megjelent a parton, megszólí-
totta és elhívta testvérével együtt, s ők követ-
ték Őt, hátrahagyva mindent. Fontos ez a sor-
rend, mert ebből látható, hogy Jézus a
kezdeményező, az ember csak válaszol! Já-
nos együtt van a Mesterrel éjjel és nappal,
mint jó tanítvány figyel. Hallja tanítását, látja
csodáit. Mi több ő is részese lesz, mert osz-
thatja a csodálatosan megszorított kenyeret
az 5000 embernek – hatalmas élmény! Sze-
reti Jézust, jobban a többinél, s ezt mindnyá-
jan elismerik. Látják: teljesen azonosul Jézus
tanításával, céljaival, tetteivel. Amikor ki-
küldi őket, hogy szállást keressenek egy
samáriai faluban, és nem fogadják be őket,
mert Jeruzsálemben tartanak, hatalmas indulat
keríti hatalmába.

Visszatérve felteszi a kérdést: „*Uram,
akarod-e, hogy mondjuk, hogy tűz szálljon
alá az égből és emésze meg ezeket?*” (Luk.
9:54.)

Ekkor hangzik fel a mottóként idézett
ige. „*Minémű lélek...*” Nem Isten Szentleke!
Az a lélek, mely ártani akar, pusztítani, mely
gyilkos indulatot gerjeszt és táplál, nem
Istentől való! A kemény szó célt ér. János
nem fordít hátat Jézusnak – mint teszik so-
kan, amikor az ige leleplezi bűnös szívüket.
Ő tovább megy Mesterével a megkezdett
úton, igazat adott szavának, szeretete iránta
nem csökkent, hanem erősödött.

S Jézus, amikor haldoklik a kereszten,
rábízta a földön számára a legkedvesebbet –
az édesanyját. Sinen van János élete? A feltá-
madott Jézussal ő is találkozik, de már nincs
vele állandóan. Már nem Ő határozza meg
az életét és kezdenek a napok kiüresedni.
Visszamegy a többivel halászni, vissza a régi
életébe.

Amikor Jézus megjelenik a Genezáreti-
tó partján, azonnal megérti, az ő élete nem
lehet független tőle. Vonja magához szemé-
lye és a csoda, hogy halak sokaságát fogják
ki, eszébe juttathatja, hogy mire hívta el
Jézus, és elsőként úszik ki a partra. Már hívás
nélkül is követi Őt. Csak pár nap telik el,
amikor az Olajfák hegyén elhangzik: „*... ti
azonban Szent Lélekkel fogtok megkeresztel-
tetni nem sok nap múlva.*” (Ap.Csel. 1:5.)
Tíz nap múlva – Pünkösdkor – kitöltetik a
Szent Lélek, és akkor hangzik fel Péter szá-
ján a felszólítás: „*Térjete meg és keresz-
telkedjete meg mindnyájan a Jézus Krisz-
tusnak nevében a bűnök bocsánatjára; és
veszitek a Szent Lélek ajándékát!*” (Ap.Csel.
2:38.) Itt és ekkor lett teljes János élete. Már
nem csupán Jézust szerető, vele, tanításával
azonosulni tudó ember, hanem szolgáló,
akit küldhet az Ő Ura, hogy embereket halásson.

Remélem, világossá lett János életét lát-
va, hogy nem elég a kegyes, vallásos élet,
Jézus személyének tisztelése és szeretete.
Nem elég hallani, olvasni tanítását – több
kell! Hinni kell benne és neki! Ez pedig azt
jelent, hogy ki-ki megvallja: bűnös vagyok,
s tudom, ha meg nem térek, elkárhozom. De
tudom, hogy Isten Fia életét adta, hogy a
bűnösöknek bocsánatot szerezzen és örök-
életet, s vele kész megajándékozni engem is.

Adj a Isten, hogy sokan kérjék és fogad-
ják el ajándékát!

Pap Lászlóné lelképítész

„SZERETEM A KRISZTUS GYÜLEKEZETÉT” Beszélgetés CSERE MÁTYÁS budakalászi lelkipásztorral

„De én az Istenhez fordulok, Istenre bízom ügyemet, aki hatalmas dolgokat művel kikutathatatlanul, csodás dolgokat, megszámlálhatatlanul.” (Jób 5,8-9) Ezzel a mindenben Istenre hagyatkozó, az Úr kezébe átadott étellel és e kézből próbákat és áldásokat alázattal elfogadó lélekkel szeretne szolgálni Krisztusnak és az Ő gyülekezetének CSERE MÁTYÁS lelkipásztor, akit május 11-én iktattak be a Budakalászi Református Egyházközség (egykori társgyülekezetünk) új lelkészének. Már ez is elég ok lenne, hogy bemutassuk őt és eddigi szolgálatának állomásait gyülekezeti újságunkban, de az a szándék is vezetett, hogy felkeressük a nagytiszteletű urat a budakalászi parókián, hogy a református közösségeink közötti kapcsolat megerősítését, a régi kapcsolatok felelevenítését, megújítását is szorgalmazzuk, elősegítsük. Mert bár különváltak útjaink, azért Krisztus gyülekezetében vagyunk és Krisztusban egyek vagyunk.

- A beiktatáson édesapja, Csere Gábor, akit a mi gyülekezetünk is ismerhet, hiszen a Kékkereszt csoportban tart alkalmakat, a beiktatáson elmondott köszöntőjében említette, hogy Kálmán doktor úr, a gyermekorvosuk, – amikor Ön még csak négy éves volt, – azt mondta, hogy költő lesz ebből a fiúból. Miből gondolhatta a doktor úr, hogy Önnek költői vénája van?

- Én ezt a történetet inkább csak elmondásokból ismerem, a doktor bácsira emlékszem, de a későbbi időkben. A többiekhez viszonyítva kifejezetten érzékeny, álmodozó kisfiú voltam, és a doktor bácsi így nevezett el. Mindenkit szeretett egyéniségként kezelni.

- Az édesapja utalt rá, hogy bár nem lett költő, és valószínűleg így nem kerül be az érettségi tételek közé, azért valami mégis csak megvalósult ebből, mert a lelkipásztor egy kicsit rokonlelkű a költővel. Sok lelkipásztor szokott idézni egy-egy versből az igehirdetés során, és sok lelkész verseit olvashatjuk, ismerhetjük.

- Szerintem én nem leszek ilyen lelkész. Nincsenek a fiókomban versek, bár, – mint azt hiszem mindenki, – én is kipróbáltam ezt a műfajt gyerekkoromban. Néha írok cikkeket keresztyén lapokba.

- Hallhattuk azonban, hogy milyen nagyszerű emberektől kapott lelki útvalót, például az Újpest-újvárosi gyülekezetben Bárdos Lenke néni bibliáorán.

- Mindenekelőtt hívó szüleimtől. Újpesten laktam, amikor születtem, először a bátyám, én másodiknak, majd még három testvérem. Nagypapám az újvárosi gyülekezetben presbiter volt. Én is azok közé tartozom, akiket kisbaba koruktól visznek a szüleik a templomba, így abba nőtem bele a gyerek-istentiszteleteken, hogy a Bibliával

foglalkozunk, hogy rendszeresen hallok Istenről. Az, hogy a hallottak egyszerűen a valóságot jelentik, ez nem is volt kérdés soha az életemben.

Amellett nagyon vonzó is volt az a néhány hiteles ember, akik előttem jártak, akiket mindig a szívemben fogok őrizni. Az említett Lenke néni például, aki a gyerek-istentiszteleteket tartotta. Neki nem volt családja, saját gyermeke, de nagyon sokan emlékszünk úgy rá, mint lelki értelemben az egyik legfontosabb személyre az indulásunkkor. Mai fejjel próbálok visszagondolni, nagyon egyszerű módszert használt. (Úgy sejtem, hogy soha nem tanulta a katechetikát.) Svájból, ottani testvérek adományából kapott egy színes képsorozatot, ami az evangéliumot ábrázolta, kitette az óra elején a nagy képet, mutogatta rajta a bibliai történetet, és közben mesélte, de úgy, hogy tátott szájjal hallgattuk. Húsz-harminc gyerek, sokszor a szülők is, akik a hátsó sorba leültek és hallgatták. Ez volt az indulásom a hívó életemben. Akkor még Gyökössy Bandi bácsi volt a lelkész. Beültem egy kicsit nagyobbacska gyerekként az istentiszteletekre, az evangelizációkra, és emlékszem Bandi bácsi jellegzetes, mással össze nem téveszthető stílusára, ahogy nem is az volt feltétlenül a lényeg, amit mond, hanem az a mély szeretet, ahogyan megfigalmazza és ahogyan sugárzik belőle a szöszékről is.

Aztán ott kezdődött az ifjúsági élet. Mivel édesapám is ifjúsági munkával foglalkozott, én már serdülőként, sőt még előbb is, ott voltam a nagy tizennyolc évesek között, mint a kicsi hat-nyolc éves. Főlnéztem rájuk, nagyon csodáltam őket, és

Csere Mátyás lelkipásztor

még jobban csodáltam édesapámat, hogy milyen komoly dolgokról beszél nekik. Egy-egy ifjúsági órán, amit mostanában tartok, néha nagyon ismerősek valahonnan azok a szavak, amiket mondok, ilyenkor arra gondolok, lehet, hogy az édesapám mondta azokat, vagy azokhoz hasonlókat harminc évvel ezelőtt, nekünk, akkori fiataloknak.

Így jutottam el lassan a konfirmációig. A konfirmáció előtti héten volt egy evangelizációs sorozat Újpesten, amit az idős Zimányi Józsi bácsi tartott. Ez döntő fordulat volt számomra, mert nemcsak az lett világos, ami már régóta az, hogy Isten létezik, hogy Ő jó, hogy Jézus Krisztus minket hív és Ő mindenben igazat mond, – hiszen ezeket tudtam, – hanem az lett számomra egészen új, hogy személy szerint engem szólít és tőlem akar választ. Az evangelizátor a szöszékről olyan hűsbavágó dolgokról beszélt, amik estéről

estére egyre kényelmetlenebbek voltak nekem, mert a legfelsőbb titkaimról, azokról, amiket szégyeltek, amikről nem merek senkinek beszélni, amivel harcban vagyok, és küzdök belül, ezekről beszéltem, és tudtam, hogy ő nem tudhatja, hogy bennem mi van, de akkor viszont az Isten tudja, és Ő beszél most hozzám... És annak a hétnek a végére hozhattam meg tudatosan is azt a döntést, hogy szeretném, hogyha Jézusé lenne az életem. És utána talán csak néhány nappal

a jó ügy mellé való odaállásban, majd később egyéb szolgálatokban is. Tudható Önről, hogy többször járt Erdélyben és Erdélyen kívül, és például moldvai csángó falvakban magyarra tanította a gyerekeket.

• Az egy nagyon szép fejezete volt az életemnek, diákkoromhoz tartozott, bár akkor már teológus voltam, de ezzel párhuzamosan a magyar szakot is végeztem a Károli Református Egyetem Bölcsészkarán. Ezekben az években volt néhány nyár és egyéb alkalom, amikor egy kis baráti társasággal jártunk Moldvában. Akkor kezdődött ott az a tanítási program, ami azóta sokkal jobban kiterjedt. Ott egy több tízezres magyar anyanyelvű moldvai csángó közösség él szétszórtan ötven faluban, és nincsen szervezett, engedélyezett magyaroktatás a számukra. Akkor legalábbis egyáltalán

• *A teológia elvégzése után hol kezdte lelkesítő pályafutását?*

• Már teológus koromban jártam Pasarétre, mint az egyik ifjúságnak a vezetője. Több ifjúsági kör működik, és volt egy, amelybe sok barátom, meg volt diáktársam tartozott, és hívtak oda ifivezetőnek. De még ezt megelőzően először a pesthidegkúti gyülekezetből hívtak, hogy segítsék az ifjúsági munkát megszervezni. Ott egy elég kicsi gyülekezetben éppen nem volt működő ifjúság. Másodéves voltam akkor. Hidegkúton néhány évet tudtam ebben segíteni, aztán más szolgálók jöttek, és rám annyira már nem volt szükség, viszont a szomszédos Pasarétről már ismertek, tudták, hogy ott vagyok, és hívtak. Lényeg az, hogy amikor a teológiát elvégeztem, akkor – számomra is meglepő módon – az utolsó évben Kálmán bácsi egyszer rákérdezett, hogy nem maradnék-e hosszabb távon. Nagyon meglepődtem és nagyon meg is örültem neki. Ez volt az az álmom, amire nem is nagyon mertem gondolni.

• *Cseri Kálmán nagytiszteletű úr – mondhatni – tanítómestere volt Önnek. Hogyan készítette fel a lelkesítő szolgálatra?*

• Már teológus koromban is igyekeztem Pasarétre járni, amikor csak tehettem, mentem. Akkor még a káposztásmezeiyeri volt a saját gyülekezetem Újpesten. Igyekeztem reggel nyolckor ott lenni Pasaréten, az istentiszteleten, aztán átszaladva a városon tízre odaérni az otthoni istentiszteletre. Úgy éreztem mindkettőre szükségem van. Az előbbire azért, mert – azt hiszem sokan így látják, és én is – Kálmán bácsi különleges ajándékot kapott az ígéhirdetésre Istentől, igyekeztünk többen is abból, amit lehet, ellesni, vagy legalább végiggondolni, hogy mitől jó, mért úgy mondja, mi az amire érdemes figyelni nekünk is. Sok-sok jó példa volt ott előttem, nem csak Kálmán bácsi személyében, hanem mert olyan gyülekezet volt, amelyben régtől fogva minden át volt gondolva. Minden szolgálati ágnak voltak tapasztalt vezetői, és nagyon sokat lehetett tőlük tanulni menet közben, hogy ki hogy tartja kézben a saját részét, a saját feladatát egy ilyen nagy gyülekezetben.

Azért is nagyon hálás vagyok, hogy Kálmán bácsi őszinte visszajelzéseket adott, – méghozzá rendszeresen és tudatosan – az én ígéhirdetéseimre. Számomra – az kevés,

Csere Gábor, az édesapa köszönti fiát

jött a konfirmáció, és tudtam, hogy azt a fogadalmat, amit most elmondok, úgy mondhatom, hogy értem is, hogy miről beszélek.

• *Ezután a Baár-Madas Gimnáziumban folytatta tanulmányait. Milyen emlékeket őriz a középiskolás éveiről, mennyiben segítette az iskola elmélyíteni az Isten csodálatos kegyelméből már gyermekkorban ajándékba kapott hitét?*

• Akkoriban indult az iskola újra, tudomásom szerint Nyilas Zoltán tiszteletes úr évfolyamával. Én 1992-ben kerültem be oda, ha jól emlékszem, ő kettővel fölöttem járt. Amikor kezdtük, az egész iskola nagyon családiriasnak volt mondható. Az egyik folyosó végében volt egy egyszerű vékony üvegajtó, annak a túloldalán még a Mórnicz Zsigmond Gimnázium volt, az innenső oldalán a miénk. Mindenki ismert mindenkit, és jó volt átélni azt, hogy itt sokan sokat küzdenek azért, hogy valami fontos elinduljon ebben az iskolában. Voltunk néhányan, akik tudatosan hívóként mentünk oda. Rájöttünk arra, hogy sokkal többet ér, ha mi szervezünk például egy bibliaórát, vagy egy reggeli áhítatot a diáktársainknak, mintha a tanárok szervezik, vagy mi beszélünk a hitünkről. Újra megalakult ezekben az években a *Soli Deo Gloria* mozgalom, mint diákszervezet. Nekem nagyon jó volt ebben részt venni, és látni, hogy van értelmes feladat ezekben a dolgokban, ami lehet, hogy még értékesebb, ha mi néhányan, hívó fiúk csináljuk, mint hogy ha egészen a tanárookra hagynánk. Utólag látom, hogy ezeken keresztül vezetgetett Isten abba az irányba, hogy érdemes, fontos dolog és lehetséges lelki szolgálatokat végezni. Én mindig is félnék, visszahúzó ember voltam, nem szerettem mások előtt megszólalni, de ezeken az alkalmakon Ő vezetett, hogy ezt jó csinálni.

• *Isten terelgette a hitben és ebből fakadóan a jócselekedetekre való törekvésben,*

nem volt. Vakáció idején mentünk hozzájuk, általában kéthetes, tíznapos időszakokra. Valakinek a portáján, vagy egy fa alatt, vagy a falu szélén összegyűjtöttük a gyerekeket, és játszottunk velük magyarul. Innen indult a tanítás. Aztán a nagyobbaknak vittünk füzetet, könyvet, alapvető dolgokat, de azt láttuk, hogy a legfontosabb feladatunk, hogy vigyük hozzájuk a figyelmet, a törődést, legalább olyan kicsi morzsányit, amennyit mi tudunk.

• *Az Isten felé vezető zárandókat következő állomása tehát a budapesti Teológia lett, ahol úgy adódott, hogy egy padban ült budakalászi szolgatárs elődjével, Cs. Nagy Jánossal.*

• A teológián is sokféle az emberek, sokféle okból és sokféle háttérrel kerülnek oda. Jánossal és néhány diáktársunkkal felfedeztük egymásban, hogy hasonlóan gondolkodunk. Tudatosan tudunk számot adni arról, hogy Isten vezetett minket ide, és szeretnénk ezt a legfontosabbnak tartani, fontosabbnak, mint az egyes tárgyakat, mint a diákélet egyéb hívságait. Összetartottunk, megtanultuk egymást becsülni. Akik összegyűltek egy-egy kollégiumi szobában együtt imádkozni, azok általában ugyanazok voltak. Az évfolyamnak egy kisebb része. Jánossal innen van az ismeretség. Ő akkor már jelentősen előttünk járt sok szempontból, már volt egy szakmája, egy német tanári diplomája, úgy jött a teológiára, én az érettségi után mentem, neki volt családja is, nekem még nem volt.

Dr. Szabó István püspök úr áldást ad a beiktatott lelkipásztorra

ha azt mondom, hogy – megisztelő volt, hogy egy hónapban van négy vasárnap, fölmege az egyikén Cseri Kálmán, a másikon a teljesen kezdő Csere Máttyás, és ő ezt teljesen természetesen tartotta, hogy én is prédikálhatok, meg minden munkatársa, aki ott volt. Utána leültetett, és elmondta a jót és a rosszat is az igehirdetésemről, melyekből tényleg lehetett tanulni. Formai, tartalmi szempontból egyaránt véleményezett, volt olyan, hogy egyszerűen nyelvhelyességi hibákat is felsorolt, volt olyan, amibe belekérdezett a mélységéig, hogy miért úgy gondolom, beszéljünk róla.

• *Ezek a beszélgetések formálták az Igével kapcsolatos szemléletét, annak megértését?*

• Igen, egy időben ezek. És utána voltak – hála Istennek – olyan, velem egykorú teológustársaim vagy lelkésztársaim is, akikkel szintén lehetett ilyenekről beszélgetni. Az egyik legnagyobb veszélynek tartom a mi pályánkon, hogy valaki visszajelzés nélkül marad és elmagányosodik. Sok lelkésztársamon látom, hogy a gyülekezetben nem nagyon találja a partnerét, főleg ha vidéken, messzebb van. Nagyon hálás vagyok, hogy én bőven kaphattam visszajelzést, és együtt haladtunk többekkel így.

Egész életemben igyekezni akarok a jó példából átvenni, hogy Kálmán bácsi amellet, hogy milyen igehirdető, amellet teljes mértékben pásztor is. Ő nem tartott távolságot a gyülekezet tagjaitól, a gyülekezetnek mondhatom, hogy több ezer tagját igyekezett jól ismerni, ha kellett, akkor leültetni, beszélgetni, mindig rendelkezésre állni. Ahogy szervezte a gyülekezet ügyeit, az mindig abból indult ki, hogy Krisztus hogyan akarja szeretni az ide tartozó embereket, most, rajtunk keresztül. Nagyon hálás vagyok, hogy közelről láthatam ilyen lelkületű munkát.

• *Nem véletlen tehát, hogy a beiktatáson nemcsak képletesen, de valóságosan is megkapta a pásztorbotot, Önre is az a feladat hárul, hogy ilyen lelkületű pásztor legyen a gyülekezetének. A beiktatási beszédében elmondta, hogy az egyik gyűlésükön föltette a kérdést a budakalászi presbitereknek, hogy írják le, a gyülekezet jövőjére nézve mi a legrosszabb félelmük, és mi a legszebb reményük. A presbiterek közül többen azt válaszolták, hogy az a félelmük, hogy bővíteni kell majd a templomot, és megint építkezni kell, és az a reménységük, hogy hamarosan kicsi lesz a templom, és megint építkezni kell. Ez nem valamilyen mennyiségi elvárás fogalmaz meg a gyülekezetépítéssel kapcsolatban?*

• Természetesen nem a statisztika lebeg előttünk. Nekem, aki egy elég nagy gyülekezetből csöppentem ide, segít otthonosan érezni magam, hogy látok esélyt arra, hogy mindenkit megismerjek, átlássam a gyülekezet családait, összefüggéseit, és kifejezetten örülök neki, hogy most ilyen méretű ez a gyülekezet. Ugyanakkor mindannyian látjuk, akik itt felelősségteljes hívó életet akarunk élni, hogy lakik körülöttünk tízezer ember Budakalászon, sokan ugyanazokkal a lelki igényekkel, ugyanazokkal a szomjúságokkal, ugyanazokkal a harcokkal élnek az életüket, mint mi, és talán sokan közülük még nem is

igazán tudják, hogy Jézus Krisztus adhatja meg a megoldást. Őmiattuk remélem, hogy leszünk többen, mert közülük minél többeket jó lenne elérni Krisztus szavával.

• *Máris a misszió nagyon fontos kérdésénél vagyunk. Milyen konkrét missziói elképzelései vannak, hogy minél több budakalászi Jézus Krisztushoz vezessen?*

• Nem szeretnék nagy szavakat használni, mert nem érzem időszerűnek. Úgy érzem, hogy ez egyszerűbb, mint sokszor gondoljuk. Hogy ha Isten Igéjét tisztán hirdetik valahol és következetesen szeretettel, jó légkörben, akkor maga Isten Igéje végzi a missziót. Tehát az, amihez Isten ígéreteket fűzött, az Ő szavához. Ezt a gyakorlati életben úgy látom megvalósulni, (ahogy az előző gyülekezetben, remélem itt is ugyanígy lesz), hogy mindenféle élethelyzetben, mindenféle aprópórból érkeznek hozzánk emberek, és hogyha a tiszta Igét hallják, az tényleg – ahogy a Biblia mondja – mint egy mag, elkezd eresztetni a csírát, és gyökeret ver. Így történik ez a mi életünkben is. Van néhány ismerősöm, akik ennek legkülönbözőbb módjairól számoltak be. Például valaki elment egy ismerőse esküvőjére. Nem érdekelte az igehirdetés, nem érdekelte maga a hely sem, először volt abban a templomban, és úgy gondolta, hogy utójára, most is csak az ismerőse miatt. Az igehirdetés tizedik perce körül azonban mégiscsak megütötte valami a fülét, és az első emléke, amit fel tud idézni, hogy egész értelmesen beszél az a fekete ruhás ember. Elkezdett jobban figyelni, és azon kapta magát jövő héten, hogy már megint eljött, és aztán megint. Ez az, ami gondolkodok, amikor azt mondom, hogy Isten Igéje végzi a saját munkáját. A mi feladatunk csak annyi, vagy mint lelkész az én feladatom, hogy azon fáradozzak, hogy itt olyan légkör legyen, ahol mindenki otthon érezheti magát, aki Isten Igéjére kíváncsi.

• *Hogy tudnak ebben segíteni a lelkipásztoroknak a gyülekezet tagjai?*

• Úgy látom a Bibliából, hogy mindenki misszionárius, akinek van nem hívó családtagja, akiért imádkozik, akinek van nem hívó szomszédja, aki előtt föl vállalja a hitét és megnyilvánul, vagy nem hívó munkatársa, aki előtt föl vállalja, hogy ő Istené, tehát ilyen lelkületben mindenki misszionárius. Hiába lenne bárki valahol ragyogó igehirdető és elszánt lelkész, hogyha nem dolgoznának vele együtt azok a gyülekezeti tagok, akik tudatosan Jézus Krisztust képviselik a mindennapokban. Isten Igéje – ahogy az előbb mondtam – végzi a maga munkáját, nem biztos, hogy itt a szószékről és itt a falakon belül, de azokon keresztül, akik elviszik és továbbadják. Talán jó ezt kiegészíteni egyéb tövisszerekekkel, evangelizációs alkalmakkal, mindenféle hasznos, jó ötlettel, ki tudja, könnyen lehet, hogy erre majd sor kerül, ha Isten úgy vezet minket együtt, de azt hiszem, hogy nem itt kell kezdeni, hanem – amit az előbb mondtam – olyan légkör teremtésével, ami otthonos annak, aki emiatt jön.

• *Ön szerint milyennek kell lennie Krisztus gyülekezetének, mint keresztyén közösségnek?*

• Testvérek vagyunk abban az értelem-

ben, hogy Egyvalakinek a vére köt össze minket, és ezt igyekszünk komolyan is venni. Családként viselkedünk abban az értelemben, hogy megosszuk az életünk dolgait egymással, hogy bizalmunk van egymáshoz, és hogy számíthatunk egymásra. Jó ez a kép, amit maga az Újszövetség használ, hogy az ember nem maga válogatja a családtagjait, hanem úgy kapja őket. Talán éppen családon belül ismerjük meg legjobban egymás gyöngeségeit, hiányosságait, ami alkalmat ad arra, hogy kipótoljuk és elhordozzuk egymást. Azt hiszem, hogy a jó gyülekezet is ilyen. A rossz gyülekezet tagjai távolságtartóak. Találkoznak egy bizonyos témában, egy bizonyos meghatározott időben, de az életük többi részét nem osztják meg. A jó gyülekezet alkalmas arra, hogy a bizalom légköre és az a fajta közelség alakuljon ki benne, ami két téglát között van, amit mesteri kezek tettek egy falba, összehabarcolták, minden felületén érintkezik a szomszédokkal, és az a téglát jól tart, az a fal erős. Talán ilyen a jó gyülekezet is.

• *Egy 2006-ban, a pasaréti gyülekezeti újságba írt cikkének az a címe: „Szeretem a Krisztus gyülekezetét”. Ebben írja:*

„Nekünk, keresztyéneknek azonban sokkal erősebb kapcsot és tartalmasabb közöséghez tartozást kínál a mi Urunk, a szeretetet. Hiszen először is Ő az, aki mérhetetlenül szereti az egyházát, úgy, hogy önmagát adta érte. De az Ő szeretete végzi azt is, hogy folyamatosan tisztítja, megszenteli, hogy majd dicsőségben állíthassa maga elé (Efézus 5,25-27). Az Ő forrásaiból merítve szerethetjük mi is Krisztus egyházát. Mégpedig nem elméletben, nem egy dogmatikái fogalmat, hanem úgy, ahogy azzal érintkezünk: azt a sok vagy kevés konkrét embert, akikkel ugyanoda járunk templomba. (Őket először, és utána az intézményesült egyház többi részét, a világegyházat, és Krisztus teljes seregét – a sorrend nem felcserélhető.)

Ha ez a szeretet valódi bennünk, akkor a fenti idézetben megfogalmazott ragaszkodás és hűség egyre több mindennel kiegészül. Eljutunk arra a felismerésre is, hogy nem csak nekem van szükségem a gyülekezetre, hanem annak is rám. Szüksége van imádságaimra,

a szeretetem sokféle kifejezésére, sokszor a kétkezi munkámra, időmre, türelmemre, ötleteimre, legjobb adottságaimra. De nem csak egy-egy dologra belőlem: az elkötelezett tag legfőbb ismérve, hogy tud „mi”-ként gondolkodni a közösségről minden helyzetben. Így egész emberségét mindenestül tudja odatenni „a közösbe”. Nem embereknek, hanem Krisztusnak.”

Ez megerősíti az előbb elmondottakat, de ki is egészíti azzal, hogy a jó gyülekezet elkötelezett, egymást szeretetben hordozó tagok közössége, mely közösség gyökere Jézus Krisztus. És ha a gyökér szent, az ágak is azok, ahogy Pál apostol mondja.

• Amióta itt vagyok, néhány hónapja, volt néhány nagyon jó, pozitív meglepetés éppen ezen a téren, amikor láttam azt, hogy emberek számon tartják egymást, és emberek összefognak a közös munkában, olyanban is, amiben a lelkeszük kezdő szárnypróbálgatásait teszi, nincs igazán a helyzet magaslatán, de ők viszont igen, tehát átéltem néhány ilyet itt most a gyülekezetben. Egyébként pedig azt gondolom, hogy mindannyian úton járunk, és nem baj, hogy ha még csak félúton tartunk efelé az ideál felé, de lebegjen a szemünk előtt Krisztusnak az a gyülekezetet plántáló, gyülekezet gyűjtő akarata, amivel elküldte az övéit. És egymástól is tanuljuk ezt, hogyha valóban ez a jó cél, amit igyekeztem ebben a cikkben megfogalmazni.

• Gyülekezeteink korábbi lelkipásztoraként Pap Lászlóné nagytiszteletű asszony azt hangsúlyozta áldáskívánásai között, hogy a régi-új budakalászi gyülekezet most a második önálló lelkipásztorát választotta meg. Ézsaiás könyve 58,11 versének igei biztatásával köszöntötte az új budakalászi lelkész: „És vezérel téged az Úr szüntelen, megelégtíti lelkedet nagy szárazságban is, és csontjaidat megerősíti, és olyan leszel, mint a megöntözött kert, és mint vízforrás, amelynek vize el nem fogy.” Az Úr vezet mindannyiunkat, akik „szeretnének Istenhez közel lenni”, így a szolgálatban is az Úr eszközei vagyunk. Az elmúlt hónapok tapasztalatai alapján mennyire vehető észre itt Budakalászon Isten vezetése?

• Amióta itt vagyok, találtam jónéhány olyan testvért, akiktől szeretnék ezen a téren sokat tanulni. Akiknek az életén látszik, hogy évtizedek óta az Úr vezetése formálja őket. Természetesen megvalósul Isten vezetése, igen. Nyilván nem mindenki ugyanott tart, vannak közöttünk keresők, és vannak közöttünk olyanok, akiket én még nem láttam megnyílni, de az Isten népe mindig is ilyen volt és ilyen lesz. Nem miránk bízta azt, hogy méricskéljük egymást, és egy elitszervezetet építsünk és különítsünk el. Az emberek megítélése az Istennek a dolga. A Krisztus-követésben, – ahogy az Ige mondja, – „amire eljutottunk, aszerint járjunk” (Fil 3,16). Ez a csodája a gyülekezetnek, hogy a sok tökéletlenségből, a sok útonjáróból formál egy olyan egészet, ami – sokszor nem is értjük, hogy miért, de – az Ő dicsőségére tényleg működik és egy élő testet alkot.

• Korábban a pomázi egyházközösséghez tartozott Budakalász is, mely 2005-ben vált önállóvá, de a kapcsolat ma is élő, hiszen élnek az egykori személyes kapcsolatok a testvérek

között, a *Psalmus Kórusban több kalászi testvér is énekel, és a Kékkereszt csoportunkat is kalászi testvérünk, Laár Endre budakalászi presbiter vezeti. Hogy látja, van-e mód a gyülekezeteink közötti kapcsolatot még szorosabbá tenni?*

• Van néhány olyan ügyünk, amiben hatékonyabb, hogy ha több gyülekezet működik

együtt. Tipikusan ilyen a Kékkereszt csoport. És ilyen lehet egy-egy megmozdulás, akár az a terv, amelyet több lelkészársamtól is hallottam már, hogy tartunk imahetet ebben a földrajzi szűkebb környezetben, a Duna-parti gyülekezetek együtt.

• Ezt egész konkrétan Nyilas Zoltán pomázi lelkészünk kezdeményezte az ökumenikus imahét mintájára.

• Igen, én is így tudom. Magam részéről is látok reményt ennek rövid időn belül való megvalósítására. Igyekszem a helyi viszonyokat a nálam tapasztaltabbaktól megtanulni, és amit nem tudok, megkérdezni. Nem tudom, hogy például befértünk-e ide annyian, mint ahányan lennének, bár ez szerintem is részletkérdés. Az együttműködésben a valós igényeket igyekszem én is felmérni és megismerni, úgy érzem, hogy ennek még nem tartok a végén. A családok között tudom, hogy vannak régi kapcsolatok, összeköttetések. Azt gondolom azért, hogy az az egészséges, hogy mindenkinek legyen egy jól megnevezhető saját lelki otthona, tehát budakalászi, pomázi vagy csobánkai, de a napi életben egy saját otthona.

• Az otthonról jut eszembe: egyébként hogy sikerült a nagytiszteletű úrnak és családjának a nagyvárosi életből a kisvárosi milióba beilleszkedni?

• Ez könnyebben megy, mint gondoltuk. Szeretünk itt lakni, ezt most már mindketten elmondhatjuk. Kezdünk öntudatos budakalászi válni. Feleségem mindent földértett, a hentesből a virágosig, néha már mi ajánljuk az ismerőseinknek a megfelelő péket. Emberléptékűbb, mint a város, könnyebb megismerni a szomszédságot. Jó úgy gondolni a most hét hónapos picit lányunk jövőjére, hogy itt fog biciklizni, itt fog szaladgálni, jobban örülök neki, mintha a nagyvárosban tenné. A gyülekezetet is sikerült megismerni, menet közben mindig volt valami sürgős, vagy még sürgősebb megtennivaló, elég

sűrű hónapok voltak, de arra jó az ilyen időszak is, hogy közben felelősségghordozó, munkát végző és a lelkét odatevő munkatársakat lehetett megismerni. Örülök neki.

• Közösen vettünk részt a leányfalui templomban a kisköri presbiteri továbbképző alkalmon, ahol arról hallottunk előadást és arról beszélünk, hogy mit hoz a jövő, milyen jövőképe és távlatai vannak református egyházunknak. A szüntelen imádságon kívül Ön szerint mit tudunk tenni egyházunk további természetének megállítása, a számarányában fogyatkozó reformátusság megújulása érdekében?

• Nagy összefüggésekben nem hiszem, hogy okosabb válaszokat tudnék adni, mint a Jövőkép Bizottság. Én csak azt látom, amit Krisztus az övéire egy-egy kisközösségben, egy-egy saját kicsi körben bízott, hogy hitelesen képviseljük Jézus Krisztust. Legyen vonzó az életünk, a reménységünk, a vele való életközösségünk, és meg fogja adni azokat az alkalmakat és azokat az embereket, akiknek ezzel szolgálhatunk. Égető szükség van ebben a társadalomban arra, hogy egészséges családok keletkezzenek, jó alapokon nyugvó párkapcsolatok, egészséges lelki gyermekek, akik stabil kapcsolatból születnek és nőhetnek föl. Hogyha közöttünk ilyenek vannak, és ilyenek akarnak lenni még mások is, akiket Jézus Krisztus személyisége vonz, és akiket Ő tart meg, akkor ez az egyház nagy egészében is meg fog maradni és növekedni fog. Azt látom, hogy egy-egy helyi gyülekezetben nagyon sokat lehet tenni azért, hogy a valódi Ige hangozzon, a hűbavágó, a mellébeszélés nélküli, és hogy a szeretet nyilvánuljon meg, mert akkor lesznek ilyen családok, ilyen alapsejtek, és azokból lesz az egyház. Nem tudom, – nem értek hozzá, – hogy mit kell tenni egy előregedő faluban valahol az ország sarkában, nem volt még alkalmam ilyen szolgálatban állni, azt sem tudom, hogy mit kell tenni egy egyházvezetőnek, de azt tudom, hogy itt, a mi helyünkön Igét kell hirdetni, és szeretni kell az embereket. Igyekszünk ebbe beletanulni.

• Isten áldja meg a szolgálataikat, és kívánjuk, hogy a reménység Istene töltse be a budakalászi lelkipásztorát és családját, valamint az egész gyülekezetet a hitben teljes örömmel és békességgel, és bővelkedjen a kegyelemben a Szentlélek ereje által.

• Köszönjük szépen.

Puskás Attila

A zilahi testvérkórusral való találkozást erre a hétvégére terveztük be.

Péntek:

Péntek reggel hét órakor indultunk a HÉV-állomástól 32 fős létszámmal, de ebből csak 25 személy volt kórustag. A buszt Soós László nevű férfi vezette.

Fél tízkor álltunk meg első pihenésre egy benzinkútnál. Eddig folyamatosan esett az eső. Útközben Nyilas Zoltán lelkipásztorunk ígét olvasott, majd eddig ismeretlen húsvéti énekeket tanított nekünk, amire ő

előre készült, tudniillik 35 példányban lefénymásolta, nehogy azt kifogásolja valaki, hogy nincs nálunk énekeskönyv. Míg énekelünk, elhagytuk a felhőket és kisütött a nap. Mátészalkán egy nagy áruháznál álltunk még meg a határ előtt, hogy *Balogné Rózsika* gyógyszert vehessen.

Csengersimánál simán átkeltünk a határon, meg sem álltunk Erdődig, ahol megtekintettük a csodálatosan felújított várat ötezer forintért. Alig ismertünk rá, olyan szép lett még a környezete is, ahhoz képest, amilyen volt hat évvel ezelőtt. Akkor idejötték élénk a zilahi testvérek. Itt énekelünk a pincében, a toronyban, a városba vezető lépcsősoron. A várór nagyon készséges volt.

A következő állomás Ákos volt. A templom ugyanaz, mint hat éve volt – itt is voltunk ugyanis, mint Erdődön –, csak a tető van újracserézve. A lelkipásztor ugyanúgy elmondta a templom történetét, ki, hogyan, miből építette, török-tatár dúlás után, villám-

csapás, majd földrengés után ki, hogyan újította meg. Most sem az EU, sem a román állam nem hajlandó vállalni a felújítás költségeit. A templom, illetve az istentiszteletek látogatottsága is lehangelő. Keserű a kedv, száradnak a csontok.

Az érkezés a tervezett időben, hat óra tájon történt. *Püsök Csaba* lelkipásztor egy Jób könyvből vett igeversszel köszöntött: „*Ismeri és szemmel tartja az Úr az utunkat.*” Jó ezt hallani induláskor, érkezéskor egyaránt.

Ki-ki megtalálta a fogadó családot, majd hazamentünk örülni egymásnak, vacsorálni, pihenni.

Szombat:

Fél kilenckor kezdődött a rövid reggeli áhitat, ide csak az jött, aki időben fel tudott ébredni.

Lukács Levente segédlelkész Jób 24,1-17. versekből – „*Mert megbarátkoztak a halál árnyékának félelmével*” – tartott tanítást. Most is, mint Jób korának nomád életmódjában, fessegetik, társadalmi igazságtalanságokkal rombolják a határokat.

A mi dolgunk ebben a helyzetben is, nem az ítékezés, hanem hogy Isten jó hírével, az evangéliummal bátorítsuk, támogassuk egymást, főleg a társadalom peremén élőket.

Kilenc órától rövid próbát tartottunk.

A zilahi kórusból sok testvér vállalkozott, hogy elkísér minket a tordai sóbányába. Ezt egyikük sem bánta meg, gondolom, mert megérte a fáradságot a sok szép, amit láttunk. Ez a sóbánya egészen más, mint a parajdi, mert más a só rétegződése a föld alatt. Ez 250-500 méter hosszú, egyenes folyosóból jobbra-balra nyíló vájatköböl, üregekből, kürtökből áll. Már nem végeznek kifejtést. Minden fejlesztés a turista-csalogatást szolgálja, mint az az egymásba nyíló két monumentális „üreg”, ahova mi is lementünk lifttel. Van ott csónakázó tó, óriáskerék, am-

fitéátrum, különböző játszóterek gyermekeknek, felnőtteknek.

A körülbelül tízemeletnyi mélységbe két lift szállítja folyamatosan a látogatókat, de három lépcsőház is rendelkezésre áll. Bámulatos látványt nyújtanak az üvegfalú liftből a sófalak és a felső falrétégeken (sóból) kialakult cseppkőszzerű képződmény. Itt is énekelünk, az amfiteátrumnál, néhányan, akik a közelünkben voltak és hallottak az alapzajtól, tapsoltak is nekünk.

Délután volt, mire mindenki a felszínre érkezett, de mivel korán volt még a vacsoraidőhöz képest, így meglátogattuk az Ótordai templomot. Az 1350-es években épült, legszembetűnőbb látványossága az eredeti, orosz jáspismárványból készült szószerk.

Sajnos itt sincs confirmáció, csak két-évente, sem keresztelés, sem esketés. A hét-ezer lelkes reformátusságból ünnepenként 400-500, máskor 180 ember jár templomba.

Hat órára mentünk vissza Zilahra, együtt vacsoráztunk, innen haza a családokhoz.

Vasárnap:

Kilenc órától próbát tartottunk.

Az istentiszteletet *Püsök Csaba* lelkipásztor a gyülekezet és kórusunk köszönetével és egy leánygyermek megkeresztelésével kezdte. Közös éneklés, imádság után *Orbán János* kórustagunk a Golgota című dicséretet énekelte el a karzatról. Az ige hirdetés szolgálatát *Nyilas Zoltán* lelkipásztorunk végezte a Jelenések könyve 12. rész 10. verse alapján:

Vannak titkok, amelyeket el kell rejtetni, és vannak, amelyekről beszélni kell. Ilyen a Jelenések könyve, Jézus Krisztus kijelentése. Kiről szól ez a rész? Ki a napba öltözött asszony? Itt nem használhatunk formális logikát, Isten időrendje nem emberi logika szerint van jelen.

Mózes könyve történeti leírás, valóságos esemény, s egyben előkép. Jónás próféta története szintúgy előkép, ki-, illetve beteljesedik majd Jézus Krisztusban. A teremtéstörténet előkép: Ádám, Éva bűnbeesésében „mindnyájan meghalnak” – Krisztusban

mind feltámadnak. Kiről beszélt itt János? Éváról? Máriáról? Mindkét életben ott van a vajúdás, a szülés, az angyal megjelenése, Mária engedelmsége szemben Éva engedlenségével, és a halál.

Jézus Krisztusban ott van a múlt, jelen, jövő, a hold (egyház), csillagok (apostolok), az egyház (Isten népe), az újjászületés csodája, kínja. Őbenne ott van a kozmikus világ, az emberen túli világ. Látható mindenki számára, hogy az ősi kígyót, aki embergyilkos volt kezdettől fogva, Ő legyőzte. Őbenne mindenkinek meg lehet, sőt, kell küzdeni a Sátánnal, aki nem teszi ezt, azt a Sátán győzi le.

Kikerülni ezt a harcot nem lehet, de meg lehet nyerni. „Légy hív mindhalálig, és néked adom az élet koronáját.”

– Mert az asszony megszülte az Emberfiát, Ő küzdött, Ő győzött, előttünk járt. A Sátán már nem lehet ott Isten trónja előtt, legyőzött, levettetett. A kereszthen ott van Isten igazságos ítélete és kegyelme is. „Nincs tehát semmi kárhóztató ítélet azok ellen, akik Jézus Krisztusban vannak.”

– Mert Isten nem büntet kétszer.

Kórusunk szolgálata következett öt énekkel: 184. „Áldott légy, Uram!” 179. „Pásztorom vagy” – zongorán kísért Rácz Lóránd zilahi kántor, fuvolán játszott Cseri Anna kórustagunk. 189. „Nagy felség, diadalmas Úr” – a latin versszakot Blaskóné Tímár Eszter, Bíró Krisztina és Orbán János énekeltek. 172. „Szemem a hegyekre vetem”. 185. „Úrnak szolgálai mindnyájan”. Takács László Áprily Lajos „Bartimeus” című versét szavalta el. Közösen a zilahi kórusal a „Mind-en földek Istent dicsérvétek” című éneket énekeltek.

Végül Bara Lajos gondnok úr köszönetében hangsúlyozta, hogy ismét örömet jelent számukra a látogatásunk, mert még mindig szeretjük egymást, még most is szépen énekelünk, szépek és fiatalok vagyunk. Ettől aztán minden nem létező feszültségünk feloldódott és jót neveltünk. Ajándéku A sztai Csaba festőművész egy templomunkról készített festményét adta át Bíró Kati és vette át a becsomagolt, súlyos viszontajándékot.

Sietve ment haza mindenki és sietve ebédeltünk, mert két óra vissza kellett érniünk a buszhoz. Félórai búcsúzkodás után útnak indultunk Isten és testvéreink áldásával.

Nem sokkal nyolc óra után megérkeztünk Pomázra. Az Úr szemmel tartotta utunkat és bennünket. Bizonyára örült, hogy a kórusunk ifjabbjai szinte végig a visszaúton dicsőítették Őt énekekkel. Cseri Istvánné Kati (A Psalmus Kórus Krónikájának bejegyzése)

TÍZGYERMEKES BOLDOG HÁZASPÁR

Harminchárom éve végzett az az osztályom, akiknek ez év májusában volt a találkozójuk. Összetartó osztályom sűrűn tart találkozókat, ahová mindig hívnak, de az évek alatt soha nem sikerült mindenkit elérni, és volt olyan tanítványom (több is), akikkel az iskola befejezése óta nem találkoztam. Az idei összejövetel különleges volt, mert több nem látott vagy rég nem látott diákot köszönhettem körünkben.

Rendkívüli összetételű gyermekcsereg verődött össze egykoron. Mindenre fogékony, érdeklődő nebulók, nyitottak a világ eseményei iránt, de akadtak közöttük lázadó, a szabályokat be nem tartó gyermekek is, ma azt mondjuk: öntörvényűek. A különböző képességű diákokban egy markánsan megjelenő közös vonás volt: a tudást értéknek tekintették, többségében ki-ki a maga képességei szerint tett is ezért.

Nos, akiről az alábbiakban írok, jellemzően vitatkozó, értelmes, a dolgokat megkérdőjelező, feledékeny/kényelmes, rosszul táplált, elhanyagolt, de nagyon szerethető, családi hátterét tekintve halmozottan hátrányos helyzetű (a HHH jelző nem a mai

értelemben értendő, mert értelmiségi, elvált szülők gyermeke) tanítványom volt. Sok-sok beszélgetős óra, átbeszélte történetek, példák, családlátogatás volt mögöttünk, amikor a mama a nagymama és magam döntése alapján középiskolába a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumába került, ahonnan megszökött, és elindult a lejtőn, de nagyon.

Alkohol, drog, bandázás, csöves életmód, a mélység bugyrai és a szenvedés magasságai egyszerre voltak jelen fiatal életében. Tizenévesen találkozott egy lánnyal, aki maga is e fent említett úton járt, de őt szülei gyermekként hitre nevelték, és a kapott Bibliát mindig magánál tartotta. Egy semmittevős délutánon a lány kezébe került a Biblia és olvasni kezdte az Újszövetséget. Érdeklődő párja – a tanítványom – megkérdezte: mi ez? Együtt kezdték olvasni. A követő napokban elhatározták, Jézus Krisztus útmutatásai szerint fognak élni. A Szentírás alapján. Hallatlan akarat, elszántság, kegyetlen kínok között gyöttrődtek, szenvedtek, de ÉLNI akartak. A budai gyermek leköltözött vidékre egy

tanyára, ahol állatokat tartottak, növényeket természetek, gazdálkodtak. A hit megtartó ereje, az egymás iránt érzett szeretet, a jézusi tanítások vezették őket a választott úton. Nem adták fel, a környezetükben mindig találkoztak olyan emberrel, aki tanította őket hol a gazdálkodásra, hol egyébre.

A 1990-es években bekopogott otthonunkba – egy közös ismerősünk jóvoltából –, fogatlanul, egy kicsit megöregedve, de mosolygósan. Ekkor éppen cserépkályha építést tanult Pomázon, az elhatározásában következetes volt. Szakma legyen kezében, és képes legyen gyermekekkel megáldott családját el tartani önerőből. Nem sokkal később, szép képeinek kiállításában segédkeztem, meglátogattam őket vidéki otthonukban, láttam sugárzóan szép gyermeköccseit, szeretet ragyogta be otthonukat, szerető hitvese, az egykori társ vigyázta féltő gondnal, hitben megerősödvé irányította életüket. Aztán ismét nem hallottam felőlük lakhelyük többszöri változtatása miatt, ez év májusáig. A történetet ők mesélték el a találkozózn, nekem is több részlet még ismeretlen volt ez idáig.

A gyarapodó család mellett tanítványom tanult, képezte magát, ma feleségével együtt, misszionárius a Vajdaságban.

A találkozóra egy életvidám, örömteli, boldog, kiegyensúlyozott ki merem mondani: szép, tízgyermekes házaspár jött el. Jó volt őket hallgatni, velük lenni. Sok-sok képet hoztak gyermekeikről, beszéltek őszintén a megtett útról, végezetül munkájukról.

„Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van...Bízzál az Úrban, rólad ő meg nem feledkezik, Sorsod sötétlő árnya közt Szent arca rejtjezik!”

Sok száz tanítványom közül, egyik leg-szükségesebb nebuló életútja oly tanulsággal teli, hogy szeretettel osztom meg az ő történetét a gyülekezetben.

Holtságné Csipán Ágnes

Jézus nem járt az írástudók, sem a görögök iskoláiba. De nem hiányoztak a mesterei: három ilyen ismert, a doktorok három legnagyobbikát: a munkát, a természetet és a könyvet.

Nem szabad elfelejtenünk, hogy Jézus mesterember volt, és egy mesterember „fogadott” fia volt.

Szegénynek született abból a néposztályból, amely a két kezével dolgozott, amely a keze munkájával kereste kenyerét, és Ő is a keze munkájából élt, mielőtt megkezdte volna isteni küldetése betöltését.

Jézus kezei munkás kezek: melyek megáldották az együgyűeket, amelyek meggyógyították a bélpoklosokat, amelyek megnyitották a vakok szemeit, amelyek feltámasztották a halottakat, ezek a kezek, amelyeket átfúrtak a szegek a keresztfán, olyan kezek voltak, amelyek a munka izzadságában fűrdtek. Kezek, amelyek érezték a munka kábulatát, kezek, amelyek megkérgesedtek a munkában, kezek, amelyek forgatták a munka szerszámaikat, amelyek szegeket vertek a fába: iparos kezek.

Jó lenne tudatosítanunk ma, amikor egyre kevesebb az iparos, a kétkézi munkás meg-

osztályból születik, amely alatt már csak a csavargók, a koldusok, a szőkevények, a rab-szolgák, a bűnösök és a céda nők vannak.

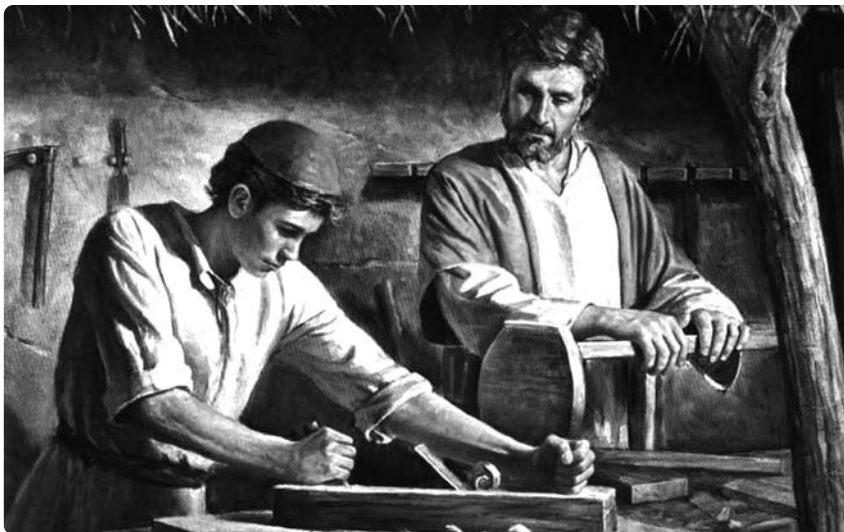
Mikor már nem kétkézi munkát fog végezni, hanem lelki munkássá lesz, még mélyebbre fog süllyedni a tekintélyes személyek szemében, és a barátait abban a nyomorult csőcselékben fogja keresni, amely még a népek legalja.

Jézus mestersége a négy legrégebb és legszentebb mesterség egyike. A földműves, a kőműves, a kovács és az asztalos, egyéb kézművesek között a legjobban összeforttak az ember életével.

A harcos zsvivánná fajzik, a tengerész kalózzá, a kereskedő kalandorrá... De a földműves, a kőműves, a kovács, az asztalos nem lesznek, nem lehetnek árulókká, nem fajúlnak el. A legmindennapibb anyagokkal kell dolgozniuk és ezeket kell átformálniuk mindenki szeme láttára, mindenki hasznára, látható, szilárd, valóságos, igazi eszközökké.

A földműves tőri a rögöt és kiássa belőle a kenyeret, amelyet épp úgy eszik a szent az ő barlangjában, mint a gyilkos az ő börtönében.

A kőműves négyszögűre faragja a követ

becsülése, elismerése, hogy Jézus ebben is előttünk járt! Jézus az anyag munkása volt, mielőtt a Lélek munkásává lett.

Szegény volt, mielőtt a szegényeket asztalához hívta volna, Országának ünnepére. Nem született pénzes emberek közt, fényűző házban, gyapjuszövettel és bíborral borított ágyban. Királyok leszármazottja léte egy asztalosmester műhelyében élt: Isten fia létebe istállóban született. A nép legalacsonyabb

s építi a házat: a szegénynek házat, a királynak házat, az Isten házat.

A kovács megtüzesíti és hajlítja a vasat, hogy kardot adjon a katonának, ekét a földművesnek, kalapácsot az ácsnak.

Az asztalos fűrészelí és szegezi a fát, hogy kaput csináljon, amely védelmezi a házat a rablók ellen, hogy ágyat csináljon, amelyben rablók és ártatlanok halnak majd meg.

Ezek az egyszerű dolgok, ezek a mindennapos, megszokott dolgok, hogy szinte nem is látjuk már őket, hogy észrevétlenül tűnnek el a szemünk előtt. Az ember legegyszerűbb alkotásai, de a legcsodálatosabbak és legszükségesebbek minden, később kiesztelt alkotások között is.

Jézus az asztalos, ifjúságában efféle dolgok körében élt. Keze munkájával alkotott, maga-készítette dolgok révén lépett első ízben érintkezésbe az emberek mindennapi életével, a legbensőbb és legszentebb élettel: a házi élettel.

Készített asztalt, amelynél este olyan jó üldögelni a barátainkkal, még ha áruló is akad közöttük.

Ágyat, amelyben az ember első és utolsó lehel. Szekrényt, amelybe a falusi asszony bezárja szegényes rongyait, ünnepi kötényeit és keszkenőit s kelengyéjének vasalt fehér ingeit.

Széket, amelybe bele ülnek esténként az öregek, a tűz mellé, hogy meséljenek ifjúságukról, amely nem térhet vissza többé.

Jézusnak, amikor dolgozott és a pehelykönnyű forgács egymásután kunkorodott ki a gyalu alól s fűrészpör hullott a földre a rás-poly ritmusára, gyakran kellett gondolnia Atyja ígéretére, a próféták jóvendőléseire, arra a munkára, amely nem a satuk és négy-szögletes vonalzó, hanem a lélek és igazság munkája lesz.

A mesterség megtanította arra, hogy élni annyit tesz, mint a halott és haszontalan dolgokat élő és hasznos dolgokká formálni, értékessé, kedvessé, az emberek segítőjévé változtatni. És ahogy egy görcsös, rücskös, földes olajfatönkből ágyat farag az ember a gyerekeknek vagy az asszonynak, ugyanúgy lehet a Mennyek országának egy-egy polgárát faragni a piszkos pénzváltóból és a zül-lött cédadból.

„...és kezei munkáját hirdeti az ég...” (Zsolt 19,2b)
Kurfi Imre

ORBÁN LÁSZLÓ PÜNKÖSDRE VÁRUNK

Ha nem éreztük át nagypéntek gyötrelmét,
Akkor nem ízleltük meg húsvét győzelmét.

Ha Isten kegyelmeben részesít minket,
Kell-e mást várnunk, mely betölti szívünket?

A Lélekre várunk, hogy legyen pünkösdiünk,
Hogy hitünkéről bátran bizonyosságot tegyünk.
Pünkösdsnek ünnepe, formáld át lelkünket,
Vidd győzelemre a fásult életünket!

Mert ma sokan élnek vigasz nélkül s könnyel,
Szívükben aléltnak. Óhozzájuk jöjj el!
Vigy szabadulást a bűnben tántorgóknak,
Kik irgalmad nélkül halálban maradnak!

Isten szeretete, Lélek, segíts minket,
Hogy hálásan éljük keresztyén hitünket!
Bátoríts bennünket édes VIGASZTALÓ,
Hogy nem koporsóké lett az utolsó szó!

„A négy szelek felől jöjj elő, ó Lélek”,
Elevenítsen meg minket a Te lényed!
Krisztus Urunk visszajöhet minden percbe’;
Ezt csak a hitetlen véli nagyon messze.

(Budakalász, 2014. május 4.)

Jézus mondja: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben éljenek.” (Jn 10,10b)

BŐSÉG

Bőségben élni nem feltétlenül annyit jelent, hogy gazdagon élni, vagy legalábbis nem földies értékrenddel mérve. Nem földi gazdagságot, nem vagyont jelent. A Szentírás tükrében bőségben élni annyit jelent, hogy rá merünk lépni arra az útra, melyet Isten kínál Jézus Krisztusban és a magunk vágyai, akaratai helyett az Ő akarát keressük. Így abból a többletből táplálkozunk, melyet Ő ad, abból merítünk, amit Ő ajándékozik a szívünknek.

Az eredeti görög szövegben itt a *periszosz*, vagyis a *felesleg* szó áll. Ebből azt értetem meg, hogy a mindennapokban is lehetséges abból élnünk, amit mi is kapunk Krisztusban. Vagyis abból, ami több a pusztán emberinél, ami isteni – mert Ő adja nekünk ajándékba.

Pünkösöd közeleg. Isten Szent Lelke kitöltésének az ünnepe. Ez az igazi bőség, az igazi teljesség. Isten teljessége, melyet Ő bőségesen reánk áraszt, ha hittel elfogadjuk.

Milyen szépen fejezi ki a galátabeliekhez írott levélben igénk:

„A Lélek gyümölcse pedig: szeretet, öröm, békesség, türelem, szívesség, jóság, hűség, szelídség, önmegtartóztatás. Az ilyenek ellen nincs törvény.” (Gal 5,22-23) Mindezeknek semmi köze az anyagiakhoz. Talán csak annyiban, hogy anyagi világban élünk és szíkölködni senki sem akar, az keserűséget szülhet a szívben. Isten azonban elsősorban egyfajta új szemléletmódot tud adni, melynek segítségével másként tekinthetünk egymásra, önmagunkra, arra, amink van és arra is, amink nincsen.

Tegyük fel, hogy valaki anyagilag nincs túlságosan jó helyzetben. Ez természetesen sok nehézséget okoz számára. Be kell fizetni a gáz, a villany, a telefonszámlát, cipőt kell venni a gyerekeknek, és már megint hónap vége van,

és az ember sokszor azt sem tudja, hogy miből vesz holnap kenyeret. Földies látásmóddal élve ilyenkor az ember elkeseredik, dühöng, vagy nyugtatókat szed.

Létezik azonban egy másik út is. Élhetünk abból a feleslegből, abból a többletből is, amit nem az emberi észérvek diktálnak, nem az indulatok, hanem Isten Lelke, aki türelemre int, aki erőt ad a próbákban, aki megerősíti a megfáradtatokat, és aki reményt és vigaszt tud nyújtani a nehéz napokon is.

Bőségben élni nem feltétlenül azt jelenti, hogy gazdagok vagyunk, hanem arra tanít bennünket, hogy vegyük észre: mi az igazi gazdagság.

Úgy gondolom az igazi lelki bőség teljesen független lehet az anyagi világtól. Biztos vagyok benne, hogy például gyermekeink számára is sokkal többet tudok akkor adni, amikor ebből az igaziból merítek, mint amikor pénzhez kötötten gondolkodom. Hadd írjak le egy példát. Idősebbik kisfiam nagy focirajongó. Közeledik a világbajnokság, és persze milyen ügyes manipuláció: különböző kártyákat és matricákat lehet kapni, amit a kisfiúk gyűjthetnek, és amit az anyukák, apukák megvehetnek. Az ember persze jót akar a gyerekének, így mi is vettünk ilyen albumot. Tomika már betéve tudja a világ összes focistájának súlyát és magasságát, elnéző mosollyal hallgatjuk, és örülni próbálunk az örömeinek, de valahogy kicsit mégis keserűen-édes öröm ez.

Szeretnék ezzel szembeállítva még egy példát hozni: A napokban végigsétáltam kisebb fiammal a budakalászi töltésen. Nagyon lelkesen hallgatta a tücskök ciripelését, hosszasan áradozott róluk, érdekelte, vajon hol laknak és milyenek. Azután észrevettünk egy, az úton jámboran mászó házas csigát. Leültünk mellé

az útra, és hosszasan figyeltük. Kicsi kővér kezét odatette a csiga fejéhez, de a csiga nem húzta vissza a szarvacskáit. Marcika többször megsimogatta, beszélt hozzá, és szerette volna, ha beleültetjük a babakocsiba és hazatoljuk.

Arra gondoltam akkor, hogy azzal, hogy ott üldögéltem mellette, és vele együtt örültem ennek a kicsi csigának, sokkal többet adtam, mint amikor pénzért megvettem két csomag focis matricát, pedig akkor is a jó szándék vezérelt.

Ezen tűnődve még az is eszembe jutott, hogy milyen jó lenne, ha olyanok tudnánk maradni, mint a kisgyermek, akiknek még szívbéli örömet okoz, ha kavicsokat dobálunk velük a patakba, ha közös erővel elfújjuk a pitypang bóbítóját, vagy hallgatjuk, ahogy a rigók este a kertben fütyülnek. Ők még tudnak örülni az igazán fontos és szép dolgoknak, amiket nem pénzben mérnek. Mikor romlanak el? Mi rontjuk el őket? Vagy a körülöttünk lévő anyagias szemléletű világ? Felelősek vagyunk egymásért, gyermekeinkért. Segítenünk kell, hogy ők is az igazi többletből tudjanak táplálkozni.

Amikor kislány voltam, nagymamám ezt írta az emlékkönyvembe: „**Nem az a szegény, akinek kevese van, hanem aki sokat akar.**” Emlékszem arra a halvány csalódottságra, ami a mondat olvasásakor elfogott. Sokáig egyáltalán nem is értettem, hogy lehet szegény az, aki sokat akar. Ma már értem. Kellett hozzá néhány évtized, de leginkább az az új szív kellett, melyet Szent Lelkével egyedül Isten tud adni. Ő azt szeretné, hogy ne a földies gondolatok fogságában vergődjünk, hanem abból a többletből, abból a bőségből merítsünk, mellyel Ő szeretné megajándékozni a Benne bízókat.

Sebestényné Jáger Orsolya lelkipásztor

HORVÁTH LORÁND A LÉLEK LÁNGJÁBAN

Hiába raktok ezer cifra rongyot,
Igazi ékszer úgyis csak a szív.
Arany szív kell! A lélek tulipánja,
Szeretni kell, mert Isten erre hív,

Verjétek ki a bánat-kalapáccsal
Lélek lángjában AZ áldozatását,
Villogó kard legyen acélos hittel,
Hadd hirdesse AZ Úr diadalát.

Fennen hirdess: boldog AZ a lélek
Ki magát másért halálra adja,
A tiszta érc szikrázva alakul ki
S ami lemarad, csak holt salakja.

DR. REGIUS FERENC 80 éves

Kettős évforduló miatt is köszönhetjük DR. REGIUS FERENCET, gyülekezetünk tiszteletbeli gondnokát. Egyrészt 80. születésnapja alkalmából, másrészt pedig azért, mert 30 éve, 1984. február 19-én választotta meg gyülekezetünk gondnokának. Isten áldását és jó egészséget kívánunk Feri bácsinak, és hálás szívvel köszönjük több évtizedes áldozatos szolgálatát. Isten éltesse és tartsa meg közöttünk még sokáig!

PORTRÉ ISTEN NÉLKÜL NINCSEN ÉLET LÁTOGATÓBAN KOVÁCS LAJOSNÉ ESZTER NÉNINÉL

Gyülekezetünk hívó közösségéből apró természetével is kiemelkedik Eszti néni (sokaknak Eszti mama), aki nyolcvannégy évének terhével a vallán rendületlenül járja Jézus Krisztus útját, teljes megelégedettséggel, imádkozó szívvel, Isten iránti hálával és szeretettel. Pál apostollal együtt vallja: minden nyomorúsága ellenére csordultig van örömmel. Minden nap megtapasztalja életén Isten áldásait, vigasztalását, mert amikor testben a legerőtlenebb, lélekben akkor a legerősebb. Mindenért hálát tud adni az Úrnak, olyan emberként, aki kizárólag az Úrban való hit reménységével éli az életét, amit most elmesél nekünk:

Biatorbágyon, az egyik csendeshéten kaptam egy asszonytestvéremtől a következő verset:

Ha imádkozni sem tudok,
Fájdalmaim olyan nagyok,
Egyetlen vigaszom marad,
Akkor is Jézusé vagyok.

Ha imádkozni sem tudok,
Oly végtelenül szenvedek,
Benne akkor is bízhatok,
Ő megért és így is szeret.

Nála találok enyhülést,
Ki értem is halt kínhalált,
Velem lesz végső percemig,
S Ő vár reám majd odaát.

Ezt a verset sokszor előveszem, amikor beteg vagy gyenge vagyok, fájnak a tagjaim, vigasztalást merítek belőle, belefoglalom az imádságomba, és az Úrhoz könyörgök, tegyen képessé arra, hogy el tudjak menni istentiszteletre, bibliaórára. *Pap Lászlóné Erzsike* tiszteletes asszony hívogatására 1993-ban mentem először Biatorbágyra, hitméllyítőre, ahonnan aztán lelkiekben meggazdagodva, az Úrhoz közelebb kerülve tértem haza. Ez után már minden évben elmentem, majd 1999-ben bizonyosságot is tettem, megvallottam a bűneimet. Az Úr, a mi Istenünk feloldott engem minden nyugtalanságomból. Azóta hit, remény és szeretet, békesség uralkodik a szívemben. Nem tudok haragudni senkire sem, úgy érzem, hogy a Jézus Krisztus szeretete van bennem. Szüntelenül imádkozok, kérem a mi Urunkat, Istenünket, hogy tartson meg hitben, szeretetben, békességben. Áldott legyen az ő háromszor szent neve!

A családomról elmondom, hogy édesanyám Erdélyben született, a Bihar megyei Alsólugoson. Amikor anyai nagymamám meghalt, édesanyám hét éves korában állami gondozásba került. A testvére három éves volt akkor. A nagyapám nem vállalta a két gyerek nevelését, így kerültek egy református faluba, Kunmadarasra, nevelőszülőkhöz. Édesanyám egy öreg nénihez, a testvére meg egy másik családba került. Édesanyám tizenhárom éves volt, amikor a nevelő néni meghalt, ekkor Nagy

Sándor kunmadarasi főbíró és a felesége fogadták be és ők nevelték. Huszonegy éves koráig jó nevelésben részesült, megtanulta a rendet és a pontosságot.

Huszonegy évesen aztán férjhez ment édesapámhoz. Bár édesanyám római katolikus,

elvenni egymás játékát, nem volt szabad hazudni, rendet kellett tartani magunk körül. Apai nagymamánk is velünk lakott, édesapám és édesanyám a másik szobában. Nálunk, Kunmadarason, házaknál tartották a bibliaórákat, nagymamám rendszeresen járt azokra. Amikor aztán beteg lett, én sokat voltam mellette, együtt imádkoztunk és együtt dicsőítettük az Urat, a mi Istenünket, sok szép régi énekkel. Az egyik kedvence volt a régi énekeskönyv 461. dicsérete: „Bár bűn és kín gyötör, És nehéz már szívem. De kedves volt számára a „Feljebb emeljete, feljebb a bűn gyászos éjiből”, a „Kövesd a Jézust, kövesd még ma”, az „Örök Isten, merre, merre vagy”, a „Mennyben lakó én Istenem”, „Az áldott orvos közeleg”, vagy „A drága főpap, Jézus”. Nagymama nem tudott énekelni, én meg még gyerek voltam, ezért a dicséreteket nem énekeltek, hanem együtt mondtuk el. Mikor pedig már nagy beteg volt, lelkemre kötötte: „kis-lányom, ha te is öreg leszel, te is járjál majd bibliaórára. Mert ha a mennysországba szeretnél bejutni, sokat kell imádkozni, énekelni”. Megfogadtam neki, hogy én is fogok járni bibliaórára, ha megöregszem. Nagymamám 1944-ben

édesapám református volt, mindketten a református vallást követték. Földművesek voltak. Egymást megértő szeretetben éltek. Számukra a templom volt mindig az első. Harminc évig voltak házások, tizenkét gyermekük született, akik közül nyolc gyermeket neveltek fel, a nyolcból én voltam a második. Édesapám harmincévi házasság után, 1958-ban halt meg.

Emlékszem, nagy gyümölcsös kertünk volt. Édesanyám a gyümölcsöt vitte a piacra, ezért nekünk nagobbaknak kellett vigyázni a kisebbekre. Hívó családként minden vasámap templomba mentünk, reggel és este, evés előtt, evés után, imádkozni kellett. Szütleink kicsit szigorúak voltak hozzánk, de megtanítottak bennünket a becsületes munkára. Nem volt szabad

meghalt, én akkor tizenégy éves voltam. Mivel hogy parasztnak voltunk, édesapámnak menni kellett ázni, kapálni, aratni, nekem meg a kisebb testvéreim körül kellett a szükséges dolgokat ellátnom.

Tizenhét éves koromban férjhez mentem egy akkor húsz éves állami gondozott férjhez, *Hampel József*hez. Egyéves kora óta egy parasztszaládban nevelkedett. Édesanyja egy német lány volt, úri családokban tanította a német nyelvet, a fiát ritkán látogatta, 1930-ban látta utoljára. Aztán '36-ig még írt neki leveleket, de azután ez abbamaradt, és többé nem tudott róla semmit. Nagyon jó nevelőszülei voltak, úgy hívta őket, édesanyám, édesapám. Paraszti munkában dolgoztak, szántottak, vetettek, kapáltak.

1947-ben megesküdünk a kunmadarasi református templomban. Eleinte boldog házasságban éltünk, két gyermekünk született, Mária és József. Tizenhat évi házasság után aztán megromlott a kapcsolatunk. Sokat imádkoztam, hogy rendezze el az Úr, a mi Istenünk a mi életünket, mert néha úgy éreztem, kibírhatatlan a helyzetünk. El voltam nagyon keseredve, de az Úr, a mi Istenünk megvigasztalt. Ő velem volt és a gyermekeim. Tűrnöm kellett tovább. A férjem azért egy kicsit jobb lett hozzánk, megígérte, hogy ha elköltözzük, meg fog változni. Így 1968-ban elköltöztünk Pomázra. A húgomék már korábban ideköltöztek, Kiskovácsiban kaptak lakást. Húgom a két lányával, Lenkei Jutkával és Eszttel ide járnak a gyülekezetbe.

Közben az én lányom 1968. decemberben férjhez ment. A berekfürdői üveggyárba mentek dolgozni, és ott is laktak Berekfürdőn. Három leánygyermekük született, férjével boldog házasságban éltek, de aztán Mari beteg lett, nem tudták meggyógyítani, és 1982-ben meghalt. A gyermekeket az apjuk nevelte, a két nagymama segítségével.

Mi itt Pomázon fölépítettük a házunkat, de nem volt teljesen kész. A napra is pontosan emlékszem, mikor a férjem 1970. január 3-án bejelentette, hogy el fog menni. Azt mondta, hogy messze van neki innen bejárni Pestre, de valójában egy nőhöz költözött. Beszélgettünk, elköszöntünk egymástól, mondtam neki, áldja meg az Isten az utadat, legyen szerencséd. Huszonkét évi házasság után elment. Én is elmentem dolgozni, a pomázi Kerámia üzemnél volt a munkahelyem. Mikor hazajöttem, az egyik szoba üres volt, elvitte a bútort. Elkezdtem sírni. Eszembe jutott, hogy kértem az Urat, a mi Istenünket, hogy segítsen, hat évig imádkoztam. És hálát adok a mi Urunknak, Istenünknek, hogy ilyen szépen elválasztott bennünket. Aztán hat hónapra rá törvényesen is elváltunk. A fiammal maradtunk ketten.

Nehéz volt az élet, sokat kellett dolgoznom. Fiam a Kilián György Szakközépiskola mellett az Eötvös Loránd Tudományegyetemre járt nyelviskolába német nyelvet tanulni, majd a megszerzett nyelvtudását kamatoztatva 1972-ben kiment dolgozni Németországba, a Rostock-warne-münde-i hajógyárba. 1975-ben hazajött és a Váci úti Kender-Jutában dolgozott.

Én 1977-ben ismét férjhez mentem. A férjem, Kovács Lajos az Ózdi Kohászati Üzemekben dolgozott, mozdonyvezető volt és lakatos. Nagyon megszerettük egymást, megesküdünk, és én oda is költöztem Ózd-Hódoscsépányra. Boldog házasságban éltünk. Én is a kohászatnál dolgoztam. Egy éjszakai műszakból hazamentem, és a férjemet halva találtam.

Szívinfarktust kapott. Ez 1983-ban történt, hét éves házaskor voltunk akkor. A következő évben visszaköltöztem Pomázra. Itt mentem nyugdíjba 1985. májusban.

Amikor már Pap László tiszteletes úr volt Pomázon a lelkipásztor, minden vasárnap elmentem az istentiszteletre. 1991. szeptember 13-án a 295. dicséretet énekeltek a templomban, „Jézusom, ki árva lelkem Megváltottad véreddel...”. Akkor a szívemben valami különös melegséget éreztem. Eszembe jutott, mit fogadtam meg a nagymamámnak, hogy ha én is öreg leszek, járok bibliaórára. Lelkiismeret-furdalást éreztem, a szívem nem nyugodott, mert már 61 éves voltam, de még nem tettem eleget az ígéretemnek. Ez indított arra,

hogy szeptember 16-án, a következő bibliaórán már én is ott legyek, és azóta is rendszeresen járok. Nagy hálával köszönöm Urunknak, a mi Istenünknek, hogy nem egy betegség által szólított meg, hanem ezzel az énekkel. Még most, 84 évesen is járok bibliaórára. Gyalog már nem tudok elmenni, de az Úr, a mi Istenünk gondos-

kodik róla, hogy eljussak. Küldi a segítséget.

Nem sokkal ezután kezdődött, hogy elkezdtem járn *Trausch Liza* nénihez Biharbágyra. Első alkalommal a 91. Zsoltár 5. versét kaptam ígérek: „*Nem félhetsz az éjszakai ijesztéstől, a repülő nyíltól nappal*”. Be kell vallanom, hogy nem tudtam elképzelni, mit jelent ez az ige, ezért kértem Liza nénit, magyarázza meg nekem. Nagyon sok családi problémával mentek hozzá az asszonyok, ezért várnom kellett, de aztán behívott magához. Kérte olvassam el, mi van az ige előtti versben: „*Tollaival fedez be téged, és szárnyai alatt leszen oltalmad; pajzs és páncél az ő hűsége*”. Azon nyomban megértettem, hogy az Úr az, aki vigyáz rám mindig, aki miatt nem kell félnem senkitől. Azt mondta Liza néni, miközben mutatójával kedvesen fenyegetett: „látom, hogy téged szeret az Úr; el ne hagyj az Urat, aki téged szeret!” Nem is panaszkodhatok, mert igaz volt minden, amit az Úr ígért, nem szűkölködöm, és nem kellett félnem soha többé. Most is el tudom látni magamat és a házam táját.

Egyre jobban beilleszkedtem a gyülekezetbe. Részt vettem az erdélyi kirándulásokon és a tihanyi csendesheteken. Emlékszem, Tihanyban egy nagy asztalt ültünk körül, úgy, mint egy nagy család. Erzsike tiszteletes asszony ült a végiben, akkor úgy éreztem, hogy ő most a mi anyánk. Pontosan, szépen vezette a gyülekezetet, vigyázott ránk. Meg volt az a képessége, hogy mindenkibe belelátott, előtte nem lehetett titkunk, mindenkiről tudta, milyen ember. Én nagyon becsültem, tiszteltem őt, sokat tanultam tőle. Reggel és este tartott áhítatot. Mi asszonyok beosztottuk a főzést, az én tarhonyás pörköltömet annyira megszerették, hogy azt minden évben készítenem kellett. Nagyon jól eltöltöttük az időt, mert a reggeli áhítat után vagy lementünk fürödni, vagy elmentünk kirándulni, nagyokat sétáltunk, beszélgettünk, játszottunk, leginkább dominóztunk. Olyan felszabadultak, boldogok voltunk, annyira egyek voltunk a Krisztusban, hogy örökre emlékeztetéssé teszi számomra azokat a napokat.

A fiam eközben ismét kiment Németországba dolgozni. Hamburgba került, egy textilfinomító gépeket gyártó vállalatba. Ott megismerkedett az erdélyi Körösfőről való Tóth János nevű kollégájával, akivel nagyon jó barátok lettek. 1992. karácsonyán én is kimentem Hamburgba, találkoztam a Tóth családdal, beszél-

gettünk, kiderült, hogy ők is reformátusok. Mondták, hogy minden hónap második szombatján van magyar református istentisztelet, amikor is Hannoverből jön egy lelkész istentiszteletet tartani. Mondtam nekik, szeretnék én is elmenni. Így a következő év február második szombatján sikerült részt vennem egy ilyen református istentiszteleten, melyen *Drávai Emese* lelképásztor asszony prédikált. Ő akkor ösztöndíjjal tanult kint. Mikor vége lett, kérdezte tőlem, honnan jöttem. Mondtam, hogy Pomázról. Boldogan mondta, hogy „hát ott Pap Laci bácsi a lelkész”. Majd hozzátette, „én meg a *Szűcs Ferenc* professzor úr tanítványa vagyok”. Mondtam, ösmerem őket nagyon jól. Én is templomba járó, imádkozó asszony vagyok.

A következő karácsonyra megint kimentem Hamburgba. Két hónapig voltam kint. Így az Úr, a mi Istenünk megadta, hogy ismét eljutottam református istentiszteletre. *Kovách Tamás* tiszteletes úr hirdette az Igét, aki – mint kiderült – szintén Szűcs Ferenc professzor úr tanítványa volt. Ő már tudta, hogy én megyek. A Tóth családnál volt ebéden, ott találkoztam vele. Ő is ismerte Pap Laci bácsit. Még most is a kezemben érzem erős kézszorítását, amit hazaküldött ve-

lem, hogy adjam át a lelképásztoromnak.

Nagy hálaival köszönöm a mi Urunknak, Istenünknek, hogy Hamburg városában is hallgathattam az Ő igéjét, hisz bárhova megyünk is a világban, Ő mindig velünk van. Köszönöm azt is, hogy elvezetett a reformáció városába, Heidelbergbe, ahol hitvalló ősaink megfogalmazták egyházunk legfontosabb hitvallási iratát, a Heidelbergi Kátét. De köszönöm az Úrnak, a mi Istenünknek, hogy Pap László tiszteletes urat és feleségét, tiszteletes asszonyt is segítségemre adta, hogy áldott szolgálatukkal közelebb kerülhessek az Úrhoz. És köszönöm *Nyilas Zoltán* tiszteletes úrnak is, hogy igehirdetései, bibliaórai magyarázatai által egyre jobban mélyül a hitem.

Három évvel ezelőtt – a gyülekezetben talán többen is emlékeznek erre –, az Úr, a mi Istenünk próbára tett. Elestem, megütöttem a fejem, súlyos sérülést szenvedtem. Az Amerikai úti kórházba kerültem, ahol leszívták a fejből az alvadt vért. De az Úr, a mi Istenünk megint ott volt velem, így újra tudtam mozogni. Éjszaka, mikor nem tudtam aludni, énekek jutottak eszembe, legtöbbször a 226. ének: „Krisztusom, kívüled nincs kihez járulnom”, meg a 445. ének 5. verse: „Az

út el van hagyatva, Borítja sok tövis. Nehéz emelni rajta még a keresztet is”. És még sok más ének. Az Úr kegyelme megengedte, hazajöhöttem otthonomba, és ma is nyugodtan tudom élni öreg napjaimat.

Hála az Úrnak, a mi Istenünknek, hogy őriz és védelmez, imáimat meghallgatja. Jó tudni, hogy Isten nélkül nincs élet.

Lejegyezte: Puskás Attila

NEM PÜNKÖSDI KIRÁLY

A pünkösd ünnepéhez kapcsolódó számos népszokás (pünkösdölés) egyike a pünkösd király választása. Az a legény, aki a faluközösség fiataljainak vetélkedéséből győztesen került ki, lett egy esztendőre a falu első legénye, azaz a pünkösd király. A pünkösd királyt több kiváltság is megillette (például királysága idején büntetlenséget élvezett). Mivel a pünkösd királyság csak megszabott ideig tartott, jelképe lett a mulandóságnak is.

Jól példázza ezt az alábbi kis anekdota: a kiegyezés után Ferenc Józsefet az eredeti

való koronás királyuk uralma csupán mulandó dicsőségű pünkösd királyság. Azt, hogy mennyire igazuk lett volna, ha így gondolják félévszázaddal később a történelem igazolta.

A történelemből számos példát hozhatunk mulandó dicsőségű földi királyokra, akiknek országa is csak átmeneti ideig fennálló pünkösd királyság.

Van azonban egy király, akinek dicsősége múlhatatlan, uralma és országa örök. Ez Jézus Krisztus.

Földre születésekor a napkeleti bölcsek így keresik: „Hol van a zsidók királya, aki most született?” (Mt 2,2a)

A pálmák vasárnapja (rames palmarum) vagy, ahogy mi mondjuk, virágvasárnap ünnepén a Jeruzsálembé bevonuló Jézust így köszönti az éljenző sokaság: „Hozsánna! Áldott, aki az Úr nevében jön, az Izráel Királya!” (Jn 12,13)

Milyen király Jézus Krisztus?

P. Tóth Béla szentendrei lelképásztor testvérünk egy igehirdetésében „...az alázat királyának...” nevezi. Joggal, hisz melyik király ült volna vagy ülne számárhátra diadalmas bevonulásakor? Ő az alázat királya.

Az alázat királya, mert nem a saját uralmát építi.

Hiszen maga tanít minket az Úri imádságban Atyjához fohászodva: „...jöjjön el a te országod...” (Mt 6,10). Egy másik lelképásztor, *Cseri Kálmán* azt írja az előbb

idézett igeverszól, hogy a benne szereplő ország szó „... az újszövetség eredetei görög nyelvén azt jelenti: királyi uralom.” Majd így folytatja: „Jézus Krisztus azért jött, hogy újra készkék és képesekké tegyen minket Isten királyi uralma szerint élni.”

Az alázat királya, mert soha nem nevezte magát királynak.

János Evangéliuma 6. fejezet 15. versében olvashatjuk: „Amikor pedig Jézus észrevette, hogy érte akarnak jönni, és el akarják ragadni, hogy királlyá tegyék, visszavonult ismét a hegyre egymagában.”

Szintén közismert igei hely, ugyancsak a János Evangéliumból a 18. fejezet 37. verse: „Pilátus ezt mondta neki: Akkor mégis király vagy te? Jézus így válaszolt: Te mondd, hogy az vagyok.”

Az alázat királya, mert, egyet sem szólva, alázattal tűrte, ahogy például Lukács írja az Evangéliumban, hogy mint király „megaláztassék”: „Kigúnyolták a katonák is, odamentek hozzá, ecetet vittek neki, és így szóltak neki: Ha te vagy a zsidók királya mentsed meg magadat!” (Lk 23,36-37)

Végül, miért nem elmúló dicsőségű pünkösd király Jézus Krisztus? Azért, mert ahogy Pál apostol írja a filippieknek, felmagasztalta: „öt Isten mindenek fölé, és azt a nevet adományozta neki, amely minden névnél nagyobb, hogy Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieiké, földieké és földalattiaké.” (Fil 2,9-10)

Miért magasztalta fel Isten Jézust? Azért, ahogy ezt egykori lelképásztorunktól, *Pap Laci bácsitól* igen sokszor halhattuk, mert Jézus Krisztus „megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,8) Ezért nem pünkösd király Ő. Ezért Ő az alázat királya.

Osváth Zsolt

elképzelésekkel ellentétben azért nem pünkösd vasárnapján koronázták királlyá, mert a ceremóniamesterek egyikének még időben eszébe jutott a pünkösd királyság kétes dicsősége. Ezért a koronázást előrehozták pünkösd szombatjára. Kerülni kívánták, hogy a leendő hűséges alattvalók netán azt gondolhassák, hogy „Isten kegyelméből”

SZERETSZ-E ENGEM?

Egyik napon korán keltem, hogy láthassam a napfelkeltét. Isten teremtett világa leírhatatlanul gyönyörű volt számomra. Ahogy néztem, szívből magasztaltam az Urat csodálatos alkotásáért, és közben átéreztem Isten közelségét.

Ekkor az Úr ezt kérdezte tőlem:

– Szeretsz-e engem?

Válaszom ez volt:

– Igen, Istenem, hiszen te vagy Uram, Megváltóm.

Aztán újra kérdezett:

– Ha testileg nyomorék lennél, akkor is szeretnél engem?

Elgondolkoztam ezen, és végignéztem magamon, kezemen, lábamon, egész testemen, és azon gondolkodtam, vajon hány olyan dolog van, amit nem tudnék megtenni, ha nyomorék lennék. Dolgokat, amik természetesen a mindennapi életemben. Ezt válaszoltam:

– Nehéz lenne, Uram, de szeretlek.

Ezután újra kérdezett az Úr:

– Ha vak lennél, és nem látnád mindazt, amit alkottam, akkor is szeretnél?

Átfutott rajtam a gondolat: hogyan szerethetek valamit, amit nem látok. Majd a vakokra gondoltam, és arra, hogy közöttünk is vannak, akik szeretik Istenet, pedig nem látják csodálatos alkotását. Így válaszoltam:

– Nehéz elképzelni, milyen lenne számomra ez az állapot, de még mindig szeretnék.

Ekkor azt kérdezte:

– És ha süket lennél, akkor is hallgatnál az én szavamra?

Most megértettem valamit. Isten szavát nem csupán fülünkkel, hanem elsősorban a szívünkkel kell meghallani. Tehát így válaszoltam:

– Nehéz lenne, de még mindig szeretnék, és hallgatnék a szavadra.

– És ha néma lennél, akkor is dicsérnéd a nevemet?

Hogyan dicsérhetném – gondoltam –, aztán rájöttem: Isten azt akarja, hogy szívünk mélyéből szóljon dicséretünk, és ezt némán is megtehetjük. Így válaszoltam:

– Ha hangommal nem is tudnék énekelni, szívemből mégis dicsérném a neved.

Ezután ezt kérdezte az Úr:

– Tényleg szeretsz engem?

Meggyőződéssel válaszoltam:

– Igen, Uram, szeretlek téged. Te vagy az egy és igaz Isten.

Ezután azt gondoltam, hogy most jól feleltem, de Isten újra kérdezett:

– Akkor miért vétkezel?

– Mert csak ember vagyok, és nem tökéletes – válaszoltam.

– Miért csak a szükséged idején keresel engem, és kiáltasz hozzám? – kérdezte tovább.

Nem válaszoltam, csak hulltak a

könnyeim, de az Úr folytatta:

– Miért csak kérdések vannak a szívedben? S közben nem is hiszed, hogy megadhatom!?

Könnyeim szótlánul folytak tovább az arcomon.

– Miért szégyellsz engem? Miért nem beszélsz rólam másoknak? Miért van az, hogy gondjaiddal először másokhoz fordulsz, amikor én ott vagyok melletted? Miért vannak kifogásaid, ha szolgálni küldelek?

Próbáltam válaszolni, kerestem a szavakat, de nem jöttek ajkamra.

– Életet adtam neked, azért alkottalak, hogy ne dobd el azt magadtól. Megáldottalak tehetséggel, hogy szolgálhass nekem, te pedig elfordulsz tőlem. Igémet adtam neked, beszéltem hozzád, akartalak tanítani, de te nem figyeltél rám. Meghallgattam imádságaidat, de te észre sem vetted. Hadd kérdezzem: hát igazán szeretsz-e engem?

Nem tudtam válaszolni, hogy is tehettem volna. Szégyelltem magam, jobban mint valaha. Mentségem nem volt, hiszen mit is mondhattam volna ezután? A szívem kiáltott az Úrhoz, miközben folytak a könnyeim, és csak ennyit tudtam szólni:

– Bocsáss meg nekem, Uram! Nem vagyok méltó, hogy gyermeked legyek. Ekkor így szólt az Úr:

– Gyermekem vagy, akit véremenem váltottam meg, és ez az én kegyelmem.

– Miért bocsátasz meg újra és újra? Miért szeretsz még mindig ennyire? – kérdeztem, s a válasz ez volt:

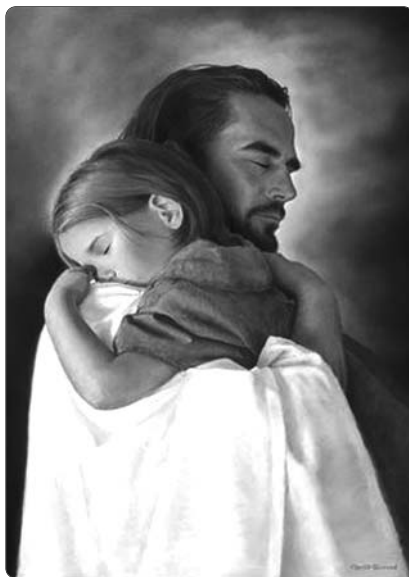
– Mert én alkottalak, enyém vagy. Megváltottalak, neveden hívtalak, szeretlek. Magamtól soha el nem doblak. Amikor örülsz, veled örülök, s ha bánatod van, bánat engem is. Amikor szomorú vagy, bátorítalak, amikor elesel, én felemellek. Ha elfáradtál, vállaimra veszek. Soha el nem hagylak, mindig veled megyek az idők végezetéig, és örökké szeretlek téged.

Én pedig csak zokogtam, mert nagyon fájt, hogy bánítottam azt, aki az életét adta értem. Leborultam előtte, és csak ennyit tudtam mondani:

– Uram, hát ennyire szeretsz engem?

Czanner Hajnalka

(Közreadta: Kovács Lajosné Eszti néni)

GYÖNGYÖSI LÁSZLÓNÉ URAM, TANÍTS!

Uram, taníts Benned hinni,

Taníts Néked hálát adni,
Néked mindent megköszönni.

Taníts Téged megismerni,

Taníts Hozzád közel lenni,

Igaz hittel magasztalni.

Taníts Tőled hittel kérni,

Taníts mindent megvallani,

Igaz hittel elfogadni.

Taníts türelmesnek lenni,

Teljes szívvel Benned bízni,

Tégedet szívből dicsérni.

Taníts Tégedet követni,

Szüntelen dicsőíteni,

És igaz hittel szeretni.

„HÍREK EGY ORSZÁGBÓL, AHOL MÉG SOHÁSEM VOLTUNK”

LÁTOGATÓBAN PESTI KRISZTINÁNÁL ÉS CSONGOR JÁNOSNÁL

2. rész

■ *Azután jött Bence.*

■ **Kriszta:** A nagyobb gyerekeim és Máté között elég nagy a korkülönbség, és nem szeretnénk volna, ha egykeként nő fel, szeretnénk volna mellé egy kistestvért. Amikor Bencével várandós lettem, akkor az orvosom azt mondta, a korom miatt menjek el a magzatvíz vételeire, mert „gondoljon bele anyuka: mi lesz, ha Down lesz a baba”. Emlékszem rá, cso-

dálkozva ültem az orvosommal szemben, és azt mondtam: „én nem szeretnék erre a vizsgálatra elmenni, mert ha Down lesz, akkor Downsként fogjuk szeretni”. Mondtam ezt akkor nagyon bátran és nem gondoltam bele, hogy tényleg így lesz. A családom felől is elég erős nyomás volt, hogy menjünk el erre a vizsgálatra, de én mindig elhárítottam, hogy Isten vigyáz ránk, az én gyerekeim nem lesz sérült. Ekkor még nem tudtuk, hogy Mátéval probléma van. Erre mondtam én az elején, hogy nagyon sokszor kizártam Istent. Nem azért imádkoztam, hogy úgy legyen, ahogy Isten akarja, hanem leadtam a rendelést: legyen egészséges, kék szemű, ha lehet kislány, mert kislányunk már van, és az apukája haját is kérem. Uram, én imádkoztam, Neked most már muszáj teljesítened. A helyes dolog, amit mondhattam volna az anyukámnak, az nem az lett volna, hogy Isten nem fog nekem sérült gyereket adni, hanem az, hogy amit Isten ad, azt fogjuk megköszönni Neki. Mert Ővé a döntés. De hát akkor én még itt bőven nem tartottam.

Azán úgy történt, hogy Bencuska a terhesség alatt minden vizsgálat és ultrahang előtt olyan ügyesen rejtőzködött, hogy soha, senki

nem sejtette, hogy ő egy Downos baba. Majd császármetszéssel megszületett Bence, és másnap behívott a kórház gyerekorvosa, hogy anyuka, maga tudja-e mi az a Down-szindróma? Mondtam persze, hogy tudom, elmondtam mi az, de nem esett le, hogy ezt miért kérdezi tőlem. És elmondta, hogy Bence valószínűleg Down-szindrómával* született. Elmentem az inkubátorhoz, néztem, néztem a gyereket: „ez nem lehet, ez nem történhet meg velem!” A teljes tagadás volt.

Mindenki próbálta tartani bennünk a lelket: az orvosok, a szülések, akik szinte állandóan mellettünk voltak, hogy nehegy összezuhanjak. És a régi védőnénk, aki nagyon sokat járt ki hozzánk. Amikor egy sérült gyermek születik, az egy igazi gyász. Az egy gyász-folyamat, amin végig kell menni a tagadástól kezdve, hogy „ez nem lehet igaz, ez nem is Down”, egészen odáig, hogy az ember mérges Istenre, dühös, vádolja Őt, hogy „miért pont énvelem”, „miért kellett ezt csinálnod velem”, majd a depresszió, a teljes elkeseredésen át végül az elfogadásig. Ez egy út, amin végig kellett mennünk, ezt kár tagadni. Viszont Jánosnak szoktam mondani, hogy egyetlen egy dolgot szeretnék az életemben: bárcsak visszamehetnék ahhoz a nőhöz, aki a szülészetén állt a kis Bence mellett, az akkori magamhoz, és azt mondhatnám neki, hogy nem lesz semmi baj. Mert akkor én azt éreztem, hogy én ezzel nem tudok élni. Nem tudok mit kezdeni ezzel a gyerekekkel.

Az első időt azért ez nagyon ellopta tőlünk. Már a hazajövetel sem olyan, mint egy átlag gyerekekkel, ahol az egész család teljes díszben várja a babát, és a nagyszülők kézzől-kézre adják. Minden egészen más már az első hetekben is, mint egy átlag gyereknél. Ott van közöttünk a szomorúság, nincs az a felhőtlen öröm, ami lehetne.

■ **János:** Bence születése után nekem is át kellett élnem a gyásznak a fázisait: a tagadást, dühöt, alkudozást és végül az elfogadást.

És nem mondom, hogy száz százalékban túl vagyok rajta, de az nagyon fontos, hogy nem áldozom az energiáimra arra, hogy megváltoztassam a megváltozhatatlant. Máténál ezt én sem tapasztaltam, de lehet azért, mert szinte egy időben történt, vagy, mert Máténál ez egy hosszabb folyamat volt. És ami miatt máig sem mondhatom, hogy teljesen túltettem magam ezeken, az az, hogy mind a két gyereknél még elég bizonytalan a jövő. Mindkettejüknél bármi jöhet még. Pusztán azzal, hogy kiderült, Máté autista, Bence pedig Down-szindrómás, ez nem jelenti azt, hogy innentől már tiszta és világos, hogy mit kell csinálni.

■ *Vádoltátok-e magatokat, gondolatok-e arra, hogy esetleg valamit máshogy kellett volna tennetek?*

■ **Kriszta:** Nem. Nagyon sok szülővel találkoztam, akik tele voltak önváddal: „hogya előbb tudtam volna, nem tartottam volna meg a gyereket”. De én abban száz százalékgig biztos voltam, hogy akkor sem történik másként, ha hamarabb kiderül a dolog. Az egy nagyon nagy áldása a hívó életnek, hogy pontosan tudjuk, mihez tartuk magunkat. Csak egy dolgot nem érttem: miért kellett Istennek ezt tennie velünk, mi szüksége volt erre a dologra az életünkben? Akkor még nem láttam semmit ebből. Bence megszületett júniusban, szeptemberben pedig megjött a diag-

nózis, hogy Máté autista. Nagyon nehéz időszak volt ez.

■ *És mikor értetted meg?*

■ **Kriszta:** Elég gyorsan. Emlékszem, felkértek, hogy beszéljek erről a gyülekezet előtt. Akkor már kezdtem kapizsgálni, hogy mit akar Isten. Akkor már kezdett lecsen-

desedni bennem, hogy dühös vagyok Istenre, és már nem csak azzal vagyok elfoglalva, hogy „miért, miért, miért, azonnal adjál nekem erre választ!” Mert azt érzem, hogy Isten elhallgatott, nem ad választ a kérdéseimre. Úgy érzem, hogy Isten igazságtalan velem szemben. Ezeket csak azért mondom el, mert ha van valami, ami a mi történetünkben megtanulható, az az, hogy nagyon, de nagyon őszintén ki kell mondanunk, ha úgy érezzük, Isten igazságtalan velünk, ha hallgat, és nem válaszol. Az a kérdés, hogy innen hova, milyen úton indulunk el.

■ Mik voltak ennek az útnak a stációi?

■ **Kriszta:** Az első lépés az volt, mikor vádaskodás nélkül ki tudtam mondani: „rendben van, de akkor segíts innen továbblépni, mutasd meg, hogy mit akarsz értőlem, miért tetted ezt velem és mit akarsz ebből kihozni?” Mert hiszen „minden javukra van azoknak, akik Istent szeretik”. Én pedig vártam, vajon hogy válik ez a javamra? Szép lassan kibontakozott a kép, és most már komolyan hálás vagyok azért, hogy sérült gyerekeim születtek. Ez egy nagyon-nagyon hosszú út volt onnan, hogy azt éreztem, Isten igazságtalan velem, odáig, hogy „köszönöm, Uram!”

A következő az volt, amikor rájöttem arra, hogy semmi más nem történt velem, csak az, ami minden szülővel előbb vagy utóbb megtörténik. Mert mindannyian, akik kapunk egy gyermeket, hozunk magunkkal egy elképzelést, hogy a gyermekünk majd ilyen vagy olyan lesz. Remek sportoló, bajnok, szépségkirálynő, esetleg mérnök, mint az apja, kiváló zenész stb. Aztán kiderül, hogy a szemünk fénye tők botfűlű, hasra esik a saját lábában, és tele van szep-lőkkel már kétévesen is. Tehát előbb vagy utóbb minden szülőnek szembesülnie kell azzal, hogy gyermeke nem teljesen olyan, mint amit elképzelt, és el kell fogadnia olyannak, amilyen. Nálunk ez gyorsabban történt, mondhatnám hidegzuhanyként. Az én gyerekeim ilyen, így kell szeretnem. És akkor született meg bennünk Bence másodsor, amikor hagytuk, hogy az a gyerek lehessen, akinek Isten őt teremtette. Nem az én elképzelésemet akarom vizionálni benne, hanem Isten elképzelését. Ekkortól kezdtek Bebé is úgy szeretni, hogy ma már büszkék vagyunk rá, és elfogadni annak, ami.

Ezután a saját személyes életemben kezdtek a dolgok nagyon gyorsan változni. Egészen megdöbbentő volt, amikor rájöttem, hogy ezeket a nehézségeket Isten nélkül képtelen leszek megoldani. Fizikailag nem tudom. Heti négy napon át jártunk fejlesztésekre két különböző gyerekkel. Közben a nagyok is tinédzserek lettek, velük is foglalkozni kellett, ők is a maguk módján élték át, reagáltak le az eseményeket. Egy idő után rá kellett jönnöm, hogy Isten ezt azért tette az élettemmel, hogy Ő ne csak egy virág legyen a gomblyukamban. Én azt hiszem, hogy Ő minden emberrel egy nagyon mély szeretetkapcsolatra törekszik, ami nem arról szól, hogy hiszek benne, meg szeretem, amikor minden olyan virágos körülöttem. Nézd meg a Zsoltárok 22-t és 23-t. Szerintem a 23-tól kellene eljutnunk a 22-höz. A 23. egyfajta gyermeki hitről szól: „Az Úr az én pásztorem, nem szűkölködöm. Fűves legelőn terelget, csendes vizekhez vezet engem.” Ezt mindannyian átéljük, amikor Isten válaszol, amikor gondos-

kodik rólam, tenyerén hordoz, amikor ott van velem a bajban. És nézd meg a 22-iket: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el? Távol van tőlem a segítség, pedig jajgatva kiáltok! Istenem! Hívlak nappal, de nem válaszolsz, éjszaka is, de nem tudok elcsendesedni.” Amikor úgy tűnik, hogy Isten nem válaszol, amikor mindenki csak néz rám. De amikor ebbe az állapotba kerülünk (mert belekerülünk), akkor ez

szerintem azért van, mert Isten ekkor munkálja ki bennünk azt, hogy ki tudjuk mondani, amit Jób: „Ha megöl is engem, mégis benne bízom.” (Jób 13,15. Vulgata). Ez az a szeretetkapcsolat, amikor nem attól függ, szeretem-e Istent, hogy fűves legelőn legeltem, hanem azért bízom benne, mert szeretem. Tudom, hogy Isten azért tette ezt velem, mert másként nem boldogult velem. Nekem előtte nem volt szükségem Isten kegyelmére. Kinek van szüksége Rá, ha egy gyerekguru vagy? Na, de próbálj meg egy autista gyerekekkel foglalkozni! Semmi nem úgy működik, mint egy átlag gyereknel, még egy karácsony sem. Akkor rögtön rájössz, hogy minden egyes lépésnél Tőle függsz. Minden egyes problémában Rá kell, hogy nézzél! És én nagyon hálás vagyok ezért! Én soha nem ismertem volna meg Istent így, ha nincs ez a két gyermek.

■ **János:** Akkor, Bence születésekor én is haragudtam Istenre, vádoltam, hogy miért adott nekem ilyen gyereket. De rájöttem, hogy ha én haragszom Istenre, amiért a gyermekem olyan lett amilyen lett, akkor én tulajdonképpen azt mondom ki, hogy nem szeretem Bencét. És hát ez nem így van. És onnantól kezdve, hogy szeretem Bencét, és örülök, hogy itt van velünk, onnantól kezdve nincs miért haragudnom Istenre.

■ **Kriszta:** Számomra volt még egy fontos mozzanat. Amikor itt, Csobánkán, az imaházban megkereszteltük Mátét és Bencét, nagyon jól esett – és milyen nagyszerű dolog volt –, hogy a gyülekezet maga vállalta, hogy ezek mellett a gyerekek mellett ott lesznek. Egyébként én az egyik legnagyobb problémát abban látom, hogy a sérült gyerekeket nevelő szülők ilyen-olyan okokból kiszorulnak az emberi közösségekből. Nagyon sokat tud adni egy keresztyén közösség a szülőknek, hogy nyugodtak lehetnek a tekintetben, ha ők már nem lesznek, egy közösség fog a gyermekeik mellett állni, egy olyan közösség, amely már születésüktől fogva ismeri őket.

■ **Ennek az állapotnak az elfogadása egy nagyon hosszú folyamat volt, egy folyamatos**

küzdelem, ami gondolom ma is mindennap zajlik.

■ **Kriszta:** Igen, ez egy harc, de mi harcolni vagyunk itt. Nekünk, keresztyéneknek sokszor az az elképzelésünk, hogy minden olyan rózsás, békésen csordogál az élet, de ez nem állja meg a helyét. Ha végigolvassuk a Szentírást, láthatjuk, hogy minket harcosnak küldött ide Isten. De ezt csakis úgy tudom megtenni – és ez volt az utunknak következő stációja –, hogy csak Krisztusra nézek. Nem lehet levenni Róla a tekintetemet, mert ha egy kicsit lazítok, akkor omlik össze minden. Akkor jön a kétségbeesés, az összehasonlítgatás, hogy a másé miért nem, az enyém meg miért, és miért mind a kettő? Ezek az ellenségnek a támadásai, hogy elfordítson Istentől. Kísértések, támadások mindig lesznek, de hát háborúban élünk. És nem várhatjuk, hogy egy háborúban nem lőnek a fejünkre. Ő harcosokat akar magának, nem pedig kővér bárányokat, akik üldögélnek a legelőkön és már mozdulni sem tudnak.

Igen, ez egy állandó harc, amiben olyan sebeket is kapunk, amik ebben az életben lehet, mindig vérezni, fájni fognak. De kiáltani szabad! Csak – ahogy Gyökössy Endre mondta –, nem mindegy, merre kiáltunk: felfelé, vagy csak bele a világba. Én azt hiszem, hogy Istennek mindig őszintén elmondhatom, ha valami nagyon fáj, ha nem tudok vele mit kezdeni, és kérhetem, hogy Ő munkálja ki bennem a gyógyulást. Azért imádkozom, hogy a gyerekeimet az Isten szemével láthassam: hogy annak lás-sam, amivé Isten akarta őket teremteni. És amikor Isten szemével nézek rájuk, akkor valami nagyon gyönyörűt látok. Valami olyasmit, ami egy következő világnak az üzenete.

Hadd olvassak fel egy rövid idézetet C. S. Lewis: „A dicsőség súlya” című könyvéből:

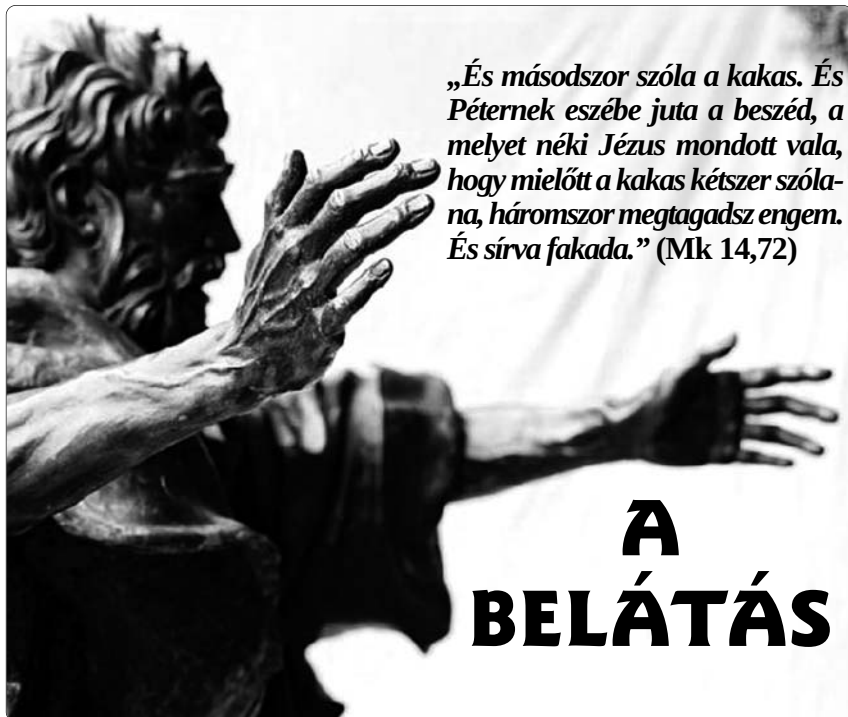
„Az én gyerekeim egy olyan virág illatát képviselik, amelyet még nem találtunk meg, egy olyan dallam visszhangját, amelyet még nem hallottunk, híreket egy olyan országból, ahol még sohasem voltunk. Ezek a gyerekeim számomra. Ők egy olyan országnak a visszhangjai, ahol még sosem voltam, de leszek.”

És amikor így látom őket, akkor emellett tökéletesen eltörpül minden egyéb más.

*:A Down-szindróma egy veleszületett kromoszóma-eltérés, ami a 21. kromoszómapár hibás osztódásának következtében jön létre. Közepesúlyos vagy enyhe értelmi fogyatékos-sággal jár és különböző testi rendellenességekkel társulhat. (Forrás: Wikipédia)

Kerekes Balázs

„És másodszor szóla a kakas. És Péternek eszébe juta a beszéd, a melyet neki Jézus mondott vala, hogy mielőtt a kakas kétszer szólana, háromszor megtagadsz engem. És sírva fakada.” (Mk 14,72)

A BELÁTÁS

Péter megtagadta az Urat, Dávid megölette szeretője férjét, Illés csak magát látta, mint egyedül húségest, és depresszióba esett. „Mert nincsen ember, aki ne vétkeznék...” (1Kir 8,46) Hogyan bízhatott az Úr mégis olyan nagy szolgálatot Péterre, Illésre, hogyan állíthatta Dávidról, hogy szíve szerintü férfi? Mert a Biblia hit hősei mindenestül átadták magukat az Úrnak, a belátásra képtelen lelkükkel együtt. Nemcsak a múltjuk bűnterhét nem akarták tovább cipelni, hanem a belátás ajtaját továbbra is nyitva tartották Isten előtt. Milyen nehezen nyílik ki ez az ajtó! Az ember szembekerül önmagával, de egyesbe jön Istennel! Milyen sokáig vár az Úr sokunkra. Hosszútűró értünk.

Amikor végre belátjuk életünk elvezettségét, nagy örömmel, hogy Jézus Krisztus megfizetett helyettünk a bűneink

kért, azonmód becsapjuk az orra előtt az ajtót. Azt gondoljuk, nagy gond nem lehet velünk, ha egyszer befogadtuk a Szent Lelet. Azt látjuk, hogy a bibliai hősök kísértésbe estek és elbuktak, de mi ilyet nem tennénk! „Igen, de nem volt-e pl. Péter még bukásában is különb azoknál, akik ilyesmit sosem követnének el? Ő megtagadta ugyan az Urat, de nem volt érzéketlen. Eszébe jutott, amit az Úr mondott neki, és sírt. Az a keresztény, aki fölött az Úr szavának nincs hatalma, nyomorúságos keresztény, és nem érdemli meg ezt a nevet. Mert az Ő szava, a megtisztítás, és a megújítás eszköze.” (Az előbbi rész idézet *Watchman Nee*: „Asztal a pusztában” című könyvéből. Ajánlom mindenkinek.)

Az üdvösségnek is kettős természete van. Egyrészt már a megtérés pillanatában a miénk, másrészt folyamat, amit ki kell

munkálni. Ha nem indulunk el a megszentelődés útján Jézus nyomában, elvezethetjük az életet. „Félelemmel és rettegéssel vigyétek véghez a ti idvességteket. Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a munkálást jó kedvéből.” (Fil 2,12-13)

Sokféle kibúvót találunk magunknak a belátás ellen. Dolgozik bennünk az önfelmentés, és az ítélkezés, sőt kárhooztatás lelkiülete. Ezek miatt nem látjuk rossznak saját cselekedeteinket. Az is megtéveszt, hogy a következmények csak tágabb összefüggésben, és hosszabb távon rosszak, pillanatnyilag pedig kellemesek lehetnek. Ezzel szemben mondja a Zsidókhooz írott levél szerzője a 12,11 versben: „Bármely fenyítés ugyan jelenleg nem látszik örvedetesnek, hanem keservesnek, ámde utóbb az igazságnak békességes gyümölcsevel fizet azoknak, akik általa gyakoroltanak.” Ha az Úr lelkünkre nehezít egy bűnt (akár testvéri figyelmeztetéssel), küzdünk a lelkiismeret nyomása ellen, ami belátásra ösztönözne. „Pont ő mondja, aki... fiatalabb nálam, tanulatlanabb nálam...?” Ha pedig közvetlenül az Ige szólna, az sokkal inkább vonatkozik az ismerősökre, mint ránk. Hány ilyen csörtét lejátszottunk már! Ha ebben a küzdelemben nem tud győzni a Szent Lélek szava, akkor hiába győz az ÉN, mi mégis veszítünk. A belátás viszont ezt mondja: „Jó nekem, hogy megaláztál, azért, hogy megtanuljam a te rendeléseidet.” (Zsolt 119,71)

A belátás egy megalázott állapot, amit az ó-ember mindenáron el akar kerülni. Istennek mégis ez a célja, hogy alátra jusunk. „Vegyétek föl magatokra az én igát, és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek.” (Máté 11,29) Tudjuk, hogy egyetlen bűnünk sem kerül még egyszer elítélésre az Úr elé, amit itt a földön belátunk. Biztasson minket is Pál apostol tanácsa Timóteusnak: „Értsd meg amit mondok; adjon azért az Úr neked belátást mindenekben.” (2Tim 2,7)

Haranginé Csuta Anna

PONTOSÍTÁS

Legutóbbi március-áprilisi számunkban néhány elírás, illetve hiba került egyes írások szövegébe, amelyek szükségessé teszik, hogy helyesbítsük azokat:

- A 26. oldalon a „**Ki a különb?**” című írásunk 2. bekezdésében a szöveg helyesen így szól: „Nemrég egy nem református testvérünk így szól: „Ti nem Isten Fiaként hirdetétek a Krisztust, csak úgy, mint egy tanító. Honnan tudja? Milyen füllel hallgat ő református tanítást?”
- A 29. oldalon az „**Ez a magától: ez a kegyelem**” című írásunkban a korábbi verőcei református lelkipásztor neve helyesen: „Németh Győző”.
- A 36. oldalon az „**A presbiter**” című írásunkban Dr. Péntes Pál édesapjának neve helyesen: „Péntes Lajos”; továbbá nem 1969-ben, hanem 1981-ben költöztek Pomázra, amikor is a legidősebb fiú, Pali negyedik osztályba ment.

A hibákért szíves elnézést kérünk.

P.A.

Életed csalódásai tulajdonképpen az én szeretetem jelei. Üzenetem van számodra ma, gyermekem; ezt akarom elmondani neked azért, hogy bearanyozza a viharfelhőket, amelyek életed előtt tornyosulnak, és hogy tom-pává tegye a tüskéket, amelyeken járnod kell.

Üzenetem egyetlen rövid mondat csupán, de rejsd el azt szíved mélyére. Legyen nyugvópárnád, amelyre fáradt fejedet lehajtod. Az üzenet így szól:

„Éntőlem lett e dolog.”

Nem gondoltál még arra, hogy mindaz, ami veled történik, engem is érint? Ami téged bánt, az az én szemem fényét bántja? (Zak 2,8). Mivel drága és értékes vagy szememben, rendkívüli módon ügyelek a neveltetésedre.

Amikor kísértések vesznek körül, ellenségek támadnak rád, tudd meg: „Éntőlem lett e dolog.” Én a körülmények Istene vagyok. Nem véletlenül vagy azon a helyen, amelyen állsz, hanem azért, mert én választottam számodra azt a helyet.

Nem imádkoztál alázatért? Látod, éppen azért helyeztelek arra a helyre, mert ott megtanulhatod ezt a leckét. A téged körülvevő emberek és dolgok által az én akaratom munkálkodik. Pénzügyi gondjaid vannak? Nem tudod, hogyan jössz ki a fizetésedből? „Éntőlem lett e dolog.” Én vagyok az, akié a menny és a föld. Mert azt akarom, hogy mindent tőlem kérj, és teljesen tőlem függj. Gazdagságom határtalan (Fil 4,19). Tedd ígéreteimet próbára, nehogy bárki is azt mondhassa rólad, hogy ebben a dologban nem bízol Istenben.

A nyomortság éjszakája vesz körül? „Éntőlem lett e dolog.” Én, Jézus, tudom mit jelent ez. Hisz én vagyok a „fájdalmak férfja, betegség ismerője” (Ézs 53,3) Elvettem mellőled minden emberi támaszt, hogy hozzám fordulj, és örök vigasztalást vehess tőlem (2Tesz 2,16-17).

Csalódtál barátaidban? Talán olyan valakiben, aki előtt megnyitottad szívedet? „Éntőlem lett e dolog.” Én engedtem meg, hogy csalódjál, hogy megtanuld: Én, Jézus, vagyok a te legjobb barátod. Megtartalak téged, és harcolok érted küzdelmekben. Azután vágyom, hogy meghitt barátod lehessék.

Hazugságot mondott valaki rólad? Hadd tegye, te pedig jöjj annál közelebb hozzám, szárnyaim alá, távol minden szócsatától. Ha igazságtalanság ért, én vagyok az, aki: „Felhozza a te igazságodat, mint a világosságot, és a te jogodat, mint a delet (Zsolt 37,6).

Terveid halomra dőltek? Levert és kiábrándult vagy? „Éntőlem lett e dolog.” Hiszen te készítetted a terveket, és azután kértél, hogy áldjam meg azokat. Pedig én vagyok az, aki tervet készítek számodra. „Erőd felett való dolog ez, nem végezheted azt egymagad” (2Móz 18,18). Te csak szerszám vagy, s nem a cselekvő.

Vágyva vágytál, hogy valami nagy dolgot cselekedj értem? És most betegágyon szenvedsz! „Éntőlem lett e dolog.” Nem tudtam másként magamra irányítani figyelmedet, annyira el voltál foglalva nagy buzgóságodban. Néhány legmélyebb tanításomat akarom így közölni veled. Engem csak az szolgálhat, aki megtanult türelmesen várni. Leghathatósabb munkatársaim gyakran éppen azok, akik nem végeznek aktív szolgálatot, de megtanulták, hogyan éljenek az imádság fegyverével.

Hirtelen rád szakadt egy felelősségteljes, nehéz feladat? Indulj csak bátran, és számíts Rám. Azért helyeztelek téged ebbe a felelősségteljes munkába, hogy megtapasztald: „Megáld téged az Úr, a te Istened mindenben, amit cselekszel” (5Móz 15,18).

Ma egy korsó szent olajat adok a kezvedbe. Használd bátran és szabadon, gyermekem, hogy életed ösvényén a hitnek, bizalommal és vigasztalásnak ezzel az olajával megkenhess minden szót, amely sért, minden körülményt, amely próbára teszi türelmedet és gyöngeséged minden megnyilvánulását. Gondolj arra, mindaz, ami téged zavar és bánt, alkalom Isten számára, hogy segítségéddel legyen. A tövisek oly mértékben tűnnek el, amilyen mértékben felismeresz engem minden dolгодban. „Vegyétek szívetekre mindezeket az ígéket, amelyekkel én bizonyosságot tesztek ellenetek e mai napon ... , mert ez a ti életek (5Móz 32,46-47).

Laura A. Barton Snow

(Istentiszteletünkön bizonyágtételként felolvasta Sántha János presbiter testvérünk.)

SOÓS LÁSZLÓ ÉDESANYA A GOLGOTÁN

Jézus keresztjénél ott állt anyja,
Megtört szívé asszony a Golgotán.
Szívét az éles tör most átjárta,
Miként az elhangzott az agg ajkán.
Simeon elmondta a templomban,
Mária most átélte leroskadtan.

Milyen boldog is volt akkor régen,
Pásztorok mikor meglátogatták,
Kik nyáját őriznek kinn a réten,
És angyalok szavát meghallották.
Mikor bölcsek jöttek messze földről,
És kincseket hoztak tiszteletből.

Hogy kereste fiát bölcsek között,
Mikor az ünnepről elindultak,
És szerető szeme nem látta őt
Ösvényein sehohol a nagy útnak!
Mennyire aggódott akkor érte!
Ne hagyja el máskor, arra kérte.

Később ő nem hagyta el a fiát,
Mikor a keresztjét húzta-vonta,
Míg csak el nem érte a Golgotát,
Hogy ott bűneinkért vérént ontsa.
Mária ott sem hagyta el a fiát,
S Ő látta ott sírni édesanyját.

Te láttad-e édesanyád sími?
Nem járta át éles töröd szívé?
Nem láttad nehéz terhét cipelni?
És tudod-e mindez vajon kiért?
Kinek szíve bajod, bűnöd bánta,
Nétán te voltál a Golgotája?

Az a keserves nap is véget ért.
A gyermek szívébe lándzsát döftek.
Anyád hány keserves évet megélt,
Amíg Téged gondosan felnevelt!
Végigjárt teérted sok Golgotát.
Borítsd be virággal a sírhantját!

“ZÁPORKÉNT HULL MAJD AZ ÁLDÁS”

Nekem egy nagyon kis egyházközségem volt, vagy talán úgy is mondhatnám, hogy egy nagyon nagy, csak kevesen voltak benne. Négy falu területén helyezkedett el az egyházközségem négy gyülekezettel, amelyhez egy csomó tanya is tartozott. A négy falu öt iskolájában végeztem hitoktatást, négy helyen tartottam istentiszteletet, és volt olyan év, amikor ezerhatszáz látogatást végeztem. Ha a hívek teljes létszámát összeadjuk, akkor hétszázan voltak. Köztük sem vezérigazgató, sem kegyelmes úr nem volt található – nem úgy, mint a háború előtt az egyik fővárosi gyülekezetünkben, ahol csak az nem volt méltóságos, aki kegyelmes volt –, itt kevés kivétellel mindenki tsz-tag volt; egy nyugalmazott

sabbnak a szolgálat ellátása, mert rendkívüli időjárási jelenségek bárhol és bármikor előfordulhatnak, szívárványt például már karácsonykor is láttunk, de olyan élményünk még nem volt, hogy pünkösdkor Magyarországon havat kellett volna söpörni. Pünkösdkor tehát fel lehet ültetni a legátust a kerékpárra, nem kell sok-sok kilométert gyalogolnia, és harmadik prédikációjának az elmondása után még csak fáradtnak sem fogja érezni magát.

Így gondoltuk, és ez többször be is vált. Voltak nagyon szép pünkösdi ünnepeink ragyogó napsütéssel, felszáradt bicikliutakkal, hazatérésünk után csodálatos élményeiről beszámoló legátusainkkal. Ők is boldogok voltak, hogy itt lehettek, mi is boldogok voltunk, hogy vendégül láthattuk őket. Biciklizni minden teológus tudott, az nem okozott gondot, de azért egy kis nehézség itt is adódott néha. Bár mindegyik teológus kerékpározott, de nem sötétben, keskeny gyalogösvényeken. Márpedig amikor az esti istentiszteletről mentünk haza, itt nem voltak úgy ki-
világítva az utak, mint a fővárosban, a vasúti töltés melletti gyalogösvény pedig még a pesti Ráday utcánál is némileg keskenyebb volt. Ilyenkor elő kellett vennem a konstruktív gondolkozóképességemet valamilyen megoldás kitalálása érdekében,

Az egyik pünkösdkor egy később jól ismert legátus jött hozzánk: *Németh Géza*. Ő nagyon komoly, hittel és lelkesedéssel teli teológus volt, ami normális körülmények között nem is lett volna baj, csakhogy az ötvenes évek nem voltak normális körülményeknek nevezhetőek. Ezért már teológuskorában gyakori összeütközései voltak a feletteseivel. Akkor ugyanis a lelkesedés mellé józan ész is kellett, sőt az sem volt baj, ha a lelkesnek ravaszabb volt az észjárása, mint a kommunista vezetőknek. Egy alkalommal például Fehérvár mellett valamilyen erdős részen akart kiránduló egyháztagnak prédikálni, amiért majdnem kizárták a teológiáról. *Bereczky Albert* nem volt rosszindulatú, ezért ezzel a korszakalkotó megállapítással próbálta elsimítani az ügyet: „A Református Egyházban rend van”, amibe az Egyházügyi Hivatal is belenyugodott, és Géza maradhatott a teológián.

Ez természetesen semmilyen hatással sem volt Nagylókon legátusi szolgálataira. Nagyon áldott pünkösdi igehirdetéseket tartott közöttünk, és hogy minden jó legyen, az idő is csodálatosan szép volt, amikor reggel felébredtünk. Vigán kerestünk el Körtvélyesre, majd onnan Kislókra, a délutáni istentiszteletre. Itt azonban becsúszott egy nem várt esemény a számításunkba. Amíg Géza Kislókon pünkösdi szolgálatát végezte, hirtelen viharfelhők jelentek meg az égen, minden elsötétült körülöttünk, és úgy ömlött az eső, mintha rendőrségi vízágyúkkal lövöldöztek volna. Tulajdonképpen szép lenne egy ilyen nyári zápor, ha nem kellene utána hazamenni a felázott nagylóki dűlőutakon. Nekünk viszont haza kellett mennünk, de ez keréken már nem sikerült.

*Id. Pap László osztálya a budapesti teológián.
Az álló sorban balról az első: Németh Géza*

állomásfőnök volt a legnagyobb rangú egyháztagnom.

Ezt azért bocsátottam előre, hogy világos képet nyújtsak egyháztagjaink vagyoni helyzetéről. A nagylóki lelkipásztor egyáltalában nem volt a régi értelemben vett „nagypapnak” nevezhető, gyülekezeteink tagjai pedig soha nem törték azon a fejüket, hogy vajon mit csinálhatnának felesleges pénzükkel, nekik ugyanis gyakran még szükséges pénzük sem volt, nem hogy felesleges. Ennek ellenére minden évben fogadtunk legátust a három nagyünnepen. Később ezt kénytelenek voltunk mérsekélni két ünnepre, miután az egyik karácsonyi legátusunk beleesett a patakba, aminek a vize olyan idő tájt nem szokott túl melegen csordogálni. Később a húsvéti legátusról is le kellett mondanunk, mert előfordult, hogy húsvét másnapján, április 12-én olyan hóviharba keveredtünk, aminek nem mertük többször kitenni a legátust.

Maradt tehát a legátus fogadására a pünkösdi ünnepe. Ez több szempontból is alkalmasnak bizonyult. A három ünnep közül pünkösdkor kértek a legkevesebb helyre legátust, ezért a teológusok különösen örültek, hogy mi éppen ekkor szeretnénk a teológiai akadémiánk szolgálatra kész hallgatóinak a biznyságtételét meghallgatni. Nálunk pedig ekkor tűnt a legbiztonságo-

sebbnek a szolgálat ellátása, mert rendkívüli időjárási jelenségek bárhol és bármikor előfordulhatnak, szívárványt például már karácsonykor is láttunk, de olyan élményünk még nem volt, hogy pünkösdkor Magyarországon havat kellett volna söpörni. Pünkösdkor tehát fel lehet ültetni a legátust a kerékpárra, nem kell sok-sok kilométert gyalogolnia, és harmadik prédikációjának az elmondása után még csak fáradtnak sem fogja érezni magát.

Így gondoltuk, és ez többször be is vált. Voltak nagyon szép pünkösdi ünnepeink ragyogó napsütéssel, felszáradt bicikliutakkal, hazatérésünk után csodálatos élményeiről beszámoló legátusainkkal. Ők is boldogok voltak, hogy itt lehettek, mi is boldogok voltunk, hogy vendégül láthattuk őket. Biciklizni minden teológus tudott, az nem okozott gondot, de azért egy kis nehézség itt is adódott néha. Bár mindegyik teológus kerékpározott, de nem sötétben, keskeny gyalogösvényeken. Márpedig amikor az esti istentiszteletről mentünk haza, itt nem voltak úgy ki-
világítva az utak, mint a fővárosban, a vasúti töltés melletti gyalogösvény pedig még a pesti Ráday utcánál is némileg keskenyebb volt. Ilyenkor elő kellett vennem a konstruktív gondolkozóképességemet valamilyen megoldás kitalálása érdekében,

nehogy én menjek Nagylók felé, legátusunk esetleg Kislók felé tévedjen el. Találtam is. Én mentem elől, a legátus utánam, és hogy lássa az irányt, az én biciklim hátsó sárhányóját befestettem fehér festéssel. Az ötlet jónak bizonyult, a legátus nem tévedt el, de a fehérre festett sárhányó annyira megfogadta a képzeletét, hogy amikor fél századdal később a Zsinaton többször találkoztunk, nem mulasztotta el ezt újra mindig megemlíteni.

*Németh Géza a teológus társaival
(álló sor, balról a második)*

A nagylóki vendégmarasztaló sár nem engedi el olyan könnyen a rátévedt vándort, még a pünkösdi legátust sem. Megpróbáltuk tolni a biciklit, de az öt méter után úgy tele ragadt sárral, hogy még vonszolni sem lehetett, a könnyű nyári cipőinket pedig egyszerűen lehúzta a lábunkról a sár.

Miután megállapítottuk, hogy itt biciklizni ma már biztosan nem lehet, egyszerűen helycserét hajtottunk végre, nem a kerékpár vitt bennünket, hanem mi vittük a kerékpárt. Felvettük hát a jobb vállunkra, a bal vállunkon pedig átvettettük a cipőfűzővel összekötött sármasszát, amely reggel még cipőnek volt nevezhető, és így vonultunk végig ünnepelesen, mezítláb, a legelső ruhadarabokig csuromvizessé vált ünnepi öltözetünkben a nagylóki utcákon. Géza természetesen egyetlen zokszót sem ejtett e miatt a záporként ránk hullott áldás miatt, és ez a pünkösdi elázás abban sem akadályozta meg, hogy később felkarolja az Erdélyből menekült honfitársainkat. Az ő nagyon áldott további szolgálatairól tanúskodik a ma is élő Erdélyi Gyülekezet, ahol lehet, hogy pünkösdkor is esik néha az eső, de ott kerékpárt senki sem cipel a vállán, még a leghevesebb nyári zápor idején sem. Istennek legyen érte hála, gyakran hull ott is záporként az áldás, a különbség csak annyi, hogy ott ma senki sem ragad be tőle a sárba, mint annak idején, valamikor az ötvenes években megalapító lelkipásztoruk, amikor még gyülekezetünkben pünkösdi legátus volt.

Németh Gézával azután sokáig nem találkoztam, csak később a fiával, nem a nagylóki sárban, hanem a parlament süppedő piros szőnyegén. Én akkor parlamenti gyorsíró voltam, ő pedig országgyűlési képviselő, és ott már egyikünk sem mezítláb sétált a folyosó arannyal díszített oszlopai között.

Nagylókon nem Németh Géza volt az utolsó legátus. Nem ijedtünk meg a záporként hulló áldástól, továbbra is vártuk a teológiáról a szolgálni vágyó testvéreket, akik mindnyájan felejthetetlen élményekkel tértek haza. Azóta pedig már mindegyikük örökre hazatért. Pedig mindegyik fiatalabb volt nálam. Isten kimeríthetetlen kegyelme, amely megengedi, hogy mindezt most én írhatom meg.

Soós László lelkipásztor

Soós László

KÖSZÖNET

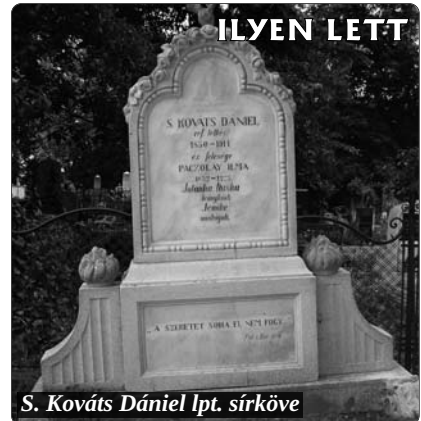
Gyülekezetünk tavasszal két közmunkás igénybevételére kapott lehetőséget, akik szorgalmas munkával a temető takarításában, a lelkészsírok tisztításában és más kertészeti munkában segítettek. Munkájukat dicsérik az alábbi felvételek. Becsületes munkájukért köszönetünket fejezzük ki.

ILYEN VOLT

S. Kováts Dániel lpt. sírköve

ILYEN LETT

S. Kováts Dániel lpt. sírköve

ILYEN VOLT

Paczolay Péter lpt. sírköve

ILYEN LETT

Paczolay Péter lpt. sírköve

NÁLUNK KERESZTELTÉK

Ollé Dávid,
Ollé Gábor és
Ollé Máté
Isten népéhez tartozik.

Benedek
Hanna
Isten
népéhez
tartozik.

MERT AZ ÉRTÉK BENNÜNK VAN! SZÍV-KÖZELBEN ERDÉLYI SÁNDOR

Április 11-én a Szent István Király Plébánia pinceklubjában a „SZÍV-KÖZELBEN Pomázon” beszélgető műsor sorozat vendége ERDÉLYI SÁNDOR kántorunk volt, gyülekezetünk legrégebben megválasztott presbitere, akit az alkalomra szóló meghívó így jellemez: „egy vérbeli pomázi, és vérbeli igaz, őszinte, tiszta ember”. A beszélgetést Naszádos József római katolikus költő, a plébánia kommunikációs vezetője készítette.

• Egy nagyon kedves készület volt közöttünk erre a beszélgetésre, és bár eddig nem túl gyakran osztottuk meg a gondolatainkat egymással, mégis, amikor beszélgettünk, olyan dolgok is szóba kerültek, melyek férfiak között akkor szoktak csak szóba jönni, amikor már régóta ismerik egymást. Nagyon köszönöm ezt a bizalmat, és örülök annak, hogy megismertem a személyedben egy olyan melegszívű és közvetlen embert, akit a következő jelzőkkel illetnék: egy nagyon érzékeny, tiszta szívű, jólelkű, őszinte és nyílt ember. Nem azért mondom ezt, hogy zavarba hozzalak, és utána ne tudjál beszélni, sőt szeretném, ha inkább te beszélnél. Arra kérnélek, hogy egy kicsit tustad be magad, mióta élsz itt Pomázon?

• Nagypapám 1903-ban került Pomázra kántortanítónak, a családjunk azóta itt él. Én az előző, 1949-es alkotmánnyal vagyok egyidős. Ez úgy történt, hogy éppen az akkori alkotmány kihirdetését ünnepelték, édesapám is kint volt az ünnepségen a gyerekekkel, akiket tanított, mikor a faluból jöttek hangosan kiáltozva: „Tanító úr, megszületett a fia!”. Ez voltam én. Dr. Koronka Gábor főorvos úrnál születtem, vasárnap délben. Édesanyám 1946-ban került Pomázra. Ő Erdélyből volt kénytelen eljönni, mert a történelem változtatta a határokat.

Pomázon kezdtem jámi iskolába 1955-ben, Bóna Anti bácsi igazgatósága alatt. Nemes Jenőné volt az elsős tanítóm, másodiktól Gyurgyik Gyuláné Inci néni. Az első két osztályt még itt jártam, csak napköziben voltam fenn az akkori 2-esben, a mai Sashegyi iskolában, de utána édesapa praktikus megfontolásból átvitt oda, ahol az 50-es évek elején iskolaigazgató volt. Majd elbocsátották igazgatói állásából. Az volt a vád ellene, hogy beengedte a „klérust” az iskolába. Azaz megengedte Demeter József református lelképásztornak, hogy hittant tanítson.

1955 nagypéntekén édesapám utasítást adott Demeter Miklósnak, a nagytiszteletű úr fiának, hogy pakoljon össze az iskolában, és menjen haza, mert a templomban kell orgonálnia. Nekem ez azért fontos, mert tíz évvel később a nagytiszteletű úr beírta a kisokos könyvbe, hogy „Sanyika először orgonált a templomban”. Ez a Sanyika én voltam.

Elkezdtem zongorázni tanulni. Gyurgyik Gyuláné Inci néni tanította a szolfézt, és az első zongoraleckéket is tőle vettem. Később a szentendrei zeneiskolába jártam, ahol Schmidné Irénke néni tanított. 1963-ban, amikor elvégeztem az általánost, édesapa egy élelmiszeripari szakközépiskolába akart beíratni, de másként alakultak a dolgok. Nagykőrösön jártunk, édesapa itt járt a Képzőbe. A templom után rögtön a Képző jött, és mondta, hogy „itt a gimnázium, ide jártam iskolába, benézünk”. Bementünk, és éppen a matek-fizika tagozatos osztályba kerestek diákokat. Kapacitálni kezdtek, „gyere, járjál hozzánk”. Beleegyeztem. Nem szerettem se a fizikát, se a matekot, de elvégeztem, köszönhetően kitűnő tanárainknak, mint például Páhán István fizika tanáromnak. Voltak pap tanáraink is, bár természetesen államosították már a gimnáziumot. Ma Nagykőrösi Református Gimnáziumnak hívják, és mellette van a Képző. A gimnázium kollégiumában laktam, négy évig odajártam.

• Így akkor elkerültél a családtól.

• Igen. Édesapám 1955-ben kapta az első agyvérzést, utána 1960-ban egy másikat. Én abba a korbba kerültem, amikor nehéz megfékezni egy 13-14 éves gyereket, így jónak látták, hogy kollégiumba kerüljek, hátha ott megnevelnek. De ennek még egy indoka volt.

Anyai nagypapám katolikus volt, anyai nagyanyám pedig erdélyi református lelkész családból származott. Édesanyát Szébenbe, egy katolikus zárdába küldték tanulni, ott

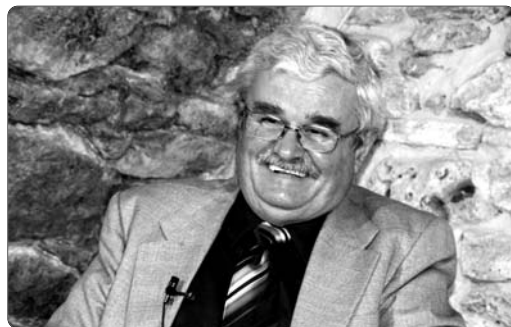

Erdélyi Sándor és Naszádos József

kapta katolikus nevelését. Apai nagypapám Pomázra jött, és a könyvek azt írják, hogy koszt, kvártély mellé asszonyt is kapott, feleségül vette Kuchenbauer Mariskát, azaz nagyanyámat. A bajorok nem reformátusok, túlnyomórészt katolikusok, de ennek ellenére az Erdélyi tanító úr felesége lett. Ettől kezdve a családban mindenki református maradt. Apai nagypapám Nagykőrösre való volt, arról a környékről származott. Egy rokonunk az 1700-as évekig kinyomozta a családfánkat, és kiderült, hogy Nagykőrös-Nyársapát-Cegléd környékén van egy Mátyás-halom, amit egy Erdélyi Mátyásról neveztek el, mert a török időkben állítólag négy törököt ott megnyuvasztott.

Természetesen a kollégium egy 13-14 éves gyereknek nagy kötöttség, haza akartam menni, de hála Istennek Kőrösön voltak rokonaink, akikhez ki lehetett menni. Folytatam a zongoratanulást is. Egy vak bácsihoz jártam órákra, így volt egy újabb indok, hogy miért megyek ki. Általában szombaton hazajöttem, vasárnap elmentem a pomázi templomba (nem istentiszteletre, hanem a templomba), aztán vissza Kőrösre.

1964. februárban volt egy politechnika óránk az iskolában, kint fociztunk az udvaron, és eltört a lábam. Másfél hónapig itthon voltam Pomázon. Édesapa fekdűt az egyik ágyon, én a másikon. Március végén vették le a gipszet, akkor visszamentem Nagykőrösre. Édesapa május 9-én rosszul lett, üzentek értem, hogy menjek haza.

Két nap múlva meghalt. Édesanya 39 évesen, három gyerekkel egyedül maradt. Egy kolégista csibésszel és két iskolás nagylánnyal.

• *Az egész család Sanyikázott téged?*

• Sőt, egész Pomáz. A pomáziaknak azért voltam Sanyika, mert Sanyi az édesapám volt. A régi „igazi” pomáziaknak a Sanyika én voltam. Azóta hol így, hol úgy hívnak, Sanyikának már egyre kevesebben.

• *Mondják néhány pomázit, aki fontosak számodra, akik Sanyikának neveztek téged.*

• Binder Laci, Csere Laci, a Verebes-lányok, Nemesné Marika néni például, és sokan mások.

• *Hallottam, hogy a főorvos úrral is nagyon jó viszonyban voltál.*

• *Brezanóczy János főorvos úrral igen jóban voltunk.* Édesapát kezelte az 50-es évek közepétől. Neki is Sanyika voltam. Édesapa halála után azt mondta nekem: „Sanyika, most te vagy a családfő, neked kell helytállni, ezért

aztán akkorát estem vele, amekkorát kell.

• *Megvolt a tűzkeresztség.*

• Igen. Így kezdődött a technikai sportokkal való kapcsolatom. Érettségire kaptam egy kis támogatást János bácsitól, ebből megvehettem életem első saját motorját, egy Simson Schwalbét. Úgy gondoltam, természetesen ezzel versenyezni kell.

• *Addigra már lett jogosítványod?*

• Az hamar meglett, nem használtam a motort jogosítvány nélkül. Ildi húgommal elmentem egy pályát fölími, a Duna túlsó oldalán mentünk, Dunakeszi, Göd, Vác határában, néhol 20-30 cm-es homokban, ami borzasztó volt, de tartani tudtam a motort, Ildi sem esett le. Vissza is értünk. Másnap verseny volt, és rögtön harmadik lettem. Életem első versenyén. Gondoltam, na, ez megy nekem.

Ebből a kismotorból lett aztán egy MZ, egy nagyobb motor, és az országos bajnokságban 1970-től 73-ig ezzel motoroztam. 1972-ben bajnok lettem. 73-ban viszont elvesztettem a bajnokságot egy technikai hiba miatt. Ha azt a versenyt befejezem, akkor másodszor is bajnok vagyok.

• *Ez milyen motorverseny volt?*

• Enduro jellegű volt, tehát terepen is mentünk, meg közúton is. Akkor még nem morogtak a zöldek azért, hogy az erdőben megyünk. Nagyon szerettem Pilisszentiván határában a bánya melletti utat, azon versenyt is nyertem, és egy bajnokságot is. Mivel nem reméltem, hogy nagy eredményeket fogok elérni, ezért alaposan megtanultam az autó-motor sport szabályait. Minden szabálykönyvet betanultam, és elkezdtem bíraskodni. 1970-ben Sopron mellett, a Bécsi-dombon – havazásban – bíraskodtam, közel Ausztriához. Érdekes gondolatok fordultak meg a fejemben.

1973-ban elkezdtem autózni.

• *Akkor már dolgoztál?*

• Igen. Érettségi után 1967-től 70-ig jártam a Kandóba főiskolára. Utána saját zsebből, meg édesanya és János bácsi segítségével – aki időnként egy-egy tankolásra adott támogatást –, elkezdtem az autózást. 1973-tól 81-ig autóztam. Ebben volt Mini Austin, 128-as Fiat, 76-ban egy Porsche, 77-ben Lada, 78-ban 1500-ös Lada, és aztán még pár autóval. 1979-ben egy 1300-as „állami” rendszámú Ladával magyar bajnokok lettünk *Felián Istvánnal*. Olyan nagyokkal is mentem, mint Kiss Dezső, Gaál Baba.

• *Kezded, lábad egészséges?*

• Igen. Autóznom kell, és akkor nincs semmi baj. Egy szomorú eset történt azonban 1977-ben. *Kendeffy Anikó* az utcánkban lakott, a család barátja volt, bevitt dolgozni Pestre, mert az én autóm elromlott. Az Árpád-hídon a vezetőoldalon bal oldalról belénk jött egy Polki. Anikó meghalt. Jobb oldalon elől *Domján Éva*, én meg a hátsó ülésen ültem a Trabantban. A versenyzői ösztön mentett meg, ahogy megfeszítettem magam, és rácuppantam az előttem lévő ülésre. Nekem csak keresztcsont-, sze-

A Regius családdal

méremcsont-, ülőcsont-, medencelapát-törésem lett, de még ebben az évben tudtam versenyezni tovább. Versenyen soha nem történt velem ilyen mesélni való.

• *De esni is jól tudsz, mert ma is elestél, és itt vagy, hála Istennek, egészségesen.*

• A „hála Isten” említetted. Igen, sok ilyen „hála Isten” volt az életemben. 1981-ben fejeztem be az aktív versenyzést, utána már csak alkalmanként szálltam be, és bíraskodtam. 1981 után a versenyzők, mint például *Ferjancz Attila* is, tőlem kapták a versenyre való jogosítványt. Sokakat az akkori nemzedékből, *Maruzsit, Érdit* és másokat is én vizsgáztattam.

• *Az előbb azt mondtad, hogy hazajöttél, és nem istentiszteletre, hanem templomba mentél. Ezt hogy értetted?*

• *Köri* (keresztanyám), *Regiusné Erdélyi Mária* orgonált édesapa halála után a templomban. Én is mindig mentem vele. Bementem, elénekeltem, amit kell, olimádkoztam, amit szoktunk, meg végig ott voltam, hallgattam *Demeter József* – igehirdetését(?), nem, a beszédét hallgattam. És unatkoztam. 1962-ben konfirmáltam, korábban, mint a többiek. Akkor tettünk egy fogadalmat: „*református magyar vagyok, amíg élek, az maradok. Megígérem, megfogadom, hogy hitemet holtig tartom.*” A hit mélységét azonban fiatalként még nem érezhettem. Idő kellett hozzá. A szüleim gondoskodtak azonban arról, hogy megmaradjak a mi református közösségünkben, ez nagy segítség volt számomra.

Az edzések, versenyek, bíraskodás sok vasárnapot elvitt. 1986-ban meghalt a keresztanyám, és *Demeter Mikiék* mondták, hogy „akkor, Sanyi, most neked kell csinálni”. Húha, föl kellett menni az orgonához. *Szűcs Ferenc* volt az akkori lelkészünk, kérdeztem tőle, tiszteletes úr, mi lesz az ének, hogy tudjam gyakorolni. Mindig szombat este megkaptam, és akkor gyakoroltam. Főleg az első két alkalomkor úgy járt a lábam az orgonán, alig bírtam lefogni, nehogy megszólaljon. Később már nem ugrált a lábam, elkezdtem odafigyelni az igehirdetésekre, de még mindig nem volt az igazi.

A 90-es évek közepén *Sipos Károlyné Tóth Mártival*, és a családjával ki kellett menjek Németországba, Hannoverbe, egy esküvőre, de két nappal korábban értünk ki. Éppen *Billy Graham* tartott egy evangélicizációt

Id. Erdélyi Sándor és a család

igyekezzél”. Nagyon sok jót tett velünk János bácsi. Harmadikos gimis koromban odaadta a motorját, „itt van, menjél vele”. Mondtam, „nem, nem lehet, nincs jogosítványom”. Azt mondta, „oldd meg!” Hazatoltam a motort, de aztán arra gondoltam, csak jó lenne menni vele. Be akartam rúgni, de nem ment. Mért nem megy? (Nem tudtam, hogy sebességbe kell tenni.) Azt láttam, hogy ilyenkor betolják. Elkezdtem tolni, ráugrottam, nem megy. De aztán csak elindult valahogy. Kimentem vele az utcára. Akkor még a Luppá utca makadám kövekkkel volt kirakva, elkezdtem motorozni rajta, a temetőig és vissza. Itt, a plébánia sarkán

Sanyika két évesen

Essenből, amit angolról németre fordítottak, és a németet pedig nekünk magyarra. Amire magyarra ért, addigra már szinte értettem, miről van szó. Nikodémus története volt, hogy szükséges az embernek

Egy várnai versenyre motorozva a Bucsín-tetőn

újjaszületnie, és akkor valami furcsa érzés fogott meg, na nem olyan, mintha megsimogatnának egy libatollal, de olyan érdekes volt. Kimentem ebből a nagy helységről, ahol szerintem 300-400-an voltak, egy nagy kultúrház jellegű épületben, és kinn az ajtóban Tóth Mártival találkoztam, (nem tudom, mért éppen vele, mért nem a németekkel). Márti néni tanított engem a vasárnapi iskolában, és töltötte ki a szőlőfürtöket, ami azt jelentette, hogy ott vagyok, vagy nem vagyok ott. Ha ott voltam, akkor szépen kizöldült a szőlő, ha nem, akkor piros volt. Ő tanított bibliai történetekre, olvastuk együtt a Bibliát. Útközben hazafelé Kari bácsival, Tóth Márti férjével beszélgettünk. Egy osztálytalálkozót szerveztünk a régi körösi osztálytársakkal, a szálást nekem kellett intézni, és mondtam Kari bácsinak, „valami történt velem, és ezt el kellene mondanom a többieknek, de nem tudom elmondani”. Kari bácsi azonban biztatott, „de Sanyi, el fogod tudni mondani!” És igaza lett Kari bácsinak, végül el tudtam mesélni.

• *Mi történt ott, amit el kellett mesélned feltétlenül?*

• Azt, hogy addig templomba járó, válásos ember voltam. Addig a bizonyos essen, illetve Hannoverben hallott evangélikációig. Ebben a Nikodémus történetben érintett meg Isten Lelke, hogy igen, a Szentlélekkel és vízzel lehet újjaszületni, és azt hiszem, én ezt akkor éreztem meg. Azóta istentiszteletre járok, nem templomba. Voltak kísértekek az életemben, hogy menjek másfele, de úgy érzem, hogy jó helyen vagyok itt, és jól érzem magam ebben az újjaszületett állapotban magamat.

• *Rákerült a plakátra egy olyan titulusod is, hogy a legrégebbi pomázi presbiter vagy. Ez igaz?*

• Igen, de nem a legöregebb, mert vannak nálam idősebbek is. 1967-ben, amikor 18 éves lettem, választottak meg. Akkor már lehetett ilyen funkcióra választani, mert az egyik feltétel az, hogy az illető

nagykorú legyen, a másik, hogy a jelölt konfirmáljon, a harmadik pedig, hogy fizető egyháztag legyen. Demeter József nagytiszteletű úr ajánlott engem, a presbitérium támogatta, és azóta presbiter vagyok. Ez azért érdekes, mert 67-ben épp hogy leérettségiztem, nem vettem föl a műszaki egyetemre, és akkor azt mondta a tiszteletes úr, „Sanyi, elintézem neked a teológiát”. Hevesen tiltakoztam ellene, de hogy akartam én teológiára menni. Nem is erősködött többet. '70-ben azért azt mondta, „Sanyikám, a kántorképzőre el kell menni”. Máté János, a Kálvin tér orgonistája, Kalocsay Ferenc főtisztviselő, Arany János, Berkesi Sándor, a debreceni Kántusnak a vezetője, ilyen fantasztikus tanáregyéniségek tanítottak ott minket. Elvégeztem, pedig akkor már motoroztam.

Még Demeter Józsefről egy aforizma. Ötödikes-hatodikos lehettem, édesapa és édesanya el voltak foglaltva, nekem pedig nyári táborba kellett menni, a Déliből indult a vonat Fonyódra. „Jóska, leviszed a Sanyit az úttörőtáborba?” „Persze, leviszem.” Mentünk

a vonaton, és be nem állt a szám: „tiszteletes bácsi, tiszteletes bácsi, kérek perccet, tiszteletes bácsi...” „Sanyika, ne mond már folyton, hogy tiszteletes bácsi, mond azt, hogy Jóska bácsi.” „Jó, tiszteletes bácsi, rendben.”

• *Mennyire vagy megelégedve önmagaddal? Úgy érzed, hogy te úgy beszélsz, ahogy élsz?*

• Többnyire igen. Vannak dolgok, amik nem úgy alakultak, ahogy szerettem volna, azt hittem, a dolgok csak úgy maguktól jönnek. A versenyzés több mint húsz éves időszaka miatt sok mindent nem tudtam teljesíteni. Én nagyon komolyan vettem az autó-motor sportot. Nem volt mel-

Érettségi kép

lette csajozás. Ha lementünk valahová versenyezni, és volt egy kis szabadidőnk, akkor is a papírokat bújtam, számolgattam az időt, hogy mennyit kell teljesítenünk, hogy kell mennünk. Úgy alakult, hogy a húgomnak van két csodálatos fia és két unokája, nekem ez nincs.

• *És neked otthon vannak serlegeid?*

• Igen. A Sashegyi iskolában, amikor Piri még tanított, Juhár Marika vezetése alatt volt egy ilyen „nevezetes embereink” akció, oda kellett vennem az érmeiket, meg az okleveleket. Ami most erről eszembe jut, hogy Juhár doktor úr is akkoriban került Pomázra, amikor nekem ment az autósport. Volt egy plakát rólam, a Porschével lefénnyképezve. Egyszer mondja Juhár doktor úr, hogy „hát a Sanyika egy nagyon fontos ember, otthon ki van téve nálunk a WC-ben”. Juhár Tamás tette föl a plakátot.

• *Mi az, ami kimaradt az életedből, amit szeretnél még megvalósítani, elérni?*

• Most délután kint voltam a temetőben, és azt láttam, hogy a családból 76 éves korában haltak meg a legöregebb hozzátartozóink, és bár mindegy, hogy mikor kell elmenni, de jó lenne legalább addig élni. De a lényeg, hogy amíg mozogni tudok, és nem vagyok terhére másnak, én szívesen segítek annak, akinek tudok. Családban is, gyerekeknek, másoknak. Bár általában akkor szoktak kérni, amikor nincs időm, tudom, hogy akkor kell segíteni, amikor szükség van rám. Így szeretnék élni, amíg Isten megengedi.

Egy versenygyőzelmet ünnepelve 1998. július 6-án.

Tíz fiatal lány állja körül az Úr asztalát. Ünneplőbe öltözöttek, izgalommal az arcukon vonulnak be a templomba, mintha csak esküvőre készülének – igaz, vőlegény nincs sehol. Pedig fogadalmat tenni jöttek a lányok: Istennek. Konfirmálnak, vallást tesznek hitükről.

– Azt hiszem, az elmúlt két évben próbára tettük Zoli bácsi türelmét! – hangzik el a tételmondat a fogadalomra készülő lányok egyikétől. Hangos nevetés a válasz, azt hiszem, ebben mindannyian egyetértenek.

Bíró Anita, Czender Henrietta, Jánosa Noémi, Rudolf Mónika, Lázár Árnika, Kis Boglárka, Mazaray Médea, Osváth Míra Lívia, Pálffy Zsuzsanna, Lagoas Liliána már túl vannak a nehezén, sikeresen konfirmáltak. Ahogy ülnek velem szemben, nem sokkal a fogadalomtételük előtt a gyülekezeti házban, az előző napi félelemmel vegyes izgalomnak már nyomát sem látni. Sokkal inkább az öröm, az izgatottság sugárzik arcukról és az eltökéltség: pontot tesznek egy két éves történet végére.

Mert akkor kezdődött az egész. Útra indultak, felfedezni, mit is jelent keresztyénnek, Isten gyermekének lenni. Tizennégyen indultak el e rögös, ám mégis szép úton. Akkor még volt köztük fiú is, mostanra tízen maradtak. Különböző okai voltak a távozásoknak, ahogy azoknak a fiataloknak is megvolt az okuk a kitarásra, akik maradtak, és két éven át jártak péntek esténként a káté órára. Mikor arról faggatom őket, miért is döntöttek úgy 13-14 évesen, hogy Isten és a gyülekezet színe előtt, szüleik, nagyszüleik, keresztszüleik, testvéreik és barátaik társaságában tesznek vallást hitükről, összenéznek. Kicsit talán zavarban is vannak.

– Nem is tudom. – hangzik innen is, onnan is – Valahogy olyan természetes volt, hogyha ebbe a korba lépek, konfirmálni fogok.

Másokat a társaság vonzott:

– A barátaim is jártak és úgy tűnt, jó móka itt együtt lenni péntekenként. – meséli Kis Boglárka, aki a konfirmáció előtt a keresztség sákramentumát is magára veszi. – Szóval eleinte csak az osztálytársnőim miatt jöttem. Korábban nem terveztem, hogy valaha konfirmálni fogok, hiszen katolikus családban nőttem fel. Aztán, ahogy telt az idő, egyre otthonosabban éreztem magam ebben a környezetben, éreztem, itt a

helyem, és már nem csak egy letudandó kötelesség volt, hogy végül konfirmáljak. Tudtam, ezt szeretném. Még akkor is, ha a családom eleinte nehezen békélt meg a döntéssel.

Az első évben Bíró Kriszta, hitoktató, gyülekezetünk oszlopos tagja vette a szárnya alá a lányokat. És hogy ki volt a szigorúbb, a tiszteletes úr vagy Kriszta? Hangos nevetés a válasz, a lányok egymás szavába vágva válaszolnak.

– Kriszta!

– A tiszteletes úr!

Abban azonban nagy az egyetértés, hogy mindkettejüknél egyaránt izgalmasak voltak az órák – kinél ezért, kinél azért.

– Krisztánál még dolgozatot is írtunk. – emlékszik vissza egyikük.

– Zoli bácsinál viszont az utolsó hét volt a nehéz, a vizsgára való felkészülés. – teszi hozzá a másik.

Annyi azonban bizonyos, hogy lett legyen bármilyen nehéz a felkészülés, a kis csapat nagyon jól összekovacsolódtott az évek során. Az első évben még bizalmatlanul tekintettek egymásra, mindenki a saját, jól ismert kis csoportjában barátkozott. Azonban hamar feloldódtak, és onnantól kezdve már a hosszú tanítási hét után is nagyobb kedvvel érkeztek a pénteki órára. Persze, hogy jókedvvel, hiszen már jól ismert arcok között ülhetnek, tanulhattak, nevetgélhettek.

– A kedvenc kérdésünk a harmadik parancsolatot firtató – néznek össze cinkos mosollyal a lányok –, ezt egy életre megtanultuk. Főleg, miután a sikeres bementés után pár perccel már sikerült is szánkra vennünk az Úrnak nevét.

A májusi szombaton – pünkösd előtt egy héttel – sokan voltak kíváncsiak a lányok tudására. Többek között a presbitérium tagjai is, akik csak egy pillanatig tűntek szigorú bírónak.

– Aranyosak voltak! Látszott rajtuk az izgalom, az igekezet – így az egybehangzó vélemény.

– Olyan kedvesek voltak! Az első sorokból biztattak mosolyogva, egyáltalán nem voltak szigorúak – így a lányok.

Anita, Heni, Noémi, Mónika, Árnika, Bogi, Médea, Míra, Zsuzsi és Liliána pedig kitétek magukért. A feltett kérdésekre rendszerint több kar lendült magasba, egymással

versengve, ki adja meg rájuk hamarabb a helyes választ. Ha pedig el is bizonytalánosodtak, valaki mindig akadt a társaságból, aki kivágta magát, és hiba nélkül felelt a kérdésre, bár néha a tiszteletes úrnak is be kellett segítenie. A kérdés-feleletek sorát közös éneklések szakították meg, először kicsit halkán, bártortalanul, később azonban egyre magabiztosabban, majd ismert bibliai történeteket mondtak el.

– Ez volt talán a legnehezebb: megtanulni szó szerint a történeteket – mesélik a lányok. Mert hiába ismeri az ember már olyan régóta az ötezer ember megvendégelésének eseményeit, vagy éppen Zákheus történetét, nem egyszerű azt szó szerint visszamondani nagyobb közönség előtt. Azonban ezt a próbát is sikeresen kiállták. Mondani sem kell, a presbitérium egybehangzó döntése szerint mindannyian eredményes vizsgát tettek.

Másnap került sor a fogadalomtételre, melyen el kellett mondani a „mumus” kérdésre, vagyis a 113-ra a választ.

– Ezzel nehezen birkóztunk meg – olyan hosszú! De végül átrágtuk magunkat rajta, most már fejből tudjuk – avattak be a lányok a vasárnapi istentisztelet előtt néhány perccel.

Nem is volt gond. A zsúfolásig megtelt templomban egyszerre zendült fel tíz egészseges, boldog hang: „Mind testetül, mind lelkestül, mind életemben, mind halálomban...”

A lányok tehát megkönnyebbülhettek, sikeres konfirmációt tettek, két év tanulásnak végre learahatták gyümölcsét. És hogy mi volt a legnehezebb?

– Felkelni vasárnaponként... Hiszen a templomban beszélgetni sem lehet... – De mint minden választ, ezt is kacarázás követi, nem hiába, hiányozni fog ez a két év, a társaság, a péntek esti hangulat, a tanulás, a csendes áhítat. De jön helyette új korszak, hiszen most már Isten népének és a Pomáz-Csobánkai gyülekezetnek teljes jogú tagjai. A lányok körül lebzselő csupa mosoly Cseri Anna sem maradhat ki a „vigasztalásból”:

– És jöhettek ifire is! Ugyanitt, ugyanekkor. Csak gyertek!

Mert – ahogy az intelmet az ünnepi prédikációban is hallhattuk – Isten keresése jó, ha egy életen át tart.

Hardi Judit

KONFIRMÁCIÓI VIZSGA - 2014. MÁJUS 31.

KONFIRMÁCIÓI FOGADALOMTÉTEL - 2014. JÚNIUS 1.

A konfirmandusok közös imája

Fogadalomtétel előtt

Bíró Krisztina

Jánosa Noémi megáldása

Kís Boglárka
Isten népéhez
tartozik

A gondnokok köszöntik a konfirmandusokat

Imádság Úrvacsora vétele előtt

A 2014-ben konfirmáltak:
Lagoas Liliána, Mazaray Médea, Kís Boglárka, Lázár Árnika, Pálffy Zsuzsanna,
Rudolf Mónika, Osváth Míra, Czender Henrietta, Biró Anita, Jánosa Noémi

„Virágok láttatnak a földön” (Énekek 2,12a)

HÍREK NYÁRÁDKARÁCSONBÓL

PAPRIKA VAGY VIRÁG

– Értelmetlen virágokkal foglalkozni, legalábbis szerintem – mondja a harmincas éveiben járó fiatal ember. – A paprika, az igen, az hasznos, azzal érdemes foglalkozni.

– Tökéletesen igaza van abban, hogy Ön szerint – mondtam én, majd hozzáfűztem, hogy – a változatosság gyönyörködtet. Mi lenne, ha a világ paprikából állna, ráadásul erősből!? Paprikás kedvű emberekből!? Jó, hogy az Úr virágot is teremtett!

*

Idén január 5-én tartott közgyűlésünk alkalmával a templomunk úrasztala megtelt virággal. Lelkipásztori beszámoló után, mely magába foglalta a tavalyi év egyházi eseményeit, név szerint is megemlékeztünk azokról, akiket megkereszteltünk, a konfirmándusokról, és azokról a testvérekről, akiket az Úr elszólított e földi létből. Igaz, hogy a virágok egy része pár nap után elhervadt, de a cserepesek kitartottak. Így január végén az imahét alatt, amikor minden este vendég-lelkipásztor szolgált, evangélizált, a templomból nem hiányzott a virág. Az imahetet az alsónyárárdmenti presbiterek találkozájával zártuk.

*

Virágvasárnapig párszor megkondult a „hírvívő” harang. A gyülekezet már jól ismeri a szaggatást, s ilyenkor – ha nem tudják, kiért harangoznak – érdeklődnek, hogy ki halt meg. Három napig reggel, délután, este szól a harang. A ravatalozás a családi háznál van (ami helyenként nagyon alkalmatlan). Temetés napját megelőző este sokan részt vesznek a virrasztóban. A lelkipásztor és a kántor is megjelenik. Isten igéjével, énekekkel, imával vigasztalják a gyászolókat. Másnap a szolgálat a háznál kezdődik. Rokonok, barátok, ismerősök (körülbelül 80-150 személy) gyülekezete várja az igehirdetőt. Rövid ima, ének után elindul a gyászmenet a templomba. Ez az út időnként kész kálvária a nagy forgalom miatt. A koporsót elhelyezik a portikusba, a család körülüli, a gyülekezet helyet foglal a templomban és meghallgatja a vigasztaló ige üzenetét. Utána kimegyünk a temetőbe, a sírnál befejezzük a szolgálatot, s addig énekelünk, míg a frissen hantolt sírra ráhelyezik a virágkoszorúkat.

*

Gyülekezetünkben hat fiatal konfir-

mált. Két évig tartott a felkészítő. Utolsó héten a szülők nagytakarítást végeztek a templomban és környékén. Virágvasárnap előtti szombaton az ifjakkal felékesítettük a templomot. Szászvirág kékje, a japánbirs

Áldott, szép konfirmáció volt.

pirosa, a fenyők zöldje, az orgona(virág) illata várták a nagy napot, amikor a nyiladozó életek vallást tesznek hitükről, készülődve a gyümölcsstermésre, mert „Mit használnál keresztyénységem, ha azt csak nyelvvél vallom, de nem termem gyümölcsöket, inkább a bűnt javallom.” Áldott, szép alkalom volt.

*

Mennybemenetel ünnepe előtti vasárnap, bibliaóra után, amit a folyfalvi *Aszalós József*ék házáznál tartunk, meglátogattam *Fülöp Ágnes* nénit. Tőle kaptuk a jácinthagymákat, amiket elültettünk a parókia kertjébe. Páratlan illatú virágaikkal az idén is megörvendeztettek. Ágnes néni túl van virágkorán, paprikás emberünk szerint már gyümölcsstermő korát is rég maga mögött hagyta, nyolcvanhét éves, de szerintem még mindig termi a gyümölcsöket – a Lélekét. Nem értelmetlen tengődés a léte, igenis hasznos. Krisztus jó illata. Szaporodik testében az idegen anyag, ugyanis mindkét csípőförgőjától megszabadították, tizenöt évvel ezelőtt kapott újakat, de azok is megkoptak már. De a szemében a fény annál ragyogóbb, hite napról-napra erősebb.

– Nehéz volt leszokni a templombajárásról. Jó, hogy már a harangot sem hallom – mondja –, de minden vasárnap meg-

nézem, meghallgatom a tévében közvetített istentiszteletet.

Békességszerető szolgálóleánya a mi Urunknak, aki vallomása szerint még öt percig sem tudott haragudni senkire. Bocsánatot kapott és adott. Nehéz természetű férje mellett kitartott, unokája halála után lányát vigasztalja, támogatja. Ágnes néni tövisek között nyíló lilium.

*

Májusban a kis Lauránk kezdte az anyák-napi köszöntők sorát. Bátran, értelmesen szavalta: „Édesanyám, virágosat álmodtam, / Napraforgó virág voltam álmodban. / Édesanyám, te meg fényes nap voltál, / Napkeltétől-napnyugtáig ragyogtál.” Az ünnepély végére mindenki kivirult.

*

A hírvívő harangok nem némultak el. Apadunk. Megérett a helyzet egy ravatalozóra, amit saját forrásainkból nehezen tudunk megépíteni. Ezért kérjük a testvérek imatámogatását, hogy az Úr rendelje ki a szükségéseket.

*

Végül, szerintem van értelme a virággal foglalkozni. Jézus megfogja a hallgatósága tekintetét és a mezei liliumokra irányítja. Nem szőnek, nem fonnak, szebbek, mint a salomoni pompa. Ne aggódj, az Úr kirendeli a szükségéseket! Nézed a virágot, hallod a biztatást. A virágzást követi a gyümölcsstermés. A mag a földbe hull, elhal, hogy újra kezdődjön minden, a virágzás is. Mi így temetünk. Ezzel a meggyőződéssel.

Fülöp Ági néni

Virágos álmokat, fényes nyári napokat kívánunk Nektek, kedves pomázi-csobánkai testvérek innen Nyárádkarácsonyból. Legyetek tövisek között nyíló liliumok!

Áldás, békesség! Békesség Istentől!

Labancz Gyula lelkipásztor
Nyárádkarácson

Bár most a református jelképeink sorában foglalkozunk vele, de jellemzően egyetemes szimbólum: a galamb. A szimbólum eredete ugyanakkor a Szentírásban található. *Dávid Katalin* művészettörténész egy tanulmányában így ír:

„A szimbólumról, amit legáltalánosabban jelképnek fordítunk, tudnunk kell, hogy tulajdonképpen egy *signum significatum*, egy *signum representativum*, vagyis egy jel, ami jelöl, vagy képvisel egy más valamit, tehát nem önmagát, tehát nem azt, amit magunk előtt látunk. Jelentése önmagán túlmutat, utal valamire, és ezt az utalást a történelmi konvenció olyan mértékben összekötötte a látható szimbólum-alakzattal, tehát a jelképpel, hogy az ember, ha látja a jelképet, azonnal szimbolikus jelentésére gondol. Jó példa erre az olajágat tartó galamb alakja. Ha látjuk, senki nem tekinti természetábrázolásnak, hanem benne a béke jelét látja. Itt van tehát rögtön egy olyan nemzetközileg ismert jelkép, amelynek ikonográfiai gyökereit a Bibliában találjuk meg.”

Nézzük most meg, milyen bibliai igék jelenítik meg a galamb jelképét.

A Biblia bizonyossága szerint Izráel fiainak különösen kedves állata volt a galamb. Ez volt az egyetlen madár, amelyet az ember áldozatul bemutatott a templomban, elsősorban a tisztulási szertartásnál szerepelt áldozati ajándékként. *Bod Péter* „leksikon”-ában ezt írja: „A galamb szelíd, tiszta, társához hűséges, családíságot nem tudó állat, melyet meg is áldoztak régen Istennek. Ábrázolja I. a Krisztust, amennyiben az Istennek bemutatott bűnért való és hálaáldozatul. II. Az eklézsiát, minthogy családíságot nem tudó állat. III. Minthogy a galamb az ablakok körül repeső állat, jegyzi a megtérő pogányokat, kik nagy serénységgel mennek az eklézsiába (Ésa. 60:8). IV. Példája a szelidségnek és jámborságnak is (Mát. 10:16).”

A galamb, mint a kiengesztelődés és a béke jelképe, a vízözönhöz kapcsolódik. Az 1Mózes 8,11 verse szerint egy galamb, olajággal a csőrében hozta hírül Noénak a bárkába, hogy véget ért az özönvíz: „*Estére megjött hozzá a galamb, és ekkor már egy leszakított olajfalevél volt a csőrében. Ebből tudta meg Noé, hogy a víz lepadt a földről.*” Jó tudni, hogy a sokszor látott békegalamb jelképnek bibliai gyökere van, amely arról szól, hogy a Mindenható Isten megbékélt az emberrel. Rimaszombati Kazai János, a hányatott sorsú református prédikátor, a már öt éve tartó Rákóczi-szabadságharc idején is ezért adta a Bártfán, 1708-ban megjelent imádságoskönyvének ezt a címet: „Zöld olajfa ágat szájában hordozó Noé galambja.”

A galamb ősi jelképe a léleknek. A galambok, amelyek a korai keresztény sírmlékeken egy koszorún vagy az élet fáján, esetleg a kereszten vannak, az élet forrásából vizet isznak, vagy egy hajón ülnek, a meghalt hívek lelkét jelképezik, akik bemennek majd az Isten

REFORMÁTUS JELKÉPEINK

A GALAMB

országába. Így az ártatlanság és a halál feletti győzelem jelképe is lett, ezért gyakran alkalmazza a sírszimbólika. De csak az élő magasztalhatja az Urat, ahogy teszi ezt Ezékiás is a gyógyulása felett örvendezve. Hálaénekeiben visszaemlékszik szenvedésére: „*Csipogtam, mint a fecske vagy a rigó, nyögtem, mint a galamb, szemeim főnnakadtak: Uram, szenvedek, segíts rajtam!*” (Ézs 38,14).

Az Istenben hívő önmagát nevezi galambnak, és kéri a Mindenhatót: „*Ne dobd oda gerlicédet a vadaknak, nyomorultjaid életéről ne feledkezz el végképp!*” (Zsolt 74,19). Az Énekek Énekeiben a szerelem jelképe, a szépség megjelenítője.

Az Újszövetségben Isten Szentlelke galamb formájában száll alá az Atyától a Fiúra: „*Amikor pedig Jézus megkeresztelkedett, azonnal kijött a vízből, és íme, megnyílt a menny, és látta, hogy Isten Lelke galamb formájában aláereszkedik, és óráé száll.*” (Mt 3,16) Ez annyira képszerűen írja le a jelenetet, hogy egészen magától értetődően vált a galamb a Szentlélek jelképévé, már a keresztyénség legkorábbi idejétől kezdve. Aztán a Niceai Zsinat 325-ben a galambot a Szentlélek „hivatalos” jelképeként deklarálta, és ábrázolása általánosan elterjedt a keresztyén egyházművészetben.

A tizenkét galamb a tizenkét apostolt szimbolizálja. Krisztus az egyszerűség és szelidség példaképeként állítja tanítványai elé: „*legyetek... szelídek, mint a galambok.*” (Mt 10,16)

Amikor Jézus megtisztítja a templomot, érdekes megfigyelnünk, hogy az ökrök, juhok árusait állataikkal együtt kiűzte Jézus, a pénzváltók pénzét kiszórta, asztalait felborogatta, de a galambárusok portékájában nem tett kárt, őket csak figyelmeztette, hogy ne tegyék a templomot „kalmárkodás házává”, és felszólította őket, hogy vigyék ki a galambokat (Jn 2,15k). Ez azért történt egyrészt, mert a galamb áldozati állat (3Móz 12,8; Lk 2,24), melyet minden elsőszülött fiú után meg kellett adni az Úr törvénye szerint, így Jézus szülei is galamb

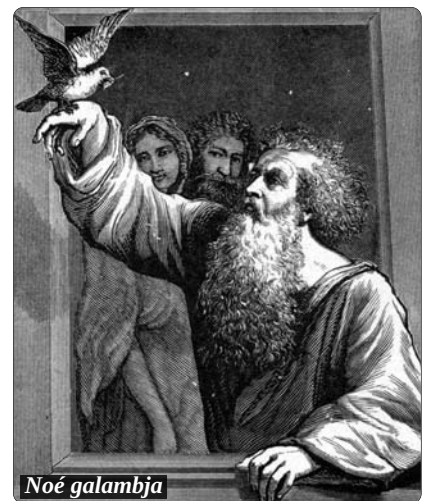
bot áldoztak, mikor felvitték Jézust Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak. Másrészt pedig a galambban nyilvánvalóan látta Isten kiárasztott Szent Lelkének jelképét, hiszen fölötté is a Szentlélek, mint galamb nyilvánította magát.

Szenci László szekszárdi ny. gimnáziumi igazgató, tiszteletbeli presbiter, a Reformatus.hu internetes oldalon „Mít jelentenek számomra a pünkösdi jelképek?” című írásában a galambról, mint pünkösdi jelképről így ír:

„Gondolkodni kezdtem: mit jelent számomra ez a jelkép? Azt, hogy a Szentlélek elsősorban Jézus mellett, Jézusról tesz bizonyosságot. Azt teszi számomra nyilvánvalóvá, hogy szükségem van Jézus Krisztusra, és erre hívja fel most a figyelmemet. De biztatást és

Bod Péter

Noé galambja

bátorítást is jelent. Biztat, hogy ne féljek Jézustól, mert ő nem elveszíteni, nem megítélni, nem kárhozható jött, hanem megkeresni, megtartani és megmenteni. Szelíd hívogatójáról így szól egy kedves ének: „Szelíden a Jézus hangja hív, / Szívemen úgy áthatol. / Nem hagylak el árván, megtört szív, / Kivonlak a bűn alól.” De így szólta Jézusról már a próféták is, akik elmondták, hogy a megrepesztett nádat nem törí el, és a pislogó gyertyát nem oltja ki. Mindez megnyugtató engem. A Szentlélek galambja arra figyelmeztetett, hogy Isten ma is szelíden szól, szelíden hívogat és küld szolgálatokra. Örömmel fogadtam el küldetésait.”

P.A.

AKI TORNYOT AKAR ÉPÍTENI

Május 25-én a csobánkai imaházban került megrendezésre a soron következő kisköri presbiteri találkozó. A továbbképzést most első ízben tartottuk Csobánkán, ezért nagy örömünkre szolgált, hogy szép számmal érkeztek a kiskörbe tartozó gyülekezetek presbiterjei az alkalomra, melyen **Dr. Pecsuk Ottó** református lelkész, a Magyar Bibliatársulat főttkára, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának adjunktusa tartott előadást az új bibliarevizio szükségességéről, műhelytitkairól. Az alkalmon **Benedek Ferenc** gondnok a csobánkai gyülekezet és az imaház történetéről tartott előadást, majd a legutóbbi, május 6-ai presbiteri bibliaórán feldolgozott, a gyülekezetünkre jellemzőnek tartott bibliai történetek alapján **Takács László** főgondnok biztonyságtételét hallgattuk meg, melyet az alábbiakban olvashatnak:

A legutóbbi presbiteri bibliaóránkon folytatott beszélgetésünk során a Pomáz-Csobánkai gyülekezetre jellemzőnek vélt bibliai igazságszok körül forogtak gondolataink. Ezért úgy gondolom, hogy ami ott elhangzott, az a gyülekezet tágabb közösségére is tartozik.

Feladat: tornyot kell építeni

Az egyik kiinduló pontunk a toronyépítés (Luk 14,28-30) lett. „Mert ki az közületek, aki tornyot akar építeni, és nem ül le előbb, és nem számítja ki a költséget, hogy telik-e mindenre a befejezésig? Nehogy – miután alapot

házakat, ahogy minden olyan közösséget és gondolatot igyekezett visszaszorítani, ami az ő egyeduralmának ellentmondott. És ha összehasonlítjuk a 2001-es és a 2011-es népszámlálási adatokban, hogy hányan vallották magukat reformátusnak, akkor azt látjuk, hogy az utóbbi tíz évben fenyegető romlás történt: morzsolódik a maradék is. Valakinek ezt a tornyot, ami most még áll, javítanunk, vagy ha omladozik, visszaépítenünk kell, hogy le ne dőljön.

Egykori építők: a tanítványok

Az alapunk megvan: Jézus Krisztus az alapunk. Voltak reformátorok és hitvalló őseink, és épület is áll még, csak düledezőben van. Felülről van segítségünk, de nekünk is valamit hozzá kell tenni. Kik azok, akik hozzá tudnak valamit tenni? A mai tanítványok, akiknek ma is szól, hogy „kövessetek engem” (Mk 3,16-18). „Amikor a Galileai-tenger partján járt, meglátta Simont és András, Simon testvérét, amint hálót vetettek a tengerbe, mivel halászok voltak; és így szólt hozzájuk Jézus: Kövessetek engem, és én emberhalászként teszek titeket. Erre azok a hálót otthagya azonnal követték őt.”

Ezek az egyszerű halászok, mikor ott a Galileai-tenger partján azt hallották, hogy „én emberhalászként teszek titeket”, nem tudták, mire vállalkoznak, csupán sejtették, hogy valami nagy feladatra hívja őket a Mester, és ezért megindultak vele. (Gondoljuk meg: ha Jézus nem halászként, hanem építőmesterekkel találkozik, akkor biztosan valami olyasmit mondott volna nekik, hogy emberekből fogtok tornyot építeni, ha pedig pásztorokkal, akkor azt, hogy embereknek adtok majd lelki táplálékot.) És évekig mentek vele mindenhová, ahoová Ő ment, és keveset értettek abból, ami velük történik, de amikor a keresztre feszített és eltemetett mester látható és tapintható testben megjelent közöttük, akkor lassanként ráébredtek, kit is követtek addig, s az első Pünkösöd napján a Szentlélek segítségével

elkezdtek építeni és életük végéig építették is azt a tornyot, amit ma egyháznak hívunk.

Jézus Krisztus nemcsak ezt a két embert hívta el emberhalászatra, hanem – ahogy Izraelnek tizenkét törzse volt – (Luk 6,13-16)

Takács László főgondnok

összesen tizenkettőt. „Amikor megvirradt, odahívta tanítványait, és kiválasztott közülük tizenkettőt, akiket apostoloknak is nevezett: Simont, akit Péternek nevezett el, András, a testvérét, Jakabot és Jánost, Fülöpöt és Bertalant, Mátét és Tamást, Jakabot, az Alfeus fiát és Simont, akit Zélótának neveztek, Júdást, Jakab fiát, és Júdás Iskáriótest, aki árulóvá lett.” Ezek a tanítványok, apostolok, vagyis küldöttek lettek, mert Jézus elküldte őket, hogy hirdessék mindazt, amit nekik tanított. Sőt a legvégén (Mt.28,19) határozott parancsot kaptak: „Menjetek el tehát, tegyeteek tanítvánnyá minden népet...”

Színes társaság volt: voltak halászok, volt vámszedő is. Simon azért kaphatta a Zélóta nevet, mert a független, nagy Izrael visszaállítására szövetkezett „rajongók” közül került a tanítványok közé. A mi presbitériumunk is színes társaság: busz- és teherautósófor, mérnök, jogász, tanár, iparos, sokféle ember. És a sok-színűség csak sokszorozódik, ha a teljes gyülekezetet vizsgáljuk. A közös bennünk, hogy nemcsak követendő mesterünknek,

Benedek Ferenc gondnok

vetett, de nem tudta befejezni – gúnyolni kezdje mindenki, aki látja, és ezt mondja: Ez az ember építkezni kezdett, de nem tudta befejezni.”

Az első kérdés, hogy miért kell nekünk folyton építkeznünk. Az egyszerű válasz, hogy: azért, mert az idő mindig rongálja az épületeket, akármiből is épültek azok. Ezért reparálgatjuk a templomot, a gyülekezeti házat és a parókiát is. Tornyot pedig azért építünk, hogy messziről látható legyen!

De az egyházat is – amely emberekből épült „torony” – meg kell újítanunk. Gondoljunk bele abba, hogy az elmúlt száz év leforgása alatt két diktatúra is elzúgott az egyház felett, és mindkettő szorongatta az egy-

hanem megváltónknak tekintjük Jézus Krisztust.

Zsinórmérték az építőknak

Jézus példát is adott (Jn 13,12-15) ezeknek a tanítványainak, hogy hogyan viselkedjenek, egymással. „Miután megmosta a lábukat, és felvette a felsőruháját, ismét asztalhoz telepedett, és ezt mondta nekik: *Értitek, hogy mit tettem veletek? Ti Mesternek és Úrnak hívtok engem, és jól mondjátok, mert az vagyok. Ha tehát megmostam a ti lábatokat, én, az Úr és a Mester; nektek is meg kell mosnotok egymás lábát. Mert példát adtam nektek, hogy amint én tettem veletek, ti is úgy tegyetek.*”

Dr. Pecsuk Ottó

Pál apostol is kijelöli (1Kor 11,26) a cselekvésük irányát: „Mert valamennyiszer eszitek e kenyeret, és isszátok e poharat, az Úr halálát hirdessétek, amíg eljön.” Ezért a Megváltó Úr halálát hirdetjük, aki miattunk, helyettünk és érettünk vállalta a kínhalált. Ahogy Jézus kiadja az egymás iránti szeretet parancsát, Pál is (Ef 5,1-2) megteszi ezt: „Legyetek tehát Isten követői, mint szeretett gyermekei, és éljetez szeretetben, ahogyan Krisztus is szeretett minket, és önmagát adta értünk áldozati ajándékkul, Istennek kedves illatként.”

A közeg, ahonnan meríteni lehet

A közeg, amiben élünk – amiből a mai emberhalászok meríthetnek: Pomáz és Csobánka. Hasonló társadalmi szélsőségek vannak itt is (Lk 18,35-19,10), akárcsak Jerikóban. „Történt pedig, amikor Jerikóhoz közeledett, hogy egy vakült az út mellett, és koldotta. Hallotta, hogy sokaság megy el mellette, kérdezősködött, hogy mi ez. Megmondták neki, hogy a názareti Jézus megy arra. Ekkor így kiáltott fel: Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtam! Akik elől mentek, rászóltak, hogy hallgasson el, de ő annál inkább kiáltott: Dávid Fia, könyörülj rajtam! Jézus megállt, és megparancsolta, hogy vezessék hozzá. Amikor közel jött, megkérdezte tőle: Mit kívánsz, mit tegyek veled? Ő így szólt: Uram, hogy újra lássak. Jézus ezt mondta neki: Láss! A hited megtartott. És azonnal megjött a szeme világa, és követte őt, dicsőítve Istenet. Amikor ezt látta az egész nép, dicsőítette Istent.

Ezután Jerikóba ért, és áthaladt rajta. Élt ott egy Zákeus nevű gazdag ember, aki fővámszedő volt. Szerette volna látni, hogy ki az a Jézus, de kistermetű lévén, nem láthatta a sokaságtól. Ezért előrefutott és felmászott egy vadfügefára, hogy lássa őt, mert arra kellett elmennie. Amikor Jézus odaért, felnézett, és így szólt hozzá: Zákeus, jöjj le hamar, mert ma a te házában kell megszállnom. Ekkor sietve lejött, és örömmel befogadta. Akik ezt látták, mindnyájan zúgolódtak, és így szóltak: Bűnös embernél szállt meg. Zákeus pedig odaállt az Úr elé, és ezt mondta: Uram, íme, vagyonom felét a szegényeknek adom, és ha valakitől valamit törvénytelenül vettem el, a négyszeresét adom vissza annak. Jézus így felelt neki: Ma lett üdvössége ennek a háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia.”

Pomázon és Csobánkán is találhatunk nagyon szegény embereket és gazdagokat is. (Zákeust, a fővámszedőt, bűnös embernek

mondta Jerikó népe, mert ő valószínűleg nemcsak azt az adót szedte be, ami törvényes volt, hanem annál jóval többet, s így volt miből felajánlania a kártérítést.) A kérdés csak az, hogy szegényes adottságainkkal mi kiket tudnánk ebből a tág merítésből megszólítani. Nehéz erre válaszolni, mert – ahogy már a rómaiak is megmondták – a hasonló csak a hozzá hasonlóknak örül. Én is fesszengek, ha nálam tehetősebbek társaságában vagyok,

de a segélyre szorulókkal is nehezen találom a megfelelő szavakat. Pedig meg kellene keresni a módját, hogy hitelesen tovább tudjuk adni az örömmüzenetet.

A költség, amiből építünk

Bizony, ezen a ponton kell megkeresnünk az építés „költségét”, és lehetőségét annak, hogy ezt a költséget kigazdálkodjuk. Ez már nem a magunk erejéből és buzgalmunkból telik. Ezt a sokszor emlegetett „mennyei kaszsa” utalja ki számunkra, ahogy a különböző kegyelmi ajándékok és különböző szolgálati lehetőségek felsorolása (Róm 12, 4-8) mutatja nekünk. „Mert ahogyan egy testnek sok tagja van, de nem minden tagnak ugyanaz a feladata, úgy sokan egy test vagyunk Krisztusban, egyenként pedig egymásnak tagjai. Mert a nekünk adott kegyelem szerint különböző ajándékaink vannak, eszerint szolgálunk is: aki a prófétálás ajándékát kapta, az a hit szabálya szerint prófétáljon; aki a szolgálat ajándékát kapta, az végezze szolgálatát; a tanító a tanítást, a vigasztaló a vigasztalást, az adakozó szerénységgel, az előljáró igyekezettel, a könyörülő pedig jökedvvel.”

„Élég neked az én kegyelemem...” (2Kor 12,9)

Kérdés persze ezek után is marad: Élék-e ezekkel a kegyelmi ajándékokkal? Jól sáfarkodom-e a rám bízottakkal, vagy elásom a talentumokat és ezáltal ítéletet vonok magamra? Ezeket napjában akár többször is meg kell gondolnom és ilyenkor szorongás fog el, hogy jól csinálom-e a dolgomat. Viszont van egy vigasztalásunk, hogy (Jn 21,17) nekünk kegyelmes Urunk van. „Harmadszor is szólt hozzá: Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem? Péter elszomorodott, hogy harmadszor is megkérdezte tőle: Szeretsz-e engem? Ezért ezt mondta neki: Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged. Jézus ezt mondta neki: Legeltesd az én juhaimat!” Tehát háromszor tette fel Jézus ezt a kérdést, háromszor kapta a választ Pétertől és mind a háromszor csak annyit mondott neki, hogy „legeltesd az én juhaimat”.

Mi tudjuk, hogy Péternél tökéletlenebb és esendőbb tanítványok vagyunk, de azt is tudjuk, hogy olyan mennyei gazdánk van, akinél nem a feddés a lényeg, hanem az, hogy figyelmünket a kiadott feladatra: a torony építésére irányítsa, és Ő ad erőt, hogy a munkát végezni tudjuk.

Áldott legyen érte az Ő neve!

Takács László

SIKLÓS JÓZSEF

ELVESZETT ÉS MEGTALÁLT ÉLET

Ki megtalálja életét a pénzben, megtalálja életét a borban, megtalálja életét a kéjben, pöffeszkedő gőgös hatalomban – kinek a színes képernyő az élet, száguldás száz ismeretlen tájon, meszes csigahéj-önzésbe búvík, hogy másnak baja néki sose fájjon, s magának markol jól összezárt ökle:

bizony mondom: mindent elveszít örökre!

De aki bátran kinyújtja kezét, tárt ujjai közül gyöngyök peregnék, és elveszíti ÉRTEM életét, s így jut mosolyra síró kisgyerekeknek, jut könnyekből, ahol mások sírnak, és asztalánál jóllakik a vendég, víg otthonra lel a kósza lélek, ha Isten világában idegen még; – ki idejét és erejét és pénzét, talentumát ÉRTEM elherdálja, oltáromon elveszti életét:

bizony mondom: örökre megtalálja!

(A „Tizenkét pillanatkép az evangéliumok alapján” ciklusból)

ÚJRA

Minden gyáva tagadás, hazug öngazolás, részvéten, bámész közöny, miattunk csorduló könny, szívtelen vakbuzgóság, soha nem hálált jóság, gúnyos szó: kígyóméreg, előre-kész ítélet, ártatlant sújtó ostor, kockázás (soha jobbkor?), minden árulás díja: TÉGED feszít meg. – Ujra.

A SZÁZADIK

Mikor messzeségben elveszett juhod voltam, a századik, – akkor találtál rám.

Azóta szenvedélyem: menni a századik után, – Bár megtalálnám!

IMÁDSÁG – ÍGY ÉS ÚGY

Imádságom sokszor szégyenletes: Követel, feltételt szab, nyafog. Előbb szavadra kéne figyelni Uram, – s aztán: „Legyen meg a Te akaratod.”

EGY IFIS A HŐSKORBÓL: GYURINKA JÓZSEF

Halk szavaiból kerek történet bontakozik ki. Arról hogy kamaszként miként kapcsolódott a gyülekezet életébe, lett egyre meghatározóbb számára az ifi, majd nőtt ki belőle felnőttként, s vált mindennapjainak részévé az, amit ott magába szívott. *Gyurinka József* presbiterrel budakalászi otthonában beszélgettünk.

Nem az a típus, aki napra, órára meg tudja mondani, hogy mikor fogadta el megváltójának Krisztust. József életében ez hosszú folyamat, ami a szülői házból eredeztethető. Szülei templomba járók voltak – ő pedig egyre gyakrabban kísérté el őket. Hatásukra konfirmált is – Budakalászról harmadmagával, *Nagy Sándorral és Hermann Máriával* –, ám azt nem állítja, hogy érett hittel. Ahhoz még sok időnek kellett eltelnie, sok kilométert lekerékpároznia. De erről később...

Most még a nyolcvanas évek elejét írjuk. Akkor még nem tartottak rendszeresen ifit a gyülekezetben. Viszont úgy félévente levél érkezett József címére, benne meghívó egy teára, a gyülekezeti terembe. Ezeket az alkalmakat *Szűcs Ferenc* lelkész tartotta. Hogy miről? Az az igazság, az ott elhangzottak kiestek József emlékezetéből.

Annál élenkebben él viszont benne az 1983-as agárdi nyaralás. Tíz-tizenketten voltak együtt *Vörös Éva* beosztott lelkész felügyeletével és sok-sok játékkal, reggelente pedig áhítattal. Vele volt az édesanyja is, aki a konyhán segítkezett.

Utána két egymást követő nyáron volt együtt az egyre bővülő csapat. Az egyik legemlékezetesebb élménye ezúttal nem a táborral függött össze: egyik hajnalban arra

Szilárd, Németh Zoli és a Szűcs gyerekek. Ők alkották az ifi kemény magját. Amikor a Szűcs-család beköltözött a teológiára, a gyerekek is elmaradtak, csupán Gergő járt még vissza rendszeresen.

József ekkor már középiskolás volt. Élete az ifi mellett a kerékpározás körül forgott. 1984-től kerekezett versenyszerűen. Aki nem ismeri ezt a világot, az nem tudja, mennyi lemondással jár. Az iskola il-

1989-ben, egy őrsgéi kiránduláson

letve munka mellett napi 3-4-5 óra edzés, hétfőeken pedig versenyek.

József egyre többet dilemmázott az ifi és a kerékpározás között. A döntés hosszú idő alatt érlelődött meg benne, és dönt el az ifi, a gyülekezet javára.

Fordulópontot évekkal később egy csendes hét hozott számára. *Pap László* lelkész vitte el *Németh Zolit*, *Suhajda Erzsit* és *öt Vajára*. *Borbély Béla* lelkész prédikált a 127. zsoltárról, amely szerint hiába való a fáradtság, ha az Úr nem akar valamit. Mintha neki szólt volna!

Hiszen hiába gyötörte magát évek óta, hiába edzett szinte minden nap, télen-nyáron, esőben és kánikulában, az eredmények csak nem jöttek. Lehet, hogy az Úr nem akarja? Lehet, hogy más utat szánt neki, mint a kerékpárversenyzés?

Akárhogy is, egyre lelkesebb ifis lett. *Lassú Gábort* a beosztott lelkési státuszban és az ifi élén is *Tímár Gabriella*, vagy ahogy mindenki ismeri, *Ulla* követte. Nem volt hosszú ideig Pomázon, de mély nyomot hagyott maga után, felpezsdítette a társaságot. Széles látókörének köszönhetően olyan válaszokat adott a fiatalok számára, ami később is meghatározó lett a világlátásukban, hitükben.

Gyurinka József

Amúgy nem csak péntekenként jött össze a csapat, hanem együtt töltötték a nyár egy részét is. Hejcére, a *Victor* családhoz például 1987-ben jutottak el. József nem tagadta meg önmagát, kerékpárral érkezett. A háromszáz kilométert bő 10 óra alatt tekerte le. Közben pihenésre is jutott ideje, kétszer is 5-5 perc. Nem is bírta ezt a tempót – a kerékpárja, visszafelé végül fel kellett tenni a vonatra.

Az ifi pedig közben folyamatosan bővült új tagokkal. Ez idő tájt kapcsolódott be *Cseri Brigi*, *Iványi Emese*, *Szedlák Tibi*, *Laár Kati* és *Zsuzsa*, *Gergely Kata*.

József ekkor már elektronikai műszerként dolgozott. Érettségi után felvették ugyan a győri főiskolára, ám ő visszaadta a lehetőséget: úgy gondolta, fontosabb a kerékpározás, mint a diploma, amelynek megszerzése túl sok idejét vonná el a példok taposásától.

Ekkor – 1987-ben – került el *Szűcs Ferenc Pomáztól*. Új lelkészre volt szükség. De ki legyen az? Az ifi tagjai szerint ez nem kérdés: természetesen *Ulla*. Másképpen látták ezt a gyülekezet idősebb tagjainak többsége. Ők *Pap László* örkényi

Beszélgetés Nagy Bélával és Pályi Péterrel 1990 karácsonyán

ébredt, hogy mozog alatta az ágy. Azt hitte, hálótársa rugdossa, pedig nem: a föld rengett a közeli Berhidán.

Ebben az időben indult el – ha nem is földrengésszerűen – a legendás ifi a három gyülekezet által alkotott társegyszázadosban. *Kurfis Imre* volt a legidősebb. A péntek estéket jelölték ki, vezetőjük pedig *Vörös Éva* volt. Őt követte *Lassú Gábor*, akinek a felesége *Éva* testvére, *Gabriella*. A kezdő csapatból a *Kurfis* fiúkon kívül *Nagy Béla* maradt meg *József* emlékezetében valamint *Suhajda Erzsi*, *Soós*

Összejövétel Suhajda Erzsiéknél

lelkészt hívták volna meg a gyülekezet élére. József emlékezete szerint a *Pap*-pártiak megpróbálták lesöpörni az ifisek javaslatát, ők azonban a sarkukra álltak. Az ügyben még rendkívüli presbiteri gyűlést is tartottak. Az ifi azt szeretettel volna elérni,

hogy kettős jelölés során válasszon a gyülekezet, hiszen ezt az egyházi törvény is lehetővé teszi. Pap László viszont így nem biztos, hogy vállalta volna a jelölését. Na,

majd akkor ők – mármint az ifi küldöttsége – elutaznak Örkénybe, hogy meggyőzzék.

A küldöttség tagja volt Németh Zoli és Soós Szilárd mellett József is – aki ekkor már dolgozott, így hát szabadságát áldozta az ügyre.

Pap László kedvesen fogadta a váratlan vendégeket, megebédeltette őket, jól elbeszélgettek. Közben csörrent a telefon, Pomázról jelezték a lelkésznek az ifik várható látogatását...

Milyen rendes ember, egyeztek meg a fiatalok visszafelé a vonaton. Szinte kár, hogy nem ő lesz a lelkész...

Pedig ő lett, már csak azért is, mert Ulla kellően bölcs volt – értékeli az akkori eseményeket József –, hogy visszalépett. Az ifi persze csalódott, ám a parókia rendbetételében, például a padló felcsiszolásában már az élen jártak.

Ez persze nem jelentette azt, hogy az ifinek és a lelkész házaspárnak ne kellett volna szoknia egymást. Pap László felesége például ugyancsak elcsodálkozott, amikor a konyhájában megjelentek a fiatalok, hogy teát készítsenek, kenyeret kenjenek. Abban az időben ugyanis még nem készült el a KIE-ház, ahol erre már különülten volt lehetőség.

A közös nyaralások továbbra is népszerűek voltak a fiatalok körében, legnagyobb vállalkozásuk mégis egy párizsi teletelés volt: részvétel a Taizé-i találkozón. A világ a magyar fiatalok számára akkoriban nyílt ki, persze, hogy éltek az alkalommal, s kezdték szervezni a részvételüket az 1988-'89 fordulójára eső nagy ifjúsági eseményen. A találkozóról egyébként Ullától hallottak, akivel a kapcsolatuk továbbra sem szakadt meg. Pap Lászlónak viszont nem tetszett az ötlet, az ugyanis ökumenikus szellemiségű volt. Amikor látta, hogy a fiatalok tántoríthatatlanok, arra oktatta őket, miképpen térjenek ki egy plébános kézrátétele elől...

A nagy útra végül 8-10-en vállalkoztak. A társaságot iskolákban szállásolták el egy hétre. József fölött például a biológia teremben egy sikló lakott – no, persze formalinban. Amúgy napközben a városban csatangoltak, fagyoskodtak, ám az esti áhítatot nem hagyták ki.

Ez az időszak él József emlékezetében

az ifi csúcaként. Tihanyban többször is nyaraltak, az Őrségben pedig együtt a bajaikkal, akikkel Suhajda Erzsín keresztül kerültek kapcsolatba. A két csapat annyira összeharagkodott, hogy a Déli pályaudvaron nagy sirással búcsúzkodtak egymástól.

Ekkoriban már a rendszerváltás első éveit írtuk. József pedig nagy vállalkozáson törte a fejét: Angliába készült fél éves munkára. Valójában a nyelvet akarta tanulni, ugyanis évekkor korábban Nagy Béla unszolására beiratkoztak egy nyelvtanfolyamra. Béla néhány hétre rá lekopott, József viszont komolyan vette a tanulást. Három év múltán egy angol nyelvű bibliórára kezdett járni, ahol hallott az angliai lehetőségéről. A munkahelyére sem volt gondja, néhány hónappal az indulása előtt ugyanis kirúgták. Az utazás előtti időszakra már nem keresett új helyet, hanem Leányfalun önkéntesként serénykedett az idősök otthonában.

Persze izgalommal készült az útra, egyetlen dilemmáját csupán az okozta, hogy itt hagyhatja-e ilyen hosszú időre az édesanyját, aki akkor már hosszabb ideje özvegyen élt. József édesapja 1982. június 5-én halt meg tragikus hirtelenséggel, miközben a gyülekezetben segédkezett többedmagával. Ő akkor volt elsős a középiskolában, és soha nem felejtí, amikor a lelkész és a gondnok becsöngetett hozzájuk a gyász hírrel.

Végül az utazás mellett döntött. Az Oxfordtól néhány kilométerre lévő keresztyén vendégházba, ahol mindeneként tevékenykedett, egyedül utazott – ám nem egyedül jött haza... Néhány héttel az érkezését követően ugyanis az övéhez hasonló feladatokra egy fiatal csinos lányt fogadtak Németországból...

„Kellene egy munkahely” – telefonált József fél év múltán *Balog Katalinnak*, a leányfalui otthon vezetőjének. *Dagmar* képzett ápolóként ma is ott dolgozik.

József nem csupán a későbbi feleségét hozta magával Angliából, hanem a kérdést

is: hogyan tovább? Tizennyolc évesen nem élt a továbbtanulás lehetőségével, huszonévesen viszont belátta, szüksége van a diplomára. Végül a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolát végezte el, s ma is kereskedőként dolgozik egy kis budakalászi cégnél.

Hazaérkezése után azonnal visszakapcsolódott az ifibe, járt a péntekenkénti alkalomokra és részt vett a közös nyaralásokon. Az évek azonban lassan mégis múltak, József végérvényesen felnőtté vált. Utoljára '92 nyarán töltött egy-két hetet együtt az ifivel Regécen. Ott már Dagmarral együtt. A következő évben összeházasodtak – a lakodalom nyolcvanfős vendégseregének fele ifis volt –, majd jöttek a gyerekek: Máté ma 15 éves, Áron 13, Vince 11. Elfoglaltsága egyre sűrűbb lett, a közös fészék rakása is több éven keresztül tartott, József a szülei házáat alakította a fiatal család számára is megfelelőre.

Az ifi ekkor már kettévált, az idősebbek eleinte Budakalászon a gyülekezeti teremben jöttek össze, később pedig éveken át

éppen náluk, a családi házukban. Azért ott, mert a társaságból nekik született először gyerekekük, így hát egyszerűbb volt a többieknek jönni, mint nekik menni. Csatlakozott hozzájuk néhány olyan gyülekezeti tag is, akik az ifiben nem vettek részt. Az ifisek közül egyre többen alapítottak családot, a csoport pedig lassanként felbomlott. Ez persze egyáltalán nem jelentette azt, hogy a gyülekezetből is kiiratkozott volna József – sőt, 1997-től a budakalászi gyülekezet presbitere –, ám életének egyik legszebb szakasza mindenképpen lezárult.

Hardi Péter

MIT ADOTT NEKEM A BIBLIAOLVASÓ KÖR?

A Bibliaolvasó Kör tagjai alig több mint egy év alatt elolvasták a teljes Szentírást, és megtartották záró alkalmukat. Arra kértük ezért a csoportba járó testvéreinket, foglalják össze, mit adott nekik a Bibliaolvasó Kör, mit adott a Szentírás elolvasása. E helyütt a beérkezett bizonyosságtételeket adjuk közre:

**Óváryné Herpai Dóra:
TISZTELET AZ IGÉNEK!**

„Társasutazás Mózesről a Jelenésekig” – egy évvel ezelőtt indultunk el közösen ezen az izgalmas úton, melyet a lap megjelenésének idejére végigjártunk.

Felelevenítve a kezdeteket: a „Bibliai alapok I.”, majd a „Bibliai alapok II. – Tízparancsolat” gyülekezeti alkalom-sorozatok után többünkben komoly hiányérzet támadt, szerettünk volna valamilyen folytatást. Róna Péterben fogalmazódott meg a gondolat, hogy jó volna közösen elolvasni a teljes Szentírást egy év alatt.

Így indult el társasutazásunk, melyen – bár történt némi lemorzsolódás útközben – mintegy tizenötven végigjártuk a Biblia könyveit. Célunk az volt, hogy megismerjük a teljes Szentírást és beszéljünk róla. Bár eleinte volt egy kis bizonytalanság azzal kapcsolatban, hogy „merjünk-e” nekivágni az Ószövetségnek az Újszövetség párhuzamos olvasása, vagy állandó lelkipásztori segítség nélkül, utólag úgy érzem, így kellett lennie.

Nagyon izgalmas volt számomra megtapasztalni, hogyan kel életre és nyílik ki a Biblia, könyvről könyvre haladva. Nem volt mindig könnyű olvasni; ha őszinte akarok lenni, komoly önfegyelmre volt szükség például a hosszú nemzetség-tábláknál, hogy megadjam a tiszteletet minden sornak. A poklosság (lepra) rettenetes börtüneteit olvasva – olyan részletesen, hogy az szinte viszolygást keltett bennem – erős kísértést éreztem, hogy kettesével átlapozzam az egészet. Ha egyedül vagyok a Szentírással, biztosan meg is teszem, de mivel tudtam, hogy pár nap múlva erről fogunk beszélgetni a testvérekkel, nem tehettem meg.

Nagyon sokat jelentett az a kis közösség, aminek részévé válhattam. Segített nem félbehagyni az olvasást, rengeteg felmerülő kérdésemre érkezett válasz a beszélgetések során, és fantasztikus érzés volt az is, mikor láttam, hogy a mellettem ülő 84 éves Eszti néni régi, sokat forgatott Bibliájában éppen ugyanazt az ígét jelölte meg, ami engem is megérintett.

Visszatekintve, nagyon hálás vagyok azért, hogy megismertem valamennyi könyvét a Szentírásnak. Persze nagyon felszínesen, de ez is sokkal több annál, mint amit egy évvel ezelőtt tudhattam. Személyesen megtapasztalhattam a reformáció

egyik alapelvét: hogy a Szentírás önmagát magyarázza. Szinte fellélegeztem például a Galata levélnél, vagy a Zsidókhöz írt levélnél, annyira sokat tisztult a Mózesnél homályba borult kép. Hálát érzek az olvasókörért és minden kedves tagjáért, akik segítettek még közelebb kerülnöm Istenhez. Nagyon sokat jelentett az is, hogy Nyilas Zoltán lelkipásztorunk az egyes szakaszok után időt szánt ránk és segített választ találni a legnehezebb kérdéseinkre.

Nem tudom, hogy lesz-e valamilyen folytatása a közös Biblia-olvasásnak, de nem nyugtalankodom emiatt, mert bízhatunk abban, hogy – bár ennek az útnak a végére értünk – éppen most kezdődik valami új. „Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd megtudjátok!” (Ézs 43,19)

**Név nélkül:
SZÍVEMMEL KERESSEM**

Én ebbe a kis csoportba kívülről érkeztem. Nem mondanám, hogy nem élek hitben, de biztos, hogy református hitben élőkhöz képest nem számítok annak. Egyébként születésem körül katolikusnak kereszteltek. A nagymamával meg voltam misén templomban egész kisgyerek koromban, melyet persze nemigen érttem. A családban egyszerűen nem beszélünk erről a témáról. Sok év telt el úgy, hogy bár párszor megpróbáltam kézbe venni a Bibliát és olvasni, számomra nem jelentett mondjuk úgy iro-

dalmi élményt, így nem is tudtam elmélyedni benne.

A Bibliaolvasó Körhöz azzal a céllal csatlakoztam elsősorban, hogy a Bibliát, mint a keresztény világ alpművét megismerjem. Ez az elvárásom alapszinten teljesült, amit úgy értek, hogy a könyvekben leírt történeteket megismertem, már nem csengenek idegenül hivatkozások, szimbólumok, hasonlatok, utalások irodalmi művekben, és jobban értem az egyházi ünnepekhez kapcsolódó szokásokat, hagyományokat is.

A személyes találkozások, közös beszélgetések felhoztak bennem egy ennél mélyebb igényt a valós megértésre is. Értem én már az eszettel, hogy miről szól a Biblia, de nem érzem még át a szívemmel, azt, amiről például Béla sokszor beszél a személyes megtérése kapcsán. Egyszer azt mondtam neki, szeretném én is átélni azt az élményt, amiről ő beszél.

**Simonfi Béla: ÜZENET
AZ EGYEDÜLI MEGVÁLTÓRÓL**

2000 januárjában kaptam kegyelmet az Úrtól, azóta a Bibliaolvasó kalauz útmutatása szerint olvasom a Bibliát. Egy éve meghirdették, hogy Bibliaolvasó Kör indul, és hogy egy év alatt elolvassuk az egész Bibliát. Nagyon kíváncsi voltam, vajon mi fog ebből kisülni, és mit fogunk belőle megérteni, mert igen nagy lépésekben kellett haladni.

Visszapillantva az elmúlt évre, úgy érzem, hogy ez úgy ment, mintha száz kilométeres sebességgel pásztázunk a föld tájain, néha csendesítünk, akár meg is állunk megvizsgálni dolgokat, és újra gyorsítás.

Tele van a szívem hálával, hogy indítást adott a Teremtő Istenünk *Óváryné Herpai Dórának* és Róna Péternek erre a feladatára. Nagyon sokat tanultam, akik még alig, vagy egyáltalán nem olvasták mostanáig a Bibliát, olyan dolgokra mutattak rá, amin én átsiklottam. Többször elolvastam már a Bibliát, de így, folyamatosan csak most, és most érzem, hogy egyben van a fejemben a sorrend.

Az Igét sokat kell hallgatni és olvasni, mely az első lapjától az utolsóig azt üzeni, TÉRJETEREK MEG!, és az egyedüli megváltó JÉZUS KRISZTUS. Remélem, ez csak a kezdet volt, és lesz folytatás.

Isten áldását kérem azokra, akik ezt megtervezték, és kis csoport minden tagjára, akikkel nagy öröm volt együtt lenni.

Sulyán János: A CSELEKVŐ SZERETET PARANCSA

A „Bibliai Házasság gondozás” DVD-t nem sokkal azelőtt láttam, hogy megalakult a Bibliai Olvasókör. *Dr. Pálhegyi Ferenc*

Korábbi kedvenc idézetem, John Calder: „*Ha az életre van válasz, akkor ez csak a caritas lehet: osztozni másokkal, vigaszt nyújtani egymásnak, jó társaknak lenni*” – volt. Ezt most kiegészítette, illetve felváltotta az Újszövetséget átható *Szeretet Parancs*. Ez áll hozzám közel, ezt szeretném követni. Bőjte Csaba egyik előadására gondolva ezt így fogalmaznám meg: *tetteinket mindig a Hitből fakadó szeretet vezérelje, azaz szeretetünk cselekvő szeretet* legyen. Ha ehhez még szívjóóság és tudás is társul, akkor Isten segítségével fáradásunk bizonyára meghozza gyümölcsét.

Holtságné Csipán Ágnes: GONDOLATOK

Kísértések és kétségek között, megpróbáltatások alatt vergődtem éppen az adott időszakban, amikor meghallottam a hívó szót: Bibliaolvasó Kör indul Pomázon!

Mindez egy évvel ezelőtt történt. Befogadó, szerető, a hit alapján élő közösségre leltem, ahová vágyakozással/várakozással készültem kétéhetente. A régebben oly sokszor feltett kérdés: „Uram, milyen próbatételt kapok még?” – megritkult. Több lett a hála, a köszönet. Türelmesebb lettem, ismét teljes szívvel befogadóvá váltam. Az

az együtt gondolkodás kerekedett felül. A bibliai események és tanítások az evangélium ismételt értelmezése számomra a belső békét is megteremtette. Az értelmezésekhez is sok-sok segítséget kaptam, köszönöm!

Az élet más területén is megéli az ember a közösség építő erejét, itt a bibliai olvasókör alkalmi megerősítettek ezen igazságban.

A napi ige olvasása útmutató, de nem pótolja annak az élményét, megélését, amit a Biblia nagy részleteinek olvasása és egyben látása ad, valamint az együttes értelmezés. Kinek melyik ige áll közelebb, kedves felolvasására is hálával gondolok.

Tanulságok:

- Mindig érdemes újra kezdeni.
- Remény, hogy egyre többet fogok megérteni, befogadni az olvasottakból.
- És soha fel nem adni a hited, mert mindenre kapsz magyarázatot a Bibliában.
- „*Ha mást tanítasz, magadat, nem tanítod?*” Cselekedeteidet itél meg, csak akkor szólj, ha van mondandód.

Puskás Attila: SZÍVEN TALÁLT AZ IGE

Amikor elkezdtük olvasni a Bibliát, azt gondoltam, milyen nehéz lesz kivánni, míg az Újszövetséghez érünk, a fa gyümölcséhez, addig rághatjuk a gyökeret. De még végig sem olvastuk az Ószövetséget, megérttem, milyen nélkülözhetetlen az ószövetségi igékben elmélyedni, bármennyire is tartanánk ezt olykor fölöslegesnek, főleg, mikor „kemény” igeversekkel találkozunk. Ezért bár én kezdetben inkább a párhuzamosságot tartottam volna jobb megoldásnak, később fontosnak és hasznosnak bizonyult, hogy az Ószövetséggel kezdjük az igeolvasást, mert segítette a dolgok eredetének, miértjének megértésében.

Bibliaolvasó testvéreim példája nyomán megtanultam használni a lábjegyzeteket is, és kellő előrehaladás után elkezdtem beírogatni egyes igeszakaszokhoz a saját hivatkozásaimat is, melyek számomra fontosak voltak az adott ige megértéséhez, vagy amelyek valamely lényeges összefüggésbe helyezik az adott igét.

Kezdetben azt gondoltam, hogy bizony nem a teljes Szentírás ihletett a Szentlélektől, hiszen csak azt lehet belőle elfogadni Isten kijelentésének, amely Krisztusra mutat. A Bibliaolvasó Körben folytatott beszélgetések azonban segítettek abban, hogy abszolút tekintélynek fogadjam el a Szentírást, és ne vegyem magamnak a bátorságot, hogy magam döntsek arról, mit tekintsek kijelentésnek, és mit nem, hiszen a Biblia olvasása közben számtalan esetben megtapasztaltam a magam tévedéseit, melyek önfegyelmre, sőt bűnbánatra intettek. Ma már rábírom magam a Szentlélekre, a magát kijelentő Istenre, és elsősorban Tőle várom nemcsak a megértést, eligazítást, hanem a személyes életemre vonatkoztatásban való útmutatást is.

előadás-sorozata a DVD-n az ima után Ady Endre: Az Úr Érkezése c. versével indul:

„Mikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csendesesen és váratlanul átölelt az Isten”

Akkori helyzetemben nagyon szíven ütött ez a vers, én is erre az állapotra vágytam, és reméltem, hogy a Biblia elolvasása megadja ezt nekem. Sajnos, ez nem következett be, mégis nagyon örülök, hogy részt vettem ebben a hosszú utazásban, mert így megalapozottabban várhatom ezt a pillanatot. Sok élményt, ismeretet sze-rezve, kellemes útítársak körében utazhattam a Biblia mesés, izgalmas, tanösvényekkel teli monumentális világán keresztül.

„én” érdekemet felváltotta a „mi” érdekünk. A Biblia ily mérvű olvasása segített több dologban is. Például a közvetlen környezetemben történt események kezelésében. Gyermekkoromban oly sokszor megéltém, hogy gondjaimmal az Úr elé si-ttem, ismét rám talált.

Jó volt hallani, hogy mások hogyan vélekednek a bibliai történetek, a Szentírás olvasása kapcsán. Mertük kimondani: Én ezt nem értem! Bizonyosságok és példák sokaságát hallottam a testvérektől, elsősorban *Simonfi Bélától*, melyeket ezúton is köszönök.

Hála és megbecsülés van bennem. Miért? Mert többször kaptam kérdéseimre választ. Megszűnt a beszélgetések alatt a korkülönbség, csak a megtapasztalt és átél-t bizonyosságok számítottak. A közösség ereje,

Sokáig nem értettem Pál apostol szavait, hogyan képes a betű ölni. Pedig nagyon egyszerű a válasz: az ige halott, ha nem kapok belőle kijelentést. Pál apostol is azt írja a Galatákhöz írott levelében (Gal 1,12), hogy a Jézus Krisztustól való kijelentés által vette mindazt, amit leírt. Az első és legfontosabb tehát a Szentírás olvasásának az a tapasztalata, hogy az ige megérint, megelevenedik, a szívemig hatol, a Szentlélek munkálkodását érzem meg. Nem mindent értek meg, nem minden ige érint meg, de mindenekelőtt azt keresem az igében, ami Jézus Krisztusra mutat, amiből megtudom, mi az Úr akarata velem szemben, ami engedelmességre indít az Úr akaratát cselekedni. Mert fontos, hogy eligazodjunk egy-egy ige jelentésében – tudva azt is, hogy tiszta objektivitás nem létezik –, de a legfontosabb, amire Pál apostol figyelmeztet: „*értsétek meg, mi az Úr akarata*” (Ef 5,17). Megértettem, hogy az ige nemcsak nekem, hanem rólam szól. Az én életemről. *Bereczki Sándortól* hallottam ezt, és magamra nézve nagyon igaznak bizonyult a megállapítása, hogy kezdetben folyton kerestem, milyen hibái vannak a Szentírásnak, de aztán azon vettem észre magam, hogy a Szentírás talál bennem hibákat. „Engem olvas a könyv” – ahogy egy könyvcím fogalmaz. Mert a Biblia tükör. A Bibliaolvasó Körben folytatott élénk és nagyon őszinte beszélgetések világították meg előttem, milyen fontos Isten kijelentéseinek komolyan vétele. Minden egyes igének a komolyan vétele. A részt elhelyezni a nagy egészben, helyesen értelmezni, és a személyes üzenetre rátalálni. Csak bele kell nézni a tükörbe, ott van! Borzasztó nehezen és lassan fejlődött ki ez a szemlélet bennem, és nem állítom, hogy tökéletesen működik már, de töreksem a Szentírás olvasásánál mindig a személyes, rám vonatkozatható kijelentést megtalálni a mondanivalóban. A legnagyobb tapasztalat számomra az, hogy tulajdonképpen nem is lehet értelemmel közelíteni a Szentíráshoz, csak szívvel lehet meglátni az igékben Isten szavának végtelen mélységeit, és csak hittel lehet befogadni.

Nagyon hálás vagyok a Bibliaolvasó Kör vezetőinek és minden egyes tagjának azért, hogy segíthettük egymást a Szentírás hittel való befogadásában, és Istenben bízva reménykedek, hogy kérésünket meghallgatva megadja számunkra a folytatás lehetőségét.

Róna Péter: TÁRSASUTAZÁS A SZERETETBEN

Amikor Óváryné Herpai Dórával bő egy

évvél ezelőtt elkezdtük szervezni a Bibliaolvasó Kört, nem tudtam, hogy milyen nagy „társasutazásra” (ez volt a hívogató alcím) indított el minket Isten. Két hét felkészülés – olvasása a Szentírásnak –, majd ezután egy kedd este az olvasottak „feldolgozására”. Mindez 28 alkalommal, azaz egy év alatt. Ez volt az elképzelés. Dóra felosztotta 28 alkalomra a Szentírást úgy, hogy az tartalmilag összefüggő egységeket képezzen, de két hét alatt még elolvasható legyen.

Eleinte sokszor egyeztetettünk, hogyan is nézzen ki egy-egy alkalom. Ő egy rövid, ráhangoló bevezetésre és a spontaneitásra voksolt. Én a megtervezett, időbeosztásos, váratlan esetekre is felkészülő utat javasoltam. Terv szerint egyik alkalommal ő, a másikon én moderáltam volna ezeket az estéket. A lényeges kérdésben egyetértettünk: cél a Biblia elolvasása és közös megbeszélése. Nem megmagyarázása, nem a felmerülő kérdések megválaszolása, hiszen nem volt köztünk teológiát végzett ember. Az alkalmakon, amiben közös nevezőre tudtunk jutni, elfogadtuk, a fajsúlyos kérdéseket, az egy-egy témakört lezáró lelkipásztori megbeszélésekre összeírtuk.

Őszintén meg kell valljam, hogy a Bibliát eddig még csak néhány részletében ismertem. Mivel a Biblia olvasását az elejétől kezdtük, természetesen, hogy az Ószövetséggel indítottunk. Nem könnyű kezdes, de a lelkesedésem nagy. Még külön olvasok is a „kötelező” anyaghoz, és hang-

irányú – gondolatokat és érzéseket váltott ki bennem. A Zsoltárok Könyve volt az első, melyet nem tudtam végig olvasni. Minden verse, sőt minden sora tömény igazság, esszencia, útmutató. Ekkor még nem tudtam, hogy az el nem olvasott részek mennyire fognak hiányozni. Hányszor és hányszor fognak az ebben szereplő versekre hivatkozni például az Újszövetség könyveiben. A próféták könyveit olvasva egyre nyomasztóbbakká váltak számomra az ott leírtak: megértettem, hogy Isten nem hagyhatta tovább szó és tett nélkül, hogy az a nép, amely az Ő választott népe, és amelynek az a dolga, hogy Őt az egész világgal megismertesse, gonoszul viselkedik. És ezt nem először, nem másodszor teszi meg.

Én azonban, az akkori – egyéb problémákkal is küszködő – lelki állapotomban nem tudtam a helyére tenni a dolgokat, és Ezékiel Könyvét már nem tudtam végigolvasni. Csak az ószövetségi borzalmakat olvastam ki belőle és a – jogosan – haragvó Istent. Tükörben láttam magam, vétkeimmel, cselekedeteimmel.

Hitemet nem feladva, de lelkiileg megtörve, felfüggesztettem a Bibliaolvasó Körbe járást. Keresztyén barátaim ekkor megkérdezték: mennyire ismered Jézus Krisztust? Nem válaszoltam.

Legközelebb az újszövetségi könyvek feldolgozásakor tértem vissza társaimhoz. Megerősödve, megújultan olvastam a négy evangéliumot. Jézus Krisztus elvezetett és megismertetett a szerető Istennel. Hiszen kicsoda kegyelem nekem bűnösnek a következő ige: „*Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.*” (Jn 3,16)

Minden további könyvben számomra a szereteté volt a főszerep: „*Ha ellenben betöltitek a királyi törvényt az Írás szerint: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” - helyesen cselekesztek.*” (Jak 2,8) Ez a vers a szeretetet királyi törvénynek nevezi, mert minden parancsolat felett áll.

Ezt a szeretetet ismertem fel egyre jobban olvasóköriünkben is. Egyre jobban megnyíltunk egymás előtt. Mindig figyelmesek voltunk a másik iránt és számított a többiek véleménye. Köszönöm Óváryné Herpai Dórának, hogy „társasutazásunknak” végig megbízható és felkészült idegvezetője volt.

Végül mit jelentett számomra ez a nagy „társasutazás”? Növekedést hitben, szeretetben, alázatosságban.

„Uram, add, hogy dicsőséges munkád ma is egy kicsit előbbre haladjasson bennem” (C.H. Spurgeon).

Ámen.

anyagokkal is bővítem ismereteimet a mózesi könyvekhez. A 4Mózesnél már kezdem érezni a törvények olvasásakor, hogy sokat nem tudok értelmezni, és kevés a két hét az olvasásra. Akkor még nem tudtam, hogy a most még számomra érthetetlennek tűnő törvények a későbbi könyvek olvasása folyamán megtelnek tartalommal, és jó részt világossá válnak.

Jöttek egymás után a könyvek, és azon kaptam magam, hogy megint elrohant két hét és már Jób könyvénel tartunk. Ez nagyon megragadott engem. Az őt ért csapások, perlekedése Istennel, majd bűnbánata Vele szemben, meg nem fogalmazható – jó

A XIV. TESTVÉRI KÓRUSTALÁLKOZÓ

Május 15-18-a között a marosszentgyörgyi Reménység Kórus látogatott el hozzánk. Nagyon vártuk már a találkozást, hiszen régi hagyomány már, hogy minden évben hol Pomázon, hol Szentgyörgyön találkozunk. E kapcsolat a 2000-ben tartott IV. Református Világtalálkozóig nyúlik vissza, amikor is a gödöllői Szent István Egyetem aulájában énekeltek egy színpadon a két kórus.

Május 15-én, csütörtökön érkeztek hozzánk, kicsit korábban a tervezettnél, így a Psalmus Kórus tagjait telefonon kellett „riasztani”, hogy a vendégek fogadására mindenki időben megérkezzen a gyülekezeti házba. Lelkipásztorunk rövid áhítata és köszöntés után *Takács Zsuzsa* kórustitkár elmondta a programot, és az előre megbeszéltek szerint szétosztottuk a vendégeinket a fogadó családokhoz.

A következő nap reggel nyolc órakor volt a találkozó a pomázi HÉV állomáson, ahonnan kirándulni indultunk Hollókőre (mely az UNESCO világörökség része) és Ipolytamócra, ahol megtekintettük a világhírű földtani tanösvényt. Este fáradtan értünk haza.

Szombaton a fővárosba látogattunk. Először Budapest nevezetességeit tekintettük meg egy sétahajóról. Mindenki megcsodálta az Ybl Miklós 200. születésnapjára eredeti szépségében helyreállított budai Várkert Bazárt, mely most már tényleg Budapest gyöngyszemévé vált. Az egyórási hajóút után a pesti alsó rakparton átsétáltunk a Parlamenthez. Itt megnéztük a felbecsülhetetlen értékű római kori Seusó ezüst kincseket. Körbejártuk a megújított Kossuth teret, majd átmentünk a Bazilikához. Kora délután érkeztünk Pomázra, ahol kóruspróbákat tartottunk.

Május 18-án, vasárnap mindkét istentiszteleten, a csobánkain és a pomázin is, *Becsky Eörs* marosszentgyörgyi lelkipásztor hirdette az Igét, és a Reménység Kórus szép énekét hallhattuk. A közös ebéd után mindkét kórus Gödöllőre indult, ahol az Egyházmegyei Kórustalálkozón szolgáltunk. Ott búcsúztunk el vendégeinktől, akikre hosszú út várt még Marosszentgyörgyre.

Gazdag programokkal teli szép napokat töltöttünk el közösen. E szép napok emlékére teljes bizalommal kérjük Istent, hogy az Ő kegyelme munkálja bennünk azt a szeretetet, mely az elkövetkezendő időben is összeköt bennünket egymás igazi testvéreként.

Bíró Istvánné Kati

A gödöllői kórustalálkozón

A POMÁZI REFORMÁTUS TEMPLOM ÉPÍTÉSÉNEK TÖRTÉNETE

Kétszáz évvel ezelőtt határozta el a pomázi református nép, hogy az addigi szűkös imaház helyett Istent tisztelni és dicsőíteni templomot és tornyot épít. A patrónus Wattay család felkarolta a nép óhaját, és más notabilitásokkal együtt biztosította a szükséges anyagiakat. DOBOS ISTVÁN lelképásztor ennek teljes történetét megírta gyülekezetünk Historia Domusában, így most mi is megismerkedhetünk református őseink elszántságával, kitartásával, áldozatával, Istenbe vetett erős hitével és bizodalomával, amely e szent épületet megálmodta, megtervezte és megalkotta, hirdetve akkor is, ma is, és – Isten kegyelmében reménykedve – a jövőben is az Ő dicsőségét.

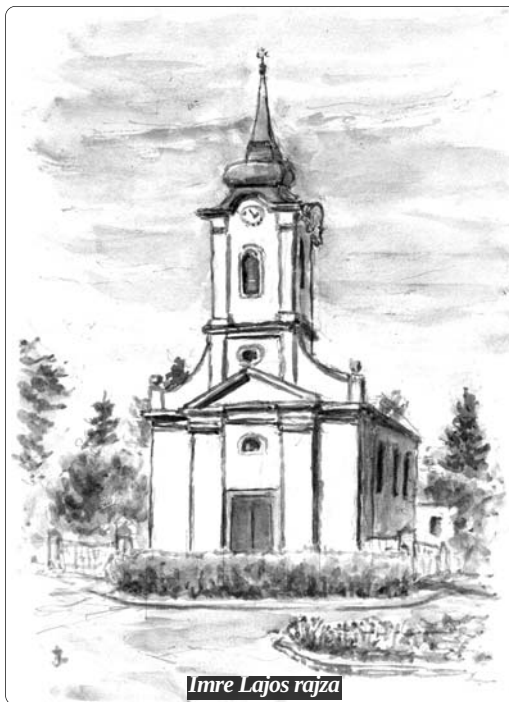
Második prédikátora ezen pomázi leány-ekklézsiának T. Dobos István úr, elsőben kecskeméti tanító, azután a Pesti Egyház-videknek al-, majd főesperese, ki is e következőket hagyja tudomásul:

Az ó-budai anya-, és így az ahhoz kötetett pomázi leány-ekklézsiának is rendes prédikátorává főtiszteletű és tudományú szuperintendens Virág(h) Mihály úr által 1787. év május 2-án rendeltetvén, hivatalomat elkezdtem, az anya-ekklézsiában ugyan május 23-án, mely is pünkösöd első napja volt, Pomázon pedig 24-én.

Ebben az időben a pomázi Uradalomnak directora volt Ttes (Tekintetes) idősb Wattay György úr, az uradalom inspectora Ts Magyar György úr, kik is míg éltek, ezen kis eklézsiának igazi dajkáik, pártfogóik, sőt valóságos atyjai voltak. Az isteni tisztelet Pomázon 1783. évtől fogva egész 1793. évig a Ts. (Tekintetes) Familia kastélyában, egy az arra rendeltetett különös (értsd: külön) szobában tartatott. S mivel még akkor kántora az eklézsiának nem volt, magam voltam eleinte mind pap, mind kántor, hanem 1788. év november 23(-án) inspector (uradalmi intéző) Magyar György úr gyermekeinek preczeptora (tanítója), Szilvási Mihályt hozván, ez vitte osztán a kántorságot, sőt inspector úr gyermekei mellett az eklézsia tagjainak gyermekeit is tanította 1792-ig, amikor osztán az eklézsiának rendes rektorává rendeltetett, és mint rektor egy évig és három hónapig szolgált az eklézsiában, a Ttes Familiától adattatván neki lakásul azon kis házacská, mely a kastélynak napkeleti részében volt, és ahol azután épült azon urasági ház, melyben osztály szerint Gróf Teleki László őnagyságának jutott.

1793. Az Isteni tiszteletre való rendes kijárása a prédikátornak először ugyan minden negyedik vasárnapra volt határozva, de e kitett évben a pomázi gyülekezet keveselvén

ezen kijárását, azt kívánta, hogy a prédikátor kijárása minden harmadik vasárnap(ra) eszen. Ezen okból folyamodott a Ttes Familiához, és kérte, hogy ha lehetne, munkálódna ki azt a Ttes Familia, hogy kérésök teljesítenék. A jó Familia a népnek kívánságát tel-

Imre Lajos rajza

jesíteni kívánván, az akkori tisztartó Belgrády Sándor úrra bízta a dolognak az ó-budaiakkal való elintézését. Ki is a mater eklézsia tagjait arra bírta, hogy a prédikátornak harmadik vasárnap leendő Pomázra való kijárásában megegyeztek, és attól az időtől fogva mindez ideig harmadik vasárnap jár ki a prédikátor Pomázra isteni tiszteletre.

Ugyan 1793. évben azért is folyamodott a pomázi gyülekezet a Ts Familiához, hogy mivel télen az alkalmatlan időkbén, nagy havakban és sarakban terhes volna a falunak

alsó részéről – mert itt laktak majd mindnyájan a reformátusok – az isteni tiszteletre a kastélyba járnai, tehát engedné meg, hadd vehessen egy oly fundust magának, mely a néphez közel legyen, és azon oratoriumot (imatermet) és a rektornak is házat építhes-

sen. Látván a Ts Familia a népnek igazságos kérését, azt nekik megengedte. Akkor vett hát az eklézsia magának egy fundust, és azon saját költségén építette azt a házat, melynek első szobája isteni tiszteletre, hátulsó része pedig a rektor lakására fordítatott. Ez az épület került az eklézsiának mindössze 605 forintjába, amint a protocolum (jegyzőkönyv, jegyzék, elszámolás) bizonyítja.

1793. évben elkészülvén az új épület, 1794. évben a Familia kastélyát odahagyta, s ebben a házban tartotta az isteni tiszteletet 1819. évig, január 24. napjáig, amely napon t.i. ment be legelőször a pomázi nép az új templomba. Ugyanis a pomázi gyülekezet mind inkább inkább annyira megszorodott, hogy az oratorium, melyben 25 évekig imádkoztak a jó Istenét, oly szoros és alkalmatlan lett, hogy kivált sátoros ünnepeken csaknem egymás hátán ült benne a nép. Ezt látván az eklézsia tagjai arra határozták magukat, hogy templomot és tornyot építtessenek, de mivel feltett jó szándékuknak végrehajtására maguktól elégteleneknek érezték magukat, alázatos kérésekkel folyamodtak némi kegyes uraságokhoz is, de kivált a különben is igen könyörülő és jobbágyait boldogítani szerető földes urasághoz, a Ttes Vattay Familiához. E kegyes uraság a pomázi reformátusoknak jó célra törekvő szándékukat látván, s egyszersmind tudván azt is, hogy maguktól a templom s torny fölépítésére tehetetlenek, önként ajánlotta segedelmét és 1814. máj(us) 30(-án) tartott concursus (gyűlés) alkalmával az 5. szám alatt e(z) végeztetett:

DOBOS ISTVÁN REFORMÁTUS PRÉDIKÁTOR

Dobos István Debrecenben született, 1753. november 11-én keresztelték. A debreceni református egyházközség anyakönyve szerint: „1753 november 11-én Csapóban Dobos István és Mészáros Judit fija, István. Keresztapák: Kalmár István, Fülöp János.” Miután ifj. Dobos István kijárta az alsóbb osztályokat a debreceni Kollégiumban, 1772-ben beiratkozott a „tógátus diákok” (jellegzetes ruhájukról elnevezett bölcsész- és teológus-hallgatók) közé, és a felsőbb stúdiumok elvégzése után a jászkiséri partikulában (a református Kollégiumhoz, mint anyaiskolához csatlakozó résziskola) lett rektor.

Innen az Odera-frankfurti egyetemre ment, ahol annak anyakönyvében a 615. bejegyzésnél ezt találjuk: „1782. október 9. Stephan Dobos; Stephan, nobilis; Debreczin; Mens. Comm.” Tehát nemes ember volt. Itt egy év nyolc hónapig tanult teológiát, a tanulmányairól szóló igazolást 1784. június 13-án állította ki a teológiai kar akkori dékánja. Onnan hazatérve – feltehetően 1784. augusztusában – a kecskeméti iskola professzorává hívták meg, tizenhárom tárgyat adott elő, köztük: Heidelbergi Káté, Oratoria Freyeri, Logika, német nyelv stb. Az egyházkerületi jegyzőkönyv tudósít arról, hogy a kecskeméti professzort 1786. június 27-én Nagykőrösön examinálták (lelkészvizsga letétele) és szentelték fel református lelkésszé.

1787-ben választották meg óbudai lelképásztornak, és így az egyházközség filiája, Pomáz prédikátorának is, mely prédikátorságot 44 éven keresztül, haláláig ugyanazokban a gyülekezetekben szolgált végig. 1787. május 23. napján kezdte meg szolgálatát, egy hét múlva, május 30-án, Monoron házasságot kötött Földvári Máriával, Földvári István monori református lelképásztornak, a pesti egyházmegye esperesének a leányával.

1791-ben részt vett a zsinaton, mint janitor (ajtónálló, kapus), akinek a küldöttek igazolása volt a feladata. Fia, Dobos János erről így emlékezett: „Apám István

lelkész, janitor az 1791. 'sinaton, melyel, valamint magával a 'sinattal kérkedni nem szeretett, nyitogatta az igaz, de örömebb csukta be, mindig attól félt, hogy még egyszer meg kell nyitnia.” Nyilvánvaló tehát, hogy a Budai Zsinat által rábízott feladatahoz Dobos Istvánnak nem fűződtek különösebb pozitív élmények.

1793. május 19-én első felesége meghalt. Ugyanezen év szeptember 10-én már össze is házasodott második feleségével, Mádi Litteráti Erzsébettel. Az esküvői szertartás a második feleség szülővárosában, Kecskeméten történt, melyen a neves református irodalmár, egyházi és vallási írók szerzője, a kecskeméti Göböl Gáspár esperes szolgált lelkészként. A házaspárnak hét gyermeke született. Dobos István rokonai, barátai és ismerősei útján állandóan fenntartotta az összeköttetést szülővárosával, ezt a kötődést erősítette az is, hogy három fiát is (Józsefet, Jánost és Istvánt) a Debreceni Kollégiumba küldte tanulni.

1810-től az egyházmegye Proseniora (egyházmegyei előjáró, al-esperes). Református lelkészként az ő nevéhez kötődik a pomázi templom felépítése, emellett publikációs tevékenységet is kifejtett. Az egyházi irodalomnak jeles munkása volt – írja róla az Új Magyar Athenás és Schedius Verzeichnissa, melyben a XIX. század elején élt magyar írók névsora került közlésre –, de munkáit egyik összefoglaló sem említi. 1829-ben választották meg a pesti egyházmegye esperesének, amely tisztséget 1829. május 5-étől haláláig töltötte be.

Dobos István 1831. február 26-án halt meg Óbudán, halálának idejét Szathmári Papp Zsigmond jegyezte fel, kinek kézirata a kolozsvári egyetemi könyvtárban van. Halála után az óbudai prédikátorságban fia, Dobos János követte.

(Forrás: Pap Ferenc, Szetey Szabolcs: *Illés lelkével; Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó Budapest, 2012*)

„...ezen szent célja a híveknek helybenhagyatván, óhajtott szándékuknak könnyebben lehető eléréséért a Ts Familia részéről is segedelem gyanánt a templom felépítésére ajánldékul adasson azon caducitas (örökös nélkül elhalt személy után maradt s ennek folytán uratlanná vált vagyon), mely Majchl Anna Mária pomázi lakos asszonynak s unokájának, Obermeier Juditnak magnéklül lett meghalálózásuk után az Úriszék által az Uradalomnak megítéltetett. Eszerint tehát ezen egész summa akár incassalva (bevételezve) legyen már, akár pedig restantiában (hátralékban) exhaereáljon (örökös nélkül álljon), ezennel assignáltatván (utalványoztatván) ez, addig is, míg a templom építése elkezdődne, biztos helyen interesre (haszonra) adattassék ki. S minthogy ezen caducitas a templom felépítésére rendeltetett, fiscalis Benyovszky Péter úr is a maga caducitásbeli obtingensét (rész, illetmény, járandóság) odaajánlotta s a templom számára ajándékozta. Feljegyzette és kiadta posten 1814. Benyói Benyovszky Péter, a Ts Vattay Familia fiscalisa s concursus jegyzője.”

Ekképpen segedelem ajánltatván a pomázi gyülekezetnek a templom építésére, s akkori haszonbérő Mságos (méltóságos) Majtényi(i) Károly consiliarius (tanácsos) úr is 30.000 égetett téglát ígért a templom építésére, hozzáfogtak a pomázi reformátusok a templomhoz szükséges köveknek meghordásához, melyben a Ts Familianak mind a nagykovácsi, kalászi, csobánkai, mind a pomázi jobbágysai valláskülönbség nélkül, önként segítségül voltak, valamint a szükséges mészköveknek összehordásában, kiegészésében és oltásában is.

1814. évben márciusban (valószínűbben májusban) Isten segedelmével letéttetett a templom s a torony fundamentoma, mikoron (a) Familia directora, Ttes ifjabb Vattay György úr, dominium tisztartója pedig Nzetes (nemzetes) Mares Vencel úr volna, kinek is e szent épület körül való fáradságtalan buzgósága az egész gyülekezet előtt ismeretes és örökös haládatosságra méltó, mint akinek legelőször fordult meg fejében a templom építése eszméje. Ki is ezt a nép buzgó óhajtasától kísértette a Mlgos (méltóságos) földes urasággal közölvén, egy díszes Isten házának építését meghatározta s N. Mares urat e munka végrehajtójának ki is nevezte. Mi kút-főkből merítették a költségek? – e következőkből látható.

1. Pesti ácsmesterrel megalkudott a Ml. (méltóságos) Familia a templom s torony betetejezése iránt, azt kifizetendő saját cassájából (amit Mlgos G. Teleky József úr, Kapornai János és Tatai György gondviselőknél nyilvánított, midőn harangra kérének tőle segedelmet, ily szókkal: hisz adtunk mi mindenre, még harangra is) – tudni illik: harangra a kiskőrösi kert árenda volt kinevezve, oly formán, hogy azon fundus a kiskőrösi eklézsiával közös legyen. De e pénz hová lett? nem tudatik. Ezt két kiskőrösi ember nálam e dolog felől tudakozván, tőlük is hallottam.

2. Ugyan a Mlgos uraság ajándékozott 30 öl fát, mely akkor 30 ft(-)jával adódván, teszen 900 ft(-)ot, amint ezt az Uradalom

akkori jagere (*vadászatnál segédkező belső urasági szolgálta*), Kapornai István és (a) Familia hajdúja, Sóvári Istvántól hallám.

3. Ugyancsak a M. Familia és Tek. Benyovszky Péter úr családi ügyvéd egy 1200 forintból álló caducitással ajándékozták meg az eklézsiaát, mely summa Mares úr kezébe ment Király Mihály inspector úr által, ki a nevezett summát, mint keze alatt lévő jobbágnál, Poszkuritzánál exhaereáltat (*örökös nélkül maradtat*) felvívén Mares úr kezébe adta, amint a 15. lapon látható.

4. Egy szőlőnek való földdel ajándékozván meg a M. Familia az eklézsiaát, azon föld egy németnek felébe kiadott ültetés végett, s az eklézsiaának jutott fele 460 váltó forintért eladott Straub Mártonnak Mares úr fő gondviselő által s a pénzt magához vette.

5. N.T. Egyház-vidéünkbeli hirdetésből bejött 120 for(int), T. Dobos István úr szolgáltatván fő gondviselő úr kezébe.

6. Mgsos Majtényi Károly akkori hasznobérlője az Uradalomnál, ajándékozott 30 ezer téglát.

Jegyzés: ezen téglából tízezer megmaradván belőle négyezer a Fáy ház építéséhez akkori birtokosa, Szántói Szabó József úr által elvitetett, mely mái napig is odavan, hatezret pedig Mares úr ön udvarába hordatta s elhasználta magának.

7. Amint a 16. lapon láthatni, a templomhoz szükséges köveket a Mél. Familiaának több helységbeli jobbágjai, valláskülönbség nélkül meghordták, melyből megannyi maradt, hogy fő gondviselő úr Pesten épített házához is hajón vitette a megmaradt követ.

8. Az eklézsia kis cassa, melyből a templom s torony tökéletes elkészüléséig, 1814-től fogva 1824-ig kifizetődött 2353 forint a kiadási protocolum bizonyítása szerint. Nevezetesen

- Szerszámokra 91 f. 15 k.
 - Mesterembereknek és napszamosoknak 767 - 46
 - Deszka és fenyő szálakért 73 - 50
 - Vasakért 289 - 32
 - Torony csillagos gombjáért, melybe könnyen belefér egy kila (*kiló*) búza 95 f.
 - Harangláb 177 - 30
- a többi aprólékos ezeken kívül.

Jegyzés: Az épület elkészülvén, minden szerszámok, állásfák és deszkák fő gondviselő úrhoz vitettek és elhasználtattak.

9. A mesteremberek körül szolgáló napszamosok – a cementkeverőket kivévén – az eklézsia tagjaiból teltek ki, kiknek fáradhatatlan iparkodásuk – gondolóra vévén az 1816. és 1817. éveket, midőn 30, 40 forint volt egy pesti mérő búza (*1 pesti mérő = 93,7 liter búza*), és a szegény embernek

napról napra se volt kenyere, s éhen dolgozott az Isten dicsősége mellett, sokan pedig korpakenyeret ettek – a következő maradtól örökös háládatosságra méltó.

10. Tudni való dolog, hogy egy ily épület körül sok szekerezésnek kellett történni, a mesterembereket Pestre be s ki hordani, az aprólékosabb materiálikat (*anyagokat*) összehordani, vízzel ellátni nem kevés fá-

radtságukba került azon kevés szekereknek, kik azidőben éltek, ú.m. öreg Verebes István, ennek fia, ifjabb Verebes István, Sánta Kapornai István, Nagy István, Nagy János, Kis László, öreg Bogdányi Verebes János, kiknek buzgó iparjokért terjessze az ég familiájukat sok nemzetségre!

A torony is elkészülvén harang kellett belé, de az eddig az iskolaház udvarán haranglábban állott harang az idő viszonytásága miatt törött lévén (amit a 9. lapon láthatni) 1825-ben összesen egy 339 fontos harang, mely akkoriban csak két fenyőgerendára tétetett, 1828-ban pedig másik-kisebb, ú.m. 135 fontos készítettvén, már ekkor a harangláb műlhatatlanul szükségessé lett, mely elkészülvén 1828-ban a két harang reáhelyeztetett. De a nagyobbiknak fülei harangozás közben 1835-ben letöredezvén leesett, mely újra öntetvén készült a mostani nagy harang, melyen ilyen szavak olvashatók:

„Az egy igaz Isten dicsőségére, a Helv. V.t követő Pomázi Sz. Eklesia öntette 1835. - Öntötte Schaudt András Pesten 1835.”

Kis harangon ezeket olvashatni:

„Franciscus Millner hat mich gegossen (in) Ofen A.1828.”

Alól pedig ez van:

„Isten dicsőségére a Pomázi Reformata Sz. Eklesia öntette”

Miképpen jutott e harangokhoz e kis eklézsia, láthatni a kegyes adakozásokat a Bőjövétel Könyvében, melyben több tek. földes uraságoknak, nemes tiszt. uraknak

s helybeli lakosoknak valláskülönbsége nélkül nem keveset köszönhetnek ez eklézsia tagjai, kik a harang ára pótlása végett minden lélekre egy-egy forint vetetvén, többen – az eklézsia kárával és a többiek megcsalásával – be nem adták az egy forintot, amit a protocolum bizonyít, s ez méltó praetensiója (*követelése*) az eklézsiaának.

Így az Isten háza tökéletesen elkészülvén, végre eljött az idő, melyben azt a Teremtő s munkáinkban boldogító Istennek ünneplésen fel kellett ajánlani, fel kellett szentelni. Mely is történt 1828. október 17(-én), midőn az időnek mostohán fúvalló szele közben is az összesereglett díszes nép előtt F.T. Bátorhory Gábor úr elébb, azután gyömrői Préd. Tiszt. Szondy László úr ékes és szívreható beszédeket tartának, a szomszéd eklézsiaabeli rektor uraknak harmóniás éneklése is díszesítvén az ünnepet.

A fölépült templom zsindelezése 18 évek után érezvén a köz romlandóságot, lyukadozni kezdett, s mivel boltozatja nem kemény téglából volt, hanem (amit fájlalni lehet, mivel erősebben is építhetett volna) csak deszkára vert mennyezet, tehát hogy kis kár miatt nagyot ne szenvedjen az eklézsia, Tek. Kuti Sándor úr fő és Sóvári István al gondviselőt 1836-ban jónak látták újonnan zsindelezettni. Ment reá 23 ezer zsindeley. Ácsnak fizetődött 80 váltó forint, az öreg zsindeleyt és szögeket is neki hagyván.

PRESBITÉRIUMI DÖNTÉSEK 1915 – 1917

Régi históriák

Ebben az időben az ország az első világháború borzalmaival éli át, így természetes, hogy a jelentősebb intézkedések és döntések kapcsolódnak a háborúhoz: 1915. májusában a hadikölcsönjegyzést további 2000 koronával egészítik ki, így teljesül a korábban kitűzött cél, az összeg 6000 koronára egészül ki. Fedezetül az alapítványok tőkéje szolgál. Elhatározzák, hogy a perselypénz felélt vallásos tárgyú irodalom beszerezésére fordítják, segítve a katonák lelki épülését; a másik felével a „Veres Keresztet” támogatják. Gyűjtést rendeznek a vak katonák számára, s az összegyűlt 27 korona 10 fillért elküldik az Országos Hadsegélyező Hivatalnak.

A háború végnapjaiban, 1917. február 1-jén – a hadvezetés utasítására – leszerelik a nagyobbik harangot, melynek súlya – a jegy-

zőkönyv tanúsága szerint – 227 kilogramm volt, s helyette majd a cs. és kir. katonai parancsnokság 908 koronát fog kiutalni kártérítésként. Pomázon ezzel kapcsolatban él egy legenda, melynek én itt írott bizonyosságára nem bukkanok: a harangot a lakosság egyházi éneke kíséretében, a lelkipásztornal az élen haladva elkísérte a falu határáig.

Érdekes és nem véletlen, hogy *Bodri János* volt református tanító – ki az iskola megszűnése után az állami iskolában folytatta tanítói működését – felvetett harangozó, takarító, kézbesítő segédzemélyzetnek, nyilván mert nem tudott megélni a nyugdíjából.

Említésre érdemes, hogy a tőke kamataiból 800 korona alapot hoznak létre a templom és a lelkészlak tatarozására, amire folyamatosan szükség volt. Erre az időre esik a refor-

máció 400. évfordulója. 1917-ben egyház-
községünk belép a Protestáns Irodalmi Társaság tagjainak sorába. 1917. október 31-én „díszgyűlést” tartanak, melyről az alábbi bejegyzés születik:

„Négyszáz esztendőnek sokszor szomorú és véres, de mindig dicsőséges küzdelmei után, a Mindenható megengedte élünk, hogy őseinktől reánk hagyott szent örökségünk, evangélium szerint reformált egyházunk a mai borzalmasan vészvataros időben is hálátelt szívvel köszönheti meg égi atyjának jóságát, melyet a reformáció tényében megmutatott az emberiség iránt, és mi irántunk, mikor az evangélium szabadságával megajándékozott. Kifejezést adva ama reményének, hogy eme 400 esztendő tanúsága és az ünnepélyes hangulat, mely most szívünket eltölti, melegebb vallásosságra és egyházzszeretetre készít bennünket, és hogy kicsiny egyházunk teljes odaadással fogjuk felkarolni. Paczolay Péter lelkész”
Könczöl Dánielné

TÚRÓS PÉTER NYOMÁBAN 4. rész

A másik levél, amelyet a Ráday Levéltár rendelkezésünkre bocsátott, Túrós Péter siklói prédikátorsága idejéből való. Amint azt már korábban megírtuk, Túrós Pétert 1795-ben választotta meg a siklói gyülekezet lelkipásztorává, ahol befejezte a templom építését. Ócsai – kényszerű – távozását követően nehezen alkalmazkodott az új körülményekhez, ebben talán az is szerepet játszott, hogy a lelkészi fizetése Siklóson elég alacsony volt, mindössze 100 tallér évente, amely körülbelül a felét, kétharmadát tette ki egy „jó” papi fizetésnek. Az alacsony jövedelem miatt fordult Túrós új patrónusához, *ifjú gróf (II.) Ráday Gedeonhoz* – az 1796-ban elhunyt *gróf Teleki József* halálát követően – 1797-ben dunamelléki főkurátorra megválasztott főúrhoz panaszos levélrel, melyben arra kéri a nagyurat, hogy „szabadítsa ki Baranyából”, de legalábbis ne engedje az anyaegyháztól leválni a filiákat, amely a papi jövedelem olyan mértékű csökkenését eredményezi, amely miatt a református lelkész – szegénysége miatt – csúfos neveltség tárgyává válik.

„Siklós 10. Április 1798.
Méltóságos Főkurátor Úr, Kegyes Patrónus Uram!

Hogy Excellenciádnak szíve teljes legyen az Üdvözítőől testamentumban hagyott szent szeretettel, azt már én sok esztendőktől fogva tudom: és ugyanez bátorít engemet arra, hogy Excellenciádat e következőkre alázatosan instálljam (*kérjem*).

1. én Siklóson nem hogy boldogulnék, de ma sok nap a semminél is kevesebb jut nekem a világi jókból. Két esztendőbeli boraim megvannak, már hordókra 100 f(-) adtam, én pedig még Siklóson ennyi pénzt nem láttam, mióta itt lakom kölcsön pénzzel

élek. Instállom azért Excellenciádat, ha a jövő esztendőben vagy akármikor, Siklósnál jobb eklézsia pap nélkül szűkölködné, és én az élők rendben volnék, méltóztassék nyomorult sorsomat szeretettel teljes szívére venni, és ha lehetséges, engem Baranyából kiszabadítani. Ócsáról lett eljövetelemet bánom, de hogy onnan változzam, elegendő okaim voltak Fő Tiszt. Superintendens, és Grális Notárius Urak ítélete szerint is. Ha a jövedőmbe belátásom lehetett volna, nem

változtam volna. Igyekeztemet, vagy kívánságomat elejébe fogom terjeszteni rövid időn a Fő Tiszteletű Atyáknak is. Ha változhatom idővel jó, ha pedig nem, légyen meg az Úrnak akarata irántam. Különben is én, kivéven losonci lakásomat, mindig a szerencsétlenség fia valék.

2. A baranyai nép nagy reformáció nélkül szűkölködnék sok tekintetben. Úgy de

hogyan lehet hasznos reformátor az olyan pap, akinek esztendei jövedelme csak 100 tallér? Ennyi esztendei jövedelemért csak az vállalhat papi hivatalt magára, aki maga is reformáció nélkül szűkölködnék. Ilyen csekély jövedelmű papság pedig többnyire a baranyai, melynek oka az, hogy a filiális eklézsia a mátertól elválván mestert kérnek, nyerneik is, azután oratóriumot építvén, mindjárt papot visznek, ha szintén egy fertály órára laknak is a mátertól. Papot nyernek és visznek hát, de micsodát? Csak olyat, amilyen a fizetés, amelynek aztán az a szomorú következtése vegegyon, hogy katolikus atyánkfiai, kivált a tisztviselők, tapasztalván papjainknak együgyűségét, látván folt hátán foltal prémzett ruhájukat, bennünket csúfosan nevetnek.

Instállom azért Excellenciádat, sőt a V. Consistoriumban levő minden Atyákat, hogy e nagy gonosznak minden lehető módon álljanak ellene, és ne engedjék Apli Szent Valásunknak dicsőségét, a gyalázatnak porában heverni. Fel fog pedig apródonként emelkedni dicsőségünk úgy, ha a leányok az atyáktól el nem válnak.

Ezen két dolgoknak fini irodalommal való jelentése, 's minden lelki s testi jóknak kívánása után, magamat továbbra is ismeretes úri favoriban ajánlom. Maradok Excellenciádnak alázatos szolgálója Túrós Péter siklói prédikátor m.s.k.”

Hogy a levélben foglalt eszedezésnek lett-e fogantatja, javult-e Túrós Péter javadalma-
zása Siklóson, nem tudjuk, de talán élete végén mégis rendeződhetett anyagi helyzete, amikor siklói lelkipásztorként 1805-ben a Baranyai Egyházmegye seniora (*esperese*) lett, mely tisztséget haláláig viselt. Túrós Péter 1809. szeptember 1-jén, 62 éves korában hunyt el Siklóson, sírja a református temetőben található (a sírkövéről készített fényképfelvételt köszönjük *Komlósi Péter* nagytiszteletű úrnak, siklói lelkipásztorának, aki volt szíves elkészíteni, és elküldeni újságunk részére).

P.A.

Ezúttal egy olyan könyvet szeretnénk a testvéreink figyelmébe ajánlani, amely – bátran állíthatjuk, hogy – „kötelező” olvasmánya a keresztyén embernek. A kötelező szót azért kell idézőjelbe tennünk, mert a könyv éppen arra tanít minket, hogy Isten kegyelmére szeretet helyett ne kötelességgel és kötelezettséggel válaszoljunk, hiszen Isten soha, semmi módon nem tudjuk lekötelezni saját cselekedeteinkkel, és semmit nem tudunk tenni, hogy Isten jóindulatát kiérdemeljük. Jóindulata ugyanis egyedül kegyelme által, Krisztuson keresztül adatik nekünk. Ahogy Luther is olyan áldásokról beszél egy igemagyarázatában, amelyeket „néha cselekedeteinken keresztül kapunk meg, máskor cselekedetek nélkül, de soha nem a cselekedeteinkért; mivel Isten mindig meg nem érdemelt kegyelméből adja.” Tehát nem attól jó keresztyén valaki, hogy például elolvassa ezt a könyvet, vagy rendszeresen olvassa a Bibliát, mert úgy tartja, hogy az a hívő ember kötelessége. Isten nem fogja emiatt jobban szeretni. De ha nem olvassa el ezt a könyvet, és nem olvassa rendszeresen a Bibliát, Isten emiatt sem fogja kevésbé szeretni.

Miért érdemes hát akkor elolvasni? *Sebestényné Jáger Orsolya* lelkipásztor testvérünk azzal ajánlotta a könyvet figyelmünkbe, hogy számára Isten kegyelme a legcsodálatosabb ajándék, amit a benne bízók nem veszíthetnek el. Miért nem? Jézus Krisztus érdeméért! A könyv így fogalmaz: „A keresztyének között az egyik legföltettebben őrzött titok napjainkban a következő: Jézus mindent kifizetett. Szó szerint: mindent! Nemcsak megvásárolta bűneink bocsánatát és szabadjegyünket a mennybe, de megvásárolt minden egyes áldást és imádságra adott választ, amit valaha is kapni fogunk. Mindegyiket – kivétel nélkül.” Miért féltve őrzött titok ez? „Mert félünk az igazságtól. Még önmagunknak is félünk bevallani, hogy nem kell érte „megdolgoznunk”; a munka teljesen elvégeztetett. ... Miután egyedül kegyelem által, kizárólag Valaki Más érdeméért léphettünk be Isten országába, most megpróbálunk a magunk módján fizetni, a teljesítményeink által.”

KÖNYVAJÁNLÓ *”Hála legyen az Istennek kimondhatatlan ajándékáért!” (2Kor 9,15)*

ISTEN KIMONDHATATLAN AJÁNDÉKA

Jerry Bridges: **KEGYELEM**
- Isten szeretetéből élni
című könyvéről

Mi tehát a kegyelem? A szerző így foglalja össze: „A kegyelem Isten ingyenes és meg nem érdemelt jóindulata, amellyel a kizárólag ítéletet érdemlő bűnösöket ajándékozza meg. Isten szeretetének megnyilvánulása, a szeretetre nem méltó ember iránt. Isten lehajol az emberekhez, akik lázadásban élnek vele szemben.” A kegyelem tehát „teljesen szemben áll bármilyen önmagunknak tulajdonított érdemmel. Más szavakkal: a kegyelem és a cselekedetek kölcsönösen kizárják egymást.”

Mi, sokan keresztyén emberek, általában elismerjük, hogy hát nem vagyunk tökéletesek, de alapvetően jónak tartjuk magunkat. Egyszerűen nem hisszük el, hogy valójában mennyire rosszak vagyunk. Nem hisszük el, hogy véglegesen csődhelyzetben vagyunk. Nem hisszük el Pál apostol szavait a Bibliában: „*Nincsen igaz ember egy sem*”, és azt se nagyon szeretnénk belátni, hogy „*nincs különbség: mindenki vétkezett, és híjával van az Isten dicsőségének*”.

Az az ember, aki nem ismeri el lelkének teljes és állandó csődjét, nem érti Isten iránta gyakorolt kegyelmének mérhetetlen nagyságát, és törvényszerűen törvényeskedővé válik. Jobbnak fogja gondolni magát valaki másnál, és úgy gondolja, hogy neki „érdemei” vannak Isten előtt. Van valami homályos tudása arról, hogy a megváltását és Isten ajándékait egyedül kegyelemből, Krisztusba vetett hit által nyerte, de nem érti. Azt hiszi, hogy Isten kegyelme csak kiegészíti az ő hiányait, és Isten áldásait legalább részben kiérdemelte engedelmes-ségével, lelki fegyelmességével. Isten jóindulatának elnyerése érdekében igazodik egy meghatározott keresztyén kör (emberi) elvárásaihoz, vagy maga alakít ki ilyen szabályokat, és elvárja másoktól, hogy ezt a szabályrendszerrel kövessék, különben megkérdőjelezi még azt is, hogy a másik ember egyáltalán hívő ember-e. Ezt a típust én „bérlok”-nek nevezem, aki azt gondolja magáról, hogy ő megérdemli a mennyországba való bejutást, mert mennyi jócselekedetével hálálta meg Isten ajándékait, tehát megfizette a bért, akik viszont szerinte nem teljesítik az ő köreiből irányadó elvárásokat, azok nem méltók ezekre az ajándékokra. Azok elkárhoznak. Ezek az emberek a bérlok, akik kibérelték

maguknak Isten országát. Micsoda végzetes tévedés! Ézsaiással szólva, az ő igazságuk olyan, mint a szennyes ruha.

Mennyivel más „örökösnek” lenni – ha már jogi fogalmakat alkalmazunk. Hogy tisztában vagyok azzal, hogy Isten kegyelmét érdemekkel nem lehet megszerezni, érdemtelenséggel pedig nem lehet elveszíteni. Nagyon is tudatában vagyok saját érdemtelenségemnek. De azt is tudom, hogy érdemtelenségem nem kötelezi Isten arra, hogy visszavonja tőlem kegyelmét. Ahogy a szerző kifejti: „Inkább úgy kezel engem, hogy nem tekint semmilyen érdememre. Az Ő áldásának reménységét végtelen jóságához kötöm, és nem saját jó cselekedeteimhez.” Ezt jelenti az a bibliai igazság, mely szerint akik hisznek Jézus Krisztusban, azokat „*Isten ingyen igazítja meg ... kegyelméből*.” Isten igazgá nyilvánítja őket, mert „bűneink terhét Fiaának, Jézusnak tulajdonítja, őt vádolja, és Krisztus igaz voltát nekünk tulajdonítja, a mi javunkra írja”. Miért tette ezt? Egyedül kegyelemből! A bűnös ember iránti jóindulatából Isten felmérhetetlen árat fizetett, amikor Jézust küldte el, hogy helyettünk meghaljon. Jézus Krisztus engesztelő áldozata fordította el Isten haragját rólunk, Aki magára vette és elviselte Isten haragjának teljes súlyát helyettünk.

De nemcsak megigazultunk Isten kegyelméből hit által, de ugyanebben a kegyelemben létezzük mindennap. A „bérlok” (a Lukács 18,9-14 példázatban a farizeus) a másikat figyelgeti, és hálát ad Istennek, hogy ő jobb ember, mint a többi, az „örökös” (a vámszedő) leborol Isten előtt, és a mellét verve így szólítja meg az Urat: „*Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek*.” Az örökös bűnbocsánatért könyörög. Jézus pedig azt mondja: „*Mondom nektek, ez megigazulva ment haza*.” Ő örökli Isten országát.

Az örökös annyira magával ragadja Isten kegyelmének csodálatos és határtalan nagylelkűsége, hogy hálából és nem kötelességből válaszol Isten kegyelmére. A válaszom erre a kegyelemre az, hogy teljesen elkötelezem magam arra, hogy életem minden területét Jézus Krisztus uralma alá adjam. Elkötelezem magam arra, hogy mindenki irányában a szeretet cselekedetei vezessenek. Isten kegyelme felszabadít az Istennek való engedelmesre és szol-

gálatra, önmagam szeretetteljes és hálás odaszánására megváltásomért és az áldásokért, amelyeket már nekem adott kegyelme által. Az Isten iránti szeretetünk válaszul az iránta való engedelmisségünkkel az Ő szeretetére.

A könyv nagyon egyértelművé teszi, „Isten soha nem ad megigazolást megszentelődés nélkül.” Ezt a kijelentést megint csak kételkedve fogadhatják némelyek, pedig megtapasztalható valóság, hogy „Isten egyre növekvő vágyat ad a szívünkbe, hogy engedelmeskedjünk Neki. Többé nincs ellenérzésünk Isten törvényeivel szemben, még akkor sem, ha időnként engedetlenek vagyunk vele szemben.” Isten az Ő törvényét a szívünkbe helyezi, és elménkbe írja, bűneinkre pedig nem emlékezik többé (nem elfelejti, hanem elveti azokat – a háta mögé, a tenger mélyére, vagy olyan messze, mint amilyen messze van napkelet napnyugtától stb.). „Teljes egység alakul ki az emberben lévő lelki természet és Isten objektív törvénye között, amely rajta kívül áll.” Isten a megszentelődést, a gyümölcstermést is kegyelemből munkálja és adja, helyreállítva Isten és az ember közötti kapcsolatot. Mert – ahogy Pál mondja – meghaltunk a bűnnek, amely alatt azt érti, hogy meghaltunk az átok, a kárhoztatás és az Istenről való elidegenedés állapotának. „Minden hívő meghalt a törvénynek, akár tudja ezt, akár nem.” – állítja a szerző. „De a szomorú tény az, hogy sok hívő nem ismeri fel ezt az igazságot, vagy nem hajlandó elfogadni, mert számára túl szép, hogy igaz legyen.”

Fontos még egyszer hangsúlyozni, hogy a kegyelem két irányban működik: kegyelem által jutottunk be Isten országába, és kegyelem által szentelődünk meg. „A teljes keresztyén élet alapja, a kezdetektől a befejezésig, Istennek Krisztuson keresztül felénk áradó kegyelme. ... Kegyelem által kapunk testi és lelki áldásokat, kegyelem által engedelmeskedünk. Kegyelem által hívattunk el, és töltjük be a szolgálattunkat. Kegyelem által kapunk elegendő erőt a megpróbáltatások elvi-

seléséhez, és végül kegyelem által dicsőítettünk meg. Egész keresztyén életünket Isten kegyelmének uralma alatt éljük.”

Újjászületésünk, megváltásunk, kezdeti megszentelődésünk teljes egészében Isten munkája, a Szentléleké, aki közvetíti nekünk Krisztus életét. Amit a szerző „progresszív megszentelődésnek” nevez, amely folyamatosan zajlik életünk végéig, szintén a Szentlélek munkája, de feltételezi a mi részvételünket is, tehát mint hívők, aktívan részt veszünk a folyamatban, mely az értelmünk megújulásával zajlik. Tehát hívőként nem vagyunk passzívak az átalakulási folyamatban. A könyv úgy fogalmaz: „Nem márványtömbök vagyunk, amelyet a szobrászmester gyönyörű szoborrá formál. Isten adott értelmet és szívet, amellyel válaszolunk a Szentléleknek, együttműködünk vele, amint munkáját végzi.”

A változás tehát bennünk történik ugyan, de nem általunk. Ezt támasztja alá a Filippi levél 2,12-13 verse, amit mindannyian jól ismerünk: „*félelemmel és rettegéssel munkáljátok az üdvösségeteket, mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.*” Az ember „munkálása” itt folyamatos, kitartó, fáradhatatlan erőfeszítést jelent, ami – ne felejtjük – nem a mi érdemünk. Lássuk be, tényleg nem tudunk semmit adni Neki, amit ne Tőle kaptunk volna! Isten minden mértéket meghaladó nagylelkűségére mi csak hitünkkel adhatunk választ, mert hiszen a hit nem más, mint Isten kegyelmének elfogadása, igénybe vétele. Isten lelke munkálkodik bennünk, azaz a Lélek ad erőt ahhoz, hogy meg tudjuk cselekedni Isten akaratát, hogy egyre jobban és jobban átfarmáljon az Ő Fia hasonlatosságára.

„A keresztyén élet legnagyobb paradoxona, hogy teljes mértékben felelősek vagyunk a növekedésünkért, és ugyanakkor teljes mértékben a Szentlélekre vagyunk utalva, hogy bennünk felkelte a növekedés utáni vágyat, és megadja a képességet, hogy meg is tegyünk. Isten ke-

gyelme nem cáfolja a felelősségteljes cselekvés szükségességét a mi oldalunkon, hanem inkább lehetővé teszi azt.” – magyarázza a szerző. Ebből következik továbbá az a lényeges megállapítás is, hogy abszolút semmi értéke nincs annak, amik vagyunk, és amit teszünk, ha nem a Szentlélek munkálkodik bennünk és általunk.

Minél inkább növekedünk a kegyelemben, annál jellemzőbb lesz életünkben, hogy mindent hálaadással fogadunk, Isten ajándékaként. Mert tudjuk, hogy mindegyikünk, amink van, Isten kegyelme által a miénk. A lelkünket betöltő megelégedés – vagyis ha megértjük, hogy nem azt kaptuk, amit tulajdonképpen megérdemelnénk, hanem naponta megkapjuk, amit nem érdemlünk meg – ad lelki gazdagságot. Ez a megelégedettség tesz bennünket képessé Pál apostollal együtt vallani: „*haszontalan szolgák vagyunk, azt tettük, ami a kötelességünk volt*”. Ne értsük félre: ez a kötelességérzet alázatból fakad, és nem a teljesítménykényszer szüli. „A keresztyén alázat nem abból áll, hogy tagadjuk, ami bennünk jó; hanem hogy megingathatatlannal bizonyosak vagyunk érdemtelenységünkben, és tudatában vagyunk annak, hogy ami jó bennünk, az Isten kegyelmének köszönhető.” (Charles Hodge). Az alázat tehát az a felismerés, hogy egyszerre vagyunk tökéletesen gyengék és haszontalanok önmagunkban, de erőteljesek és használhatók Isten kegyelme által.

Jerry Bridges arra biztatva fejezi be könyvét, hogy tegyük félre saját jóságunk szerintünk meglévő maradékát, és ismerjük el teljes lelki csődünket, és mélyen merüljünk el Isten határtalan kegyelmében! Végül pedig felszólít: „Azután pedig, ha megértetted, mit kaptál, légy a kegyelem követe mások felé!” Hiszen emlékeztünk az Úr Jézus szavaira: „*Nagyobb boldogság adni, mint kapni.*”

(Kegyelem – Isten szeretetéből élni, avagy a felhők fölött mindig süt a nap; Ébredés Alapítvány – Pécel, 2009)

P.A.

A filozófia sok mindent elmondott a dolgokról. Egy szempontot azonban sohasem láttam benne: azt, hogy *minden dolog ajándék*. Ajándék a nap, amely feljő reád, hogy meglepjen téged, az ég, mely föled borul, mint egy sátor, ajándék a föld, amely kivirul, hogy ezer új ajándékkal halmozzon el. Ajándék az, hogy magyar vagy, hogy keresztyén vagy, református vagy. Ajándékba kaptad a lelket, a hitedet, azt a világot, amely lelked előtt kitarul és azt a kegyelmet, amit hiteddel megragadsz. Ajándék a világ neked s drága ajándék vagy te a világnak.

Az ajándék lényege a szeretet. Az örömszerző szeretet válik tárggyá, testesül meg benne, s értékét nem az hordozza, mennyit ér valami tárgy, hanem az, hogy mekkora az a szeretet, amely mögötte áll. Egy hervadt virág drágább lehet nekem a legnagyobb gyémántnál, s vettem én már

RAVASZ LÁSZLÓ AJÁNDÉK

egy halódó testvérem tekintetében, egy kézszerítésében nagyobb ajándékot, mint amekkorával fejedelmek szoktak egymásnak kedveskedni.

Mi mindnyájan ajándékcsoportok vagyunk, amiket Isten a világnak ad. Az a mód, ahogy összeválogatja és csoportosítja bennünk nyújtott ajándékait, az az egyéniség kulcsa. Egyiknél valami szellemi tehetség körül rendezte el ajándékait: talán ékesszólás, művészi képesség vagy prófétai látás lényének legfőbb ajándéka; másiknál valami testi képességet tesz középponttá: a két dolgos kezét, a pompás vállát, a sas

szemét; a harmadiknál valami erkölcsi képességet: roppant akaraterőt, az áldozatnak szinte emésztő ösztönét. De mindegyik ajándék annyit ér, amennyi szeretet van benne.

A szeretet az Istené, de hogy a bennem nyújtott ajándékban érvényesüljön: nekem kell átelnem azt. Csak akkor lesz az szeretet, ha az én szeretetem. Jaj nekem, ha bennem nem válik élő erővé az Isten szeretete! Megfosztottam a világot egy nagy örömtől, szegényebbé tettem egy drága kincssel, elloptam egy szent ajándékot. Jaj nekem, ha lényem nem vált szeretetté!

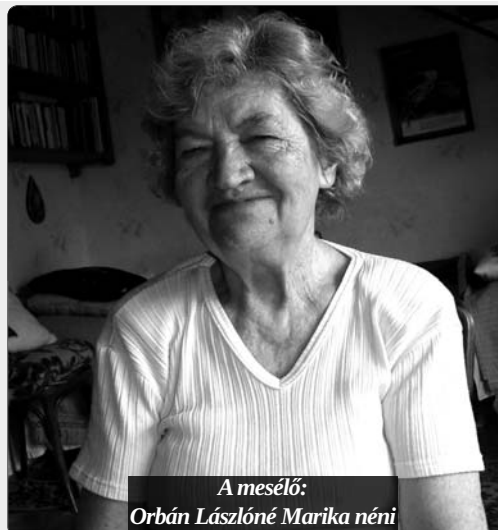
S hogy váljak azzá? Ha felfedezem, hogy mindaz, ami az enyém, drága ajándék Istentől, s mögötte van az ő nagy szerelme, amellyel előbb szeretett engem, szeretett akkor, mikor világ sem volt. Minden dolog lényege a szeretet – táru fel előtted a világ misztériuma –, legkivált az én szívemé, mert Isten szeretet!

GYERMEKEKNEK

A KÖVÉR ÉS A SOVÁNY ÖRDÖG

**Az Áldás, Békesség! olvasóinak
elmeséli**

Orbán Lászlóné Marika néni

A mesélő:
Orbán Lászlóné Marika néni

Már egész pontosan nem is tudom merre,
Messzi városban a földön valamerre
Egymással két gonosz lélek találkozott.
Egyik kövér, a másik sovány, akár a bot.

A kövér gúnyosan szólítja a soványt:
"Hát neked mi a bajod? Téged ugyan mi bánt?
Hisz csak csont és bőr vagy sajnos, amint látom!
Hallod-e, kolléga, ezt szörnyen sajnálom."

Így szólt a kövér, a sovány meg búsult,
Hallgat, mint akinek szívében van nagy bú.
"Szólj már na! Talán nincs gyomorrákod?!
Heptikába estél, vagy mondd, mi a károd?"
"A szádát jobb volna, ha befognád talán" -
Szóltalt meg morcosan, bosszúsan a sovány.

„A legnagyobb bajom, ha tudni akarod,
Hogy rossz helyen lakom, enni mit sem kapok.
Keresztyén családdhoz szállásolt be urunk,

Bár próbáltam mindent, ami rosszat tudunk,
De békességüket feldúlni nem tudom.
S látod mily nyomorult, rossz sorsra jutottam.

Szállást, táplálékot mindenki kaphat ott,
Csak egyedül én nem, az állam felkopott.”
„Nagy buta vagy, öcsém, ez a véleményem” -
szólt újból a kövér - „állítom keményen.

Ha minden ördög ilyen mafla volna,
Tönkre menne dicső urunknak a boltja.
De a nagy Luciferre merem azt fogadni,
Vólnék csak helyedben, meg tudnám mu-
tatni,

Hogy akármiféle keresztyén családban
Hogy kell bajt csinálni, ahol boldogság
van.

Figyelj csak éneám, tanulj most éntőlem,
Saját módszeremre kioktatlak bőven.

S ha követni fogod okos tanácsomat,
Könnyen elérheted vágyadat, célodat.

Hegyezd hát füledet, s figyeld azt az utat,
Hogy amit elmondok, aztán el ne mulaszd.

Kitöröm például az egyik ablakot,
Amit a szél éppen egy kicsit becsapott.

Így a házigazdát a méreg eszi meg,
S mond egy cifrát, ami csak úgy hizlalt engemet.

Lelki békességén kicsivel is rontok,
Letépek az ingről egy kicsike gombot,
Épp vasárnap reggel, amikor a gazda
Nagy buzgón igyekszik menni a templomba.

Ennyi is elég, hogy kitörjön a harag,
S röpködjenek mérges, indulatos szavak.

Úgy elkanyarítja a beszéd cifráját,
Hogy ez felülmúlja minden imádságát.

Majd pedig a cipő nem eléggé fényes,
A kabát meg itt-ott gyűrött és peccéses.
Van ám olyan méreg, szitok, ha hallanád,
A szemedet, a szádát tudom eltátanád.

A kísértésre meg az a jó alkalom,
Mikor az étel már ott van az asztalon.
S ha a leves túl sós, vagy forró és éget,
Van mit hallgatni szegény feleségnek.
Vagy másképp csinállok alapos galibát,
És a férj az asszonyt, vagy a nő az urát
Csalja meg hűtlenül, rossz csapodár módra,
S válik az életük igazi pokolra.

Elképzelheted, hogy milyen béke van ott,
Ahol a bizalom emiatt befagyott.
Vagy a férj iszákos, vagy az asszony piszkos,
És ez mind az én munkám, bizony az szent és biztos.

Elég az hozzá, hogy békét, hogy békés
háztüzet

Rontsam, ahogy tudom, rontsam, ahogy lehet.
Ilyenkor azután persze hogy jóllakom,
Láthatod mennyire megnőtt a pocakom.

De tudok én mást is, és hogy az se
hitvány,

Ez a kövér erszény erről bizonyítvány.
Ha nem tudnád, olyan pénzzel van ez tele,
Mít Isten országa örök ügyeire

Kellett volna adni, és a szegény híveknek,
Meg a különböző árvák, özvegyeknek.

De mivel fukarok, önzők és fősvények,
Pénzünk a lelkükkel együtt az enyém lett.
Na mit ásitózol? Mondd csak te nagy mafla!
Nem megmondtam, figyelj éberem a
szavaimra?”

Felkiált a sovány: "Elég lesz már, elég!

Untat, mert butaság ez az egész beszéd.
Lehet, hogy amit most hadartál, fecsegtél,

Jó a fél hívőknek, s a hitetleneknek,
De egész hívőknek próbálnád csak egyszer,
Nem ér fabatkát sem ez a dicső módszer.”

„Te mersz még beszélni? Te pimasz, szemtelen! -
ordít most a kövér - hogy beszélsz így velem?

Majd elvállik, kinek van igaza,

Ezért azt ajánlom, ne menjünk most haza.
Hanem a legjobb lesz rögtön egy kíséret,
Szeretném látni én ezt a te háznéped.

Cseréljük meg helyünk e szent perctől kezdve,
Te most rögtön elmész az én jó helyemre,
Ahol meg te voltál, én megyek lakásra,
Abba a nagy hírű, szent, hívó családba.”
Helyet is cserélnek gyorsan egy perc alatt,

Megváltoztatják régi lakásukat.
 Megkezdődik aztán másnap a nagy munka,
 A kövér ördögnek korog már a gyomra.
 Nagyon kellett volna már valamit enni,
 Hanem az új helyen nem jutott még semmi.
 Éles gonosz szemmel néz körül az ördög,
 Szédül az éhségtől, már egész elgyötört.
 Dél van, és az asszony hozza már a levest,
 Az ördög meglátja, bizony cseppet se rest.
 A hívő nő kezén lök egy nagyot gyorsan,
 Úgy, hogy a levesnek a fele kiloccsan.
 „Bocsánatot kérek” - mondja szégyenkezve,
 Amikor a tálat az asztalra tette.
 „Mintha csak az ördög incselkedne velem,
 Vagy nem is tudom én, miért ügyetlenkedem.”
 „Sebaj! - mondja a férje - elég, ami maradt.
 Máskor jobban ügyelsz, ne búsulj emiatt.”

És ették a levest csendesen, békével,
 A kevesebbet is megelégedéssel,
 Az ördög meg persze szörnyen bosszankodik,
 S hogy valamit kapjon, újra próbálkozik.
 Hirtelen két pókot dob be a levesbe,
 És várja a hatást előre örvendezve.
 De a hatás most is elmarad, mint előbb,
 A férj csendesen kidobta mindkettőt.
 „Ej, ej, már ez a pók csak nem nekünk való,
 Egye meg az ördög, mert ez csak neki jó!”
 Ezen a kis család nevetett egy nagyot,
 S az ördög mérgében majdnem megpukkadott.
 Mit kéne csinálni? - azon töri fejét,
 Ahogy csak bírja, srófolja az eszét.
 De mikor a család buzgón imádkozott,
 Dideregni kezdett, a háta is borsózdott.
 Mikor énekeltek, vonaglott kínjában,
 Látta, hogy hiába minden fáradsága.
 Valamit eldugott, szépen megalálták,
 Valamit összetört, szépen abbahagyták.
 De akármit csinált a nap bármely szakán,
 Megtört a hatalma az Igén és imán.
 „Akármint szeretném, pénzt se szerezhetek,
 A szegényeknek adják, misszióra ezek.
 Bármit is csinálok, csak a szegény kínoz” -
 Az ördög magában ekként morfondíroz.
 „Kár volt változtatni a régi helyemen,
 Ahol napról napra tele volt a begyem.
 De innen mennem kell, mert éhen pusztulok,
 Békét, imádkozást szenvedni nem tudok.”
 El is ment az ördög haraggal, szégyennel,
 Jól lesoványodva, lehorgasztott fejfel.
 (Ismeretlen szerzőtől)

JUBILÁLÓ KONFIRMÁLTAK KÖSZÖNTÉSE

A 2014. június 1-jei istentiszteleten
 köszöntötte gyülekezetünk az 50
 évvel ezelőtt konfirmált alábbi
 testvéreinket:

Tonga Piroska
Nagy Gézáné
Gelu Istvánné
Csóka Gyula

Bizonyosság az ő életük arra, hogy
 ötven év után is lehet hűséges, re-
 formátus, Krisztus-követő embernek
 lenni. Az Úr Isten áldja és őrizze meg mun-
 kájukat, hordozza életüket szeretetben és
 kegyelemben, és soha ne feledjék: „*Boldogok a tiszta szívűek, mert
 ők meglátják az Istent.*”

1954 ANNO

A pomázi református gyüleke-
 zet kirándulása a Kő-hegyre, 60
 évvel ezelőtt, 1954 nyarán.
 A hátsó sorban – kalapban –
 Demeter József lelkipásztor.

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2014. május 11. ■ Presbiteri gyűlés.
 2014. május 15-18. ■ A marosszentgyörgyi Reménység kórus látogatása és szolgálata gyülekezetünkben.
 2014. május 18. ■ Egyházmegyei kórustalálkozó Gödöllőn a Psalmus kórus részvételével.
 2014. május 25. ■ Presbiteri továbbképző alkalom Csobánkán, szeretetvendégséggel.
 2014. május 31. ■ Konfirmációi vizsga a pomázi templomban; presbiteri gyűlés.
 2014. június 1. ■ Konfirmációi fogadalomtétel a pomázi templomban.
 2014. június 7. ■ Presbiterok és családjaik alkalmja a parókia udvarán.
 2014. június 8. ■ Pünkösdi ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben a csobánkai imaházban, a pomázi templomban és Pilis-szentkereszten.
 2014. június 9. ■ Pünkösöd hétfői ünnepi istentisztelet úrvacsorai közösségben a csobánkai imaházban, a pomázi templomban. Közöttünk szolgált Bobok Ágnes IV. évf. teológiai hallgató.
 2014. június 15. ■ Pomázi Psalmus kórus évadzáró hangversenye a pomázi templomban.
 2014. június 22. ■ Baba-mama kör szolgálata a pomázi templomban.

TERVEZETT ALKALMAINK:

2014. július 7-12. ■ Nyári gyermektábor a móri Szolgáló Szeretet Házában (Életkor: betöltött 6. év - elvégzett 7. osztály).
 2014. augusztus 5-9. ■ Nyári ifjúsági tábor a pénzásási erdei turistaházban (Életkor: konfirmáció+).
 2014. augusztus 21-23. ■ Nyári napközis tábor Pomázon (Életkor: óvodás kortól befejezett 8. osztályig).

KERESZTELŐ:

2014. május 25. ■ Ollé Dávid, Ollé Gábor, Ollé Máté.
 2014. június 9. ■ Gáspár Natasa, Tóth Regő Botond.
 2014. június 22. ■ Veréb Olivér, Malmos Réka Olga
 2014. június 29. ■ Gáspár Sebestyén Csaba

FELNŐTT KERESZTELÉS ÉS KONFIRMÁCIÓ:

2014. június 15. ■ Dr. Puskás Attiláné, Rakovszky Zoltán

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

- 2014. március 30-án elhunyt Kucsorka László (†62) testvérünk, temetése 2014. április 14-én volt a csobánkai temetőben.
- 2014. április 1-jén elhunyt Campagna Péterné (†64) testvérünk, a megemlékezést 2014. április 24-én tartottuk református templomunkban.
- 2014. április 18-án elhunyt Heiter Istvánné (†67) testvérünk, megemlékező istentiszteletet 2014. április 29-én tartottuk református templomunkban, temetésére ezt követően került sor a róm. kat. öregtemetőben.
- 2014. április 24-én elhunyt Iványi Endre (†71) testvérünk, temetése 2014. május 6-án volt a Budakalász Csalogány utcai temetőben.
- 2014. április 25-én elhunyt Schiller Jánosné (†67) testvérünk, temetése 2014. május 2-án volt a róm.kat. öregtemetőben.
- 2014. május 7-én elhunyt Rác Sándor (†66) testvérünk, temetése 2014. május 16-án volt a róm.kat. újtemetőben.
- 2014. május 12-én elhunyt Bognár Sándorné (†79) testvérünk, temetése 2014. június 5-én volt Pomáz ravatalozójából.
- 2014. május 19-én elhunyt Bihari Mihály (†61) testvérünk, temetése 2014. május 22-én volt a csobánkai temetőben.
- 2014. június 5-én elhunyt Nádházi András (†58) testvérünk, temetése 2014. június 20-án volt a csobánkai temetőben.

Gyülekezeti újságunk
 következő száma várhatóan
 2014. augusztus 24-én
 jelenik meg.

PRESBITERI DÉLUTÁN

Gyülekezetünk presbitériuma 2014. június 8-án presbiteri családi délutánt tartott.

GYÜLEKEZETÜNK RENDSZERES ALKALMAI

- Hétfő:** 9.30 baba-mama kör Pomázon (hónap első és harmadik hétfőjén)
 17.00 imaóra (páratlan heteken) Pomázon
- Kedd:** 18.00 kékkereszt alkalom Pomázon
 18.00 bibliaóra Csobánkán
- Szerda:** 18.00 bibliaóra Pomázon
- Csütörtök:** 18.00 imaóra (páratlan heteken) Csobánkán
- Péntek:** 19.00 ifjúsági bibliaóra Pomázon
- Vasárnap:** 9.00 istentisztelet és gyermekistentisztelet Csobánkán az imaházban
 10.30 istentisztelet és gyermekistentisztelet Pomázon a templomban, illetve a gyülekezeti házban

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – Telefon: 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: <http://www.pomaz.reformatus.hu>

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 10918001-00000034-47170002

Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila (e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor (e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.